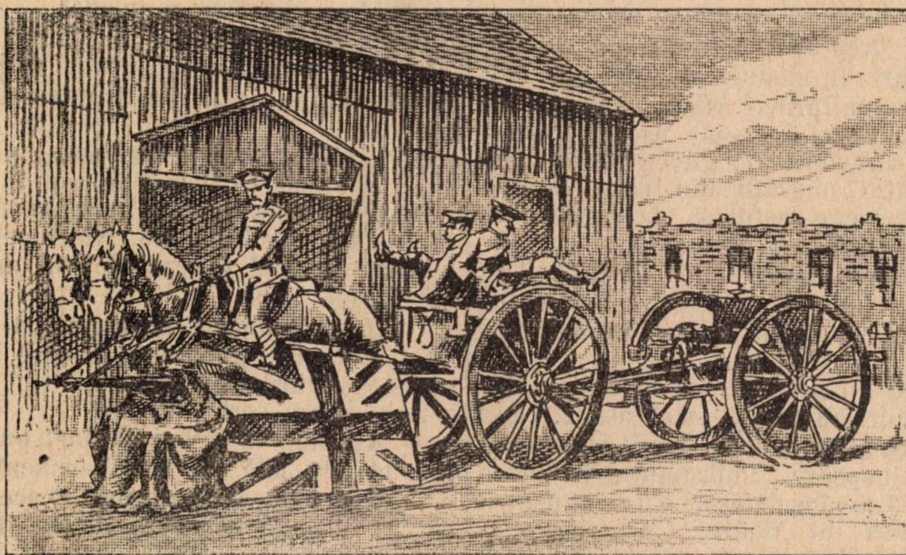
gina îşĭ duse degetul la buze, recomandându-ne tăcerea.
Eŭ încercaĭ să obiectez ceva, dar Regina îmĭ răspunse printr'un gest atât de imperios în cât văzuĭ că ar fi fost zadarnic să maĭ stăruĭ.
Am înţeles că Regina voia să surprindă convorbirea funcţionarilor haitienĭ, crezând că va putea căpăta astfel vre-un amănunt folositor.
In adevăr, negriĭ stăteaŭ de vorbă. Auzeam sunete, fără să înţeleg ceva. Oameniĭ aceia vorbeau într'un dialect pe jumătate creol pe jumătate bamboţa, şi nicĭ chiar eu, care cunoşteam unele dialecte negre, nu puteam înţelege nimic.
Ridicaĭ ochiĭ spre Regina; spre marea mea uimire, dânsa râdea.
Atuncĭ, observând-o bine, am ghicit care era cauza acesteĭ veseliĭ: Satina înţelegea dialectul.
Şi fără îndoială, oameniĭ aceia, convinşĭ că nu le puteam înţelege dialectul, vorbeaŭ in toată libertatea, ca şi cum nicĭ n'am fi fost acolo.

CAP. II

Iată ce ne povesti Satina, o oră după aceea, când, aşezaţĭ în partea dinainte a luntreĭ, păream a observa cu un viu interes *baia* de care ne apropiam.
Deosibeam un mic port şi nişte barace carĭ ne indicau prezenţa unor comptuare europene. Maĭ încolo, dominând grădinile, carĭ în fermecătoarea Haïti înconjoară toate locuinţele, era un fel de citadelă de piatră, pătrată, masivă, enormă.
Toţĭ gnvernatoriĭ haïtienĭ locuesc în nişte palate carĭ sunt adevărate fortăreţe.
Privind aceste locuinţe, ghiceştĭ îndată că administraţia lor aplică legile cu o fantezie aşa de largă, încât sunt siliţĭ să pue între eĭ şi lume nişte ziduri cât maĭ largĭ, cât maĭ masive.
Exscelenţa sa Epaminonda Smochină era un om bine crescut; în adevăr, iată conversaţia sa cu frumoasa Ceres, reprodusă de Satina:
— In modul acesta, spunea guvernatorul, vom putea căpăta ceva aur dela dobitociĭ de albĭ din Mexic; şi aurul nu ne va face de loc rău pe vremurile acestea.
— Fără îndoială, miorlăi frumoasa Ceres; sunt maĭ mult de opt zile de când doresc frumosul colier de argint pe care l'am zărit la bijutierul englez. Şi d-ta n'aĭ putut avea încă mica sumă necesară pentru cumpărarea acestuĭ colier...
— Ce să'ţĭ fac, gazela inimeĭ mele? Timpurile sunt grele.
Şi, mânios, Epaminonda adăugă:
— Blestemaţiĭ aceia de albĭ sunt lacomĭ de aur cum sunt guzganiĭ lacomĭ de zahăr. Eĭ au împrumutat ceva banĭ guvernuluĭ din Port-au-Prince şi pentru plata acestuĭ împrumut au cerut ca agenţiĭ lor să încaseze drepturile de vamă în diferite porturĭ. In modul acesta ne-am secat toate veniturile. Altădată vămile ne asigurau o existenţă uşoară. In fiecare an trimeteam guvernuluĭ central bilanţul mişcăriĭ din portul Bonio.
«Imĭ era destul să scriŭ: nicĭ un vas intrat, nicĭ unul eşit şi prin urmare ca drept de vamă, neantul. Toţĭ baniĭ, bine înţeles, îĭ păstram pentru mine şi puteam semăna numaĭ trandafirĭ în calea ta.
«Acum nu maĭ avem nimic. Europeniĭ iau totul. Dacă atuncĭ când împrumută cineva banĭ este ţinut să'ĭ inapoeze, împrumutul devine o adevărată înşelătorie. Eŭ sunt pentru părerea luĭ Monroë: America a americanilor, şi prin urmare toţĭ baniĭ carĭ intră în America trebue să fie de asemenea tot aĭ americanilor.
— De aceea europeniĭ ne iau toţĭ baniĭ, suspină Ceres, şi eu n'am cu ce 'mĭ plăti colierul de argint.
— Oh! frumoasa mea drăguţă, îmĭ zdrobeştĭ inima!.. Iţĭ jur însă, că veĭ avea colierul. Baniĭ pe cari-ĭ voĭ lua pentru paza acestor tâlharĭ, îĭ voĭ da bijutieruluĭ. Sunt dornic şi eŭ să te văd purtând această bijuterie, care te va face şi maĭ frumoasă încă. Mi-ĭ sete să'mĭ văd împodobit idolul, pe obrazul adorat al căruia, noaptea pare că şi-a pictat întunecimile sale misterioase.
— O! frumosul meŭ trubadur cu faţa de bazalt!
— Trubadur înamorat de farmecele tale. Ştiĭ bine că am încercat să scot baniĭ pe carĭ îĭ perdeam la vamă, punând un impozit pe toţĭ negustoriĭ europenĭ din Bonis. Dar oameniĭ aceştia s'aŭ revoltat. Consuliĭ lor s'aŭ pus îndată în mişcare, ca şi cum guvernele lor i-ar plăti ca să se agite.
«Şi guvernele europene aŭ nişte procedee când nu le place un lucru! Indată trimet câteva vase de războĭ! Spune-mĭ te rog, ce poate face în asemenea caz un sărman funcţionar ca mine?..
«Şi când mă gândesc, mica mea perlă neagră, că nu-ţĭ pot cumpăra nicĭ măcar un sărman colier de argint»!...
Dar guvernatorul negru era un suflet mărinimos pe care desperarea nu'l putea abate.
El se reculese îndată şi murmură:
— In sfârşit, arestarea acestor patru tâlharĭ ne va asigura câteva zile de linişte. Vom umfla nota cheltuelilor cât ne va fi maĭ mult cu putinţă. Şi când mă gândesc că eŭ, un demnitar al republiceĭ sunt silit să întrebuinţez asemenea mijloace!
— E foarte trist! gemu tovarăşa sa.
— Sfâşietor de trist! Ah! dacă n'ar fi dragostea mea pentru tine, şi dacă nu m'aş teme că lipsesc Statul de serviciile mele, m'aş sinucide.
Ceres se îngrozi:
— Scumpul meŭ soţ, nu maĭ vorbi astfel, mi se înălbeşte fruntea de teamă.
— Linişteşte-te, draga mea, voĭ trăi, de vreme ce tu mă iubeştĭ.
— Da, inima mea are credinţa întunecată a caseĭ noastre. Nicĭ noaptea nu este maĭ neagră de cât undele inimeĭ mele.
Urmă un moment de tăcere. Ceĭ douĭ soţĭ, îşĭ urmăreau fie-care în parte, gândurile lor triste.
Apoĭ Ceres vorbi din noŭ:
— Aşa dar va trebui să am o purtare blândă faţă de aceştĭ oamenĭ?
— Negreşit; oare nu sunt eĭ aceia carĭ îţĭ vor procura colierul de argint?
— In adevăr, aceasta pledează în favoarea lor.
— Şi apoĭ, nicĭ nu prea avem motive să-ĭ ţinem în nume de rău. A fura de la câniĭ de albĭ din Mexic, nu e de loc o crimă; singura imputare pe care le-aş putea-o face, e că ne-au furat vre-o câţĭva sacĭ de aur. Mi-ar fi prins foarte bine. In cazul acesta aş fi putut primi sute de telegrame prin care să mi se cează să semnalez trecerea lor; conştiinţa mea dreaptă m'ar fi împiedecat s'o fac; căcĭ, după ce oameniĭ aceştia mi-ar fi făcut un serviciu destul de mare, nu-ĭ puteam da pe mâna justiţieĭ albilor.»
Aşa dar Orsoni ne regăsise urma. Oare de ce mijloace de investigaţie dispunea omul acesta? Oare nicĭ o dată nu vom putea scăpa de omul acesta şi de criminala sa asociaţie?
N'ar fi fost oare maĭ bine să implor mila sa? Să'ĭ spuĭ, de pildă:
«— Am încercat să lupt. Recunosc că am fost învins pe toată linia. Cruţă te rog pe acelea carĭ s'aŭ devotat pentru mine, pentru că nu sunt de cât nişte copile nevinovate.
«Voĭ uita că fac parte dintr'o rasă de prinţĭ, bogată şi puternică. Voĭ duce o viaţă modestă, dacă Regina va rămânea lângă mine; în privirea eĭ voĭ găsi curajul de a munci, pentru a-mĭ câştiga existenţa.
Şi la urma urmiĭ, n'ar fi fost aceasta adevărata fericire.
Dar n'avuĭ răgazul să staŭ multă vreme pe gândurĭ.
Regina se apropie de mine, şi-mĭ şopti, cu îndrăzneala eĭ obişnuită, dar cu un ton oare cum rugător:
— Poate că vom putea obţine de la guvernator să nu ne maĭ predea justiţieĭ mexicane.
— Cum asta? murmuraĭ eŭ, plăcut impresionat de această speranţă.
— Ar trebui să-mĭ îngăduĭ...

(Va urma).

Caĭ automaţĭ pentru armată

De cât-va timp s'a adoptat în armata englezâ o curioasă maşină, pentru înlesnirea tinerilor recruţĭ din cavalerie şi artilerie. Această maşină sunt—douĭ caĭ-mecanicĭ, carĭ, printr'o complicată şi simplă maşinărie, merg, galopează şi fac chiar unele mişcărĭ cu capul, carĭ, la prima vedere, par naturale.

Pe aceştĭ caĭ-automaţĭ nouiĭ cavaleriştĭ şi artileriştĭ se familiarizează foarte curând cu primele regulĭ de călărie fără să risce a cădea victimă vre-unuĭ accident neaşteptat.

SCURTĂ PRIVIRE

asupra escursiuneĭ făcută de eleviĭ şcoaleĭ de notari din Curtea de Argeş

In dimineaţa zileĭ de 10 August c., la orele 2, noaptea, pe o vreme splendidă cu lună plină, 32 de elevĭ aĭ şcoaleĭ de notari din Curtea de Argeş, potrivit unuĭ constant obiceiu al aceşteĭ şcoale, au pornit în excursiune spre părţile Sibiuluĭ, în Ardeal.

Drumul de la Curtea de Argeş, până la R.-Vâlcea, peste 32 de klm., a fost străbătut pe jos. La orele 9 dim. eleviĭ şi profesoriĭ se întâlnesc în parcul oraşuluĭ R-Vâlcea, şi după o scurtă vizită a acestuĭ frumos oraş, pornesc cu trenul spre Câinenĭ, de-alungul Oltuluĭ. Minunata vale a străvechiuluĭ râu, se desfăşură treptat, în priveliştĭ pline de farmec şi nebănuite încântărĭ. In viforoasa goană a trenuluĭ, având Oltul când în dreapta, când în stânga, străbătând, aci pământul judeţuluĭ Vâlcea, aci pământul judeţuluĭ Argeş, afundându-ne în întunericul aspru al multelor tunelurĭ şi ieşind iarăşĭ în lumina zileĭ, privim cu multă însetare sufletească perindarea locurilor şi a negrăitelor frumuseţĭ ale ţăriĭ noastre: Călimăneştiĭ, cu risipa luĭ de vile cochete: Căciulata cu apa tămăduitoare; Cozia, mănăstirea bătrânuluĭ Mircea, cu zidurile tarĭ, înegrite de vreme şi de prelingerea apelor: Masa luĭ Traian, purtând în creştet o cruce de amintire; Brezoiul cu minunate vederĭ, şi de-oparte şi de alta, munţiĭ Carpaţĭ cu piscurĭ înalte şi capriţioase, împădurite sau sfâşiate de piatra sură şi grea.

La Câinenĭ ne scoatem bilete de trecere şi pornim spre graniţă.

Valea se îmbracă în toate podoabele încântăriĭ, perspectivele se schimbă la fie care cotitură a drumuluĭ.

Uimirea ne-a amuţit, şi numaĭ sufletele se primenesc în sărbătoarea frumuseţilor. Postul de grănicerĭ; încă puţin şi la stânga se iveşte poarta de graniţă vopsită în culorile ţăriĭ; un pod măreţ care e tot al nostru; trecem râul Vaduluĭ şi suntem... pe pământ românesc, dar în ţară ungurească! Dincolo de râuleţ, a rămas soldatul român, drept încremenit în poziţia scurtă a prezentăriĭ, turnat în tunica simplă de un albastru închis... O siluetă nespus de elegantă!

Dincoace, jandarmul ungur, cu picioarele răşchirate, cu o mână în şold, cu multe şi colorate pene la capela luĭ înaltă... Două simbolurĭ! E peste putinţă să oprim o undă de înduioşare şi mândrie, care ne îneacă pieptúrile! Prin cristalul curat al lacrimelor, privim spre ţara care rămâne în urmă, şi apoĭ spre ţara în care am intrat. Aceleaşĭ locurĭ, cu aceleaşĭ înfăţişărĭ, Un pârâiaş de munte le desparte... Gândurile ne îmbie cu visurile marĭ ale vremilor ce vor veni, şi în legănarea lor molcomă, ajungem la Veresterőny, prima staţie de vamă ungurească. Aci, cercetare de bagaje, funcţionarĭ cruntĭ, un casier bătrân care se încurcă în socotelĭ...

Pornim spre Sibiŭ în tovărăşia unuĭ învăţător român, care ne lămureşte asupra multor lucrurĭ, văzute în cale şi ne desvălue cu durere, multele nevoĭ cu carĭ luptă româniĭ de dincolo.

Dealurile se depărtează şi câmpia apare brăzdată de frumoase arăturĭ de toamnă, de întinse lanurĭ cu porumb bine legat, de multe trifoiurĭ şi lucerne, de largĭ curele cu sfeclă de nutreţ.

Satul curat săsesc Cisnădia se zăreşte la capătul uneĭ ramurĭ de linia ferată şi tradiţionala posăcie a acestuĭ neam, se vădeşte şi în zidurile înalte carĭ le apără bine curţile de orĭ ce privire străină.

La 3 şi jumătate (decĭ la 4 şi jumătate dupe ora noastră), suntem în Sibiŭ (Nagyszeben! strigă conductorul).

Oraş vechiŭ, ziduri negre, uliţĭ strânse, trecerĭ întunecoase, înfăţişare medievală. Mulţĭ funcţionarĭ şi ofiţerĭ ungurĭ, mulţĭ saşĭ, iar limba de înţelegere aproape pretutindenĭ, cea românească.

Suntem îndreptaţĭ spre seminarul românesc, unde găsim pe director, d-rul Eusebiu Roşca. Suntem primiţĭ cu cea maĭ mare dragoste şi bunăvoinţă, şi părintele director pune la dispoziţia elevilor, dormitoarele internatuluĭ seminarial. Până seara căutăm să vizităm oraşul, eleviĭ sunt conduşĭ de d. Ilie Belcuţă, licenţiat în teologie şi de economul seminaruluĭ.

A doua zi dimineaţa pornim spre Sălişte, cu un tren care face numaĭ câte 20 klm. pe oră.

Sălişte e o comună rurală, exclusiv românească, care poate rivaliza cu orĭ-care dintre târguşoarele noastre urbane. Am văzut în această comună rurală, minunĭ de frumuseţe şi inteligenţă românească, minunĭ de-ale gospodărieĭ şi de-ale spirituluĭ de asociaţie. Strade pavate şi curate, grădină publică cu un prea frumos pavilion pentru jocurile tineretuluĭ în zilele de sărbătorĭ, bancă populară cu depunerĭ de peste 2 milioane, o fabrică cooperativă pentru fabricarea celuĭ maĭ gustos unt ce ne-a fost dat să gustăm, o şcoală cu 10 învăţătorĭ, cu grădină de copiĭ şi cu o sală de conferinţe, cum nu cred să aibă vre-unul din liceele noastre, două bisericĭ, dintre carĭ una nouă în stil gotic, treĭ Casino-urĭ (unul al inteligenţiĭ, altul al meseriaşilor, şi al treilea al ţăranilor), unde se găsesc cele maĭ bune cărţĭ şi reviste româneştĭ; societăţĭ de cântărĭ, de ajutor, de înmormântare, de pompierĭ. etc. Primar român, notari şi subprefect, românĭ. Toate inscripţiile în româneşte, toată înţelegerea în limba noastră.

Cu aşa cunoştinţă, cu aşa inteligenţă, cu atâta solidaritate şi neclintită statornicie naţională, înţelegem că românul din Ardeal nu va pieri. Am văzut, am simţit lucrul acesta, la Sălişte, maĭ mult ca orĭ unde.

Minunatele lucrărĭ de edilitate şi ad-

ministrație comunală, pe carĭ le-au văzut la Sălişte, vor fi nădăjduim, pentru eleviĭ noştri, pilda strălucită pentru cele ce vor avea să facă eĭ înşişĭ în satele din România liberă. Plecăm, spre seară, cu impresia că părăsim țara visurilor sau a basmelor cu minunĭ.

Noaptea o petrecem la Sibiu, iar a doua zi dimineața, însoțițĭ de înflăcăratul naționalist d. Silviu Traian, vizităm superba clădire a Mitropolieĭ ortodoxe române. Proporțiile acestuĭ locaş, asemănarea luĭ cu Sf. Sofia din Constantinopol, zugrăveala brodată numaĭ pe motive româneştĭ, pictura bolțiĭ, executată de Smigelski, atât de bogată prin ornamentație şi prin expresivitatea naturală a chipurilor, toate acestea ne-au făcut să înțelegem de ce Mitropolia din Sibiŭ a fost unul din visurile mareluĭ arhiereŭ Şaguna, şi este astăzĭ una din gloriile cu care se mândreşte frațiĭ noştriĭ din Ardeal.

Pe la orele 10, suntem primițĭ în audiență de I. P. S. S. Mitropolitul Ion Metianu. In frumosul salon de recepție, se înşirară ceĭ 32 de elevĭ îmbrăcațĭ în port național, şi octogenarul ierarh ne întâmpină cu binecuvântarea arhierească. Timp de peste 20 minute, I. P. S. S. ne vorbeşte, în picioare, cu voce puternică şi cuceritoare. Ce aŭ făcut şi ce maĭ aŭ de făcut Româniĭ de dincolo, ce rol a avut Biserica în luptele lor; relele de carĭ e bântuită societatea românească din Regat şi ce ar trebui să facă notariĭ pentru binele poporuluĭ nostru țărănesc, toate faptele şi ideile se înşiră luminos şi convingător, în graiul cucerniculuĭ părinte. E o clipă de evlavie şi de înălțare.

Puterile sufletuluĭ prind aripĭ... Cuvintele de mulțumire şi binecuvântarea tremură... Plecăm învăluițĭ de calda privire a bunuluĭ părinte şi ochiĭ ni se umezesc de învrednicirea ce au avut. Ne gândim cât câştigă sufletul unuĭ neam oropsit prin sfatul de mângâere al celor maĭ înalțĭ părințĭ sufleteştĭ aĭ luĭ.

Abia avem timpul să vizităm pe fugă imensa galerie de tablourĭ a muzăuluĭ săsesc Brukenthal şi să luăm masa de prânz, iar la ora 1 după amiazĭ părăsim Sibiul şi lŭăm drumul spre țară. Aceleaşĭ ținuturĭ, acelaş părâŭ de graniță; cercetărĭ la vama Câinenĭ şi apoĭ oprire la halta Turnu, unde scoborâm spre a sălăşlui la mânăstirea Turnu, în primirea nouluĭ stareț, părintele Ambrozie. Părintele stareț, o veche cunoştință a noastră din Curtea de Argeş, ne primeşte cu voe bună, ne dă găzduire şi ne ospătează după cuviință.

Noaptea ne odihnim în mijlocul naturiĭ mărețe, în murmur de isvoare şi în cântec de codru. Intr'un târziŭ luna răsare din adâncurĭ, purtându-şĭ privirile întârziate peste singurătatea solemnă a munților sălbuĭ.

Dimineața ne sculăm în aer ‚tare şi rece; trecem Oltul şi pornim pe şoseaua cea bună din dreapta râuluĭ. Vizităm Cozia, unde ne impresionează plăcut mulțimea copiilor de şcoală, carĭ lucrează în aer curat, sub privigherea profesoarelor; trecem la Căciulata şi apoĭ la Călimăneştĭ, unde prânzim şi unde escursiunea noastră se sfârşeşte.

De aci drumul la Curtea de Argeş s'a făcut pe jos, în cele maĭ bune condițiunĭ, peste dealurĭ îmbelşugate, prin valea Topologuluĭ şi cu popas la satul Şuicĭ.

Iar dacă am ținut să dăm la lumină aceste note fugitive, am făcut-o din convingerea ce avem că escursiunile trebuesc socotite ca mijloace efective de învățământ. E trist să constațĭ că eleviĭ uneĭ şcoale de notarĭ, carĭ mâine vor fi chemațĭ să administreze comunele noastre rurale, sunt cu desăvârşire lipsițĭ de bogata experiență a lucrurilor văzute, şi e maĭ întristător încă să auzĭ că un român nu cunoaşte nicĭ locurile, nicĭ frumusețile, nicĭ pe oameniĭ neamuluĭ săŭ, nicĭ faptele minunate cu carĭ acest neam s'a învrednicit, în trecut ca şi acum.

Aceste neajunsurĭ noĭ căutăm să le suplinim, după puterĭ.

Viitoarea escursiune a şcoaleĭ noastre e proiectată pe valea Prahoveĭ, până la Braşov.

Petre Ştefănescu
Directorul şcoaleĭ.

O aventură... extraordinară

(Din «Insemnările unuĭ drumeț»)

---

22 Iulie. — Pe un vapor cu pavilion englez, spre un port depărtat, în Apusul european, sub cerul albastru al Italieĭ, plutesc de azĭ dela amiazĭ pe apele răzvrătite şi mohorâte ale oceanuluĭ Indian. E seară. Purpura ceruluĭ dela Miază-Noapte s'a estompat şi țărmurile stâncoase cu falezele lor bizare, cu flamingiĭ şi ibişiĭ lor au pierit în pâcla orizontuluĭ de nourĭ vinețĭ; iar în văzduh e linişte grea. Pe bord nu maĭ sunt decât matroziĭ de noapte, treĭ bretonĭ de o statură herculeană, ceĭ douĭ locotenențĭ aĭ vasuluĭ, eu, şi la babord, bătrânul căpitan, francez de origină; o siluetă rotundă şi balonată, ca un butoĭ cu rom, stă pe un fotoliu, la pupă,—nu ştiŭ cine o fi!

Vântul se măreşte, iar noaptea 'şĭ scutură mantia în faldurĭ pline de... mister. E o tăcere apăsătoare, căcĭ maşinile nu se aud şi nu maĭ pot vedea nimic. Prevăd lipsa stelelor...

In cabină decĭ. Aci e maĭ plăcut, într'o asemenea oră şi fiind că simt dispoziția necesară, să trec în acest al meu *caet personal*, in urma atâtor alte *peripețiĭ*, şi aventura, cu adevărat extraordinară, pe care am avut-o, câte-va zile înaintea îmbarcăreĭ mele,—în Bombay, marele oraş indian, care m'a ospătat aproape două săptămânĭ. Maĭ am o jumătate de oră pînă la cină. Va trebui decĭ să fiŭ lapidar şi... impecabil. Putința o am prin limpezimea gândurilor şi amintirilor, din această clipă, şi prin întrebuințarea cripto-stiluluĭ.

*

In seara de 18 Iulie, înaintea prânzuluĭ, îmĭ făceam plimbarea obicĭnuită, de o jumătate de oră, pe *Esplanada* din Bombay.

Venisem de câte-va zile şi fiind că 'mĭ plăcuse şi mă interesam de aproape de viața şi adeturile celor 500 de miĭ de hinduşĭ, în special, (carĭ constituesc peste jumătate populația oraşuluĭ) eram hotărât să maĭ rămân, prin excepție, câte-va zile. Eram oaspele unuĭ compatriot stabilit acolo, a căruĭ locuință era în *oraşul european*, partea sudică a oraşuluĭ, unde e şi vechiul port. *Oraşul indigen* — partea nordică — era dincolo de Esplanadă; în el se aflau noile docurĭ. Mă plimbam între cele «două oraşe» (?) din Bombay şi, întâlnind o bancă, mă aşezaĭ să mă odihnesc o clipă ca apoĭ s'o pornesc spre ospitaliera casă din oraşul european.

Abea mă aşezaĭ şi ridicându-mĭ ochiĭ în direcția nordică a insuleĭ Bombay zăriĭ doĭ *parşĭ* bătrânĭ carĭ veneau spre mine, gesticulând şi discutând gălăgios. Când fură în apropierea mea se repeziră de o dată, unul împotriva celuĭlalt, gata să se sfâşie. Interveniĭ, şi nu cu puțină greutate, izbutiĭ să-ĭ linişteasc şi să aflu cauza vrajbeĭ dintre eĭ.

Iată ce era: cel maĭ bătrân descoperise nişte catacombe la periferia oraşuluĭ indigen, pe carĭ le explorase, fără ştirea nimănuia, maĭ multe lunĭ dearândul. In fundul uneĭ galeriĭ strimte găsise în dimineața aceleĭ zile un alto-relief pe care, spălându-l, deslușise o inscripție sanscrită, ceva din *Veda*, saŭ *Mahabarata*, după credința luĭ, în josul unuĭ cap mare cu expresia şi cu ochiĭ luĭ Budha.

Tovarăşul săŭ îl amenința cu trădarea pentru că i-a ascuns atâta vreme descoperirea ce făcuse. Motivul disensiuneĭ lor mi s'a părut interesant.

Am uneorĭ impulsiunĭ ciudate, cărora, alte orĭ, regret că nu m'am împotrivit. Tot un asemenea îndemn nebiruit am avut de sigur, în înserarea aceea caldă, când, cu nădejdea că voĭ vedea lucrurĭ interesante pe carĭ nu maĭ aveam prilej poate, altădată, să le văd, m'am dus cu ceĭ douĭ *parşĭ* în cartierul indigen şi, după un umblet de o jumătate de oră, prin ulițĭ insalubre şi întunecoase, am intrat, într'un chip misterios, în catacombele micĭ de la marginea oraşuluĭ nordic.

Pentru cititorul care se poate mira de «imprudența» ce o făptuiam ducându-mă cu doi păgâni necunoscuți, noaptea, într'un cartier pur asiatic, și în deosebi intrând într'o subterană în care întunerecul era de nepătruns și aerul greu de respirat, afirm că de mai mulți ani mă duc *ori unde*, *ori când* și cu *ori cine*, fără umbră de teamă, căci de mai mulți ani eu nu mă mai tem de nimic, de nimeni, și de «moarte» mi-e și mai puțin frică.

La câți-va pași în interior, am aprins fanalul ce'l aveau ei in mână și am luat-o pe o cuniculă îngustă și joasă pe care abia am descoperit-o, mergând anevoie aproape o jumătate de oră.

Nu aveam decât un sentiment de curiozitate rară, și dorința de a vedea și de a descifra alto-relieful acela cu ajutorul modestelor mele cunoștințĭ de limba sanscrită, mă ducea ușor și senin. In fine ajunserăm în fața unuĭ perete de granit în care era fixat alto-relieful. La lumina fanaluluĭ văzuĭ maĭ întiĭ — vă puteți închipui ce? — figurile amenințătoare ale *parșilor* și un cuțit lung, ascuțit și sclipitor în mâna celuĭ maĭ voinic. Subt pământ, la o adâncime de 10 pînă la 20 metri, departe de intrarea acestor cunicule lungĭ poate de un kilometru, între doĭ bandițĭ fără milă, fără Dumnezeu și legĭ, cine oare ar fi putut să facă ceea ce am făcut eu? Intreb și'mĭ răspund însu'mĭ: Nimenĭ! Dar știțĭ ce-am făcut în situația aceea? — Vețĭ crede oare?

Am zâmbit împăciuitor și senin și i-am întrebat ce vor dela mine. In fața atitudineĭ mele neașteptate, sărmaniĭ *parșĭ*, flămânzĭ, abrutizațĭ și bolnavĭ de mizerie, hotărîțĭ dela început să mă ucidă și să mă îngroape acolo unde-va, lăsară mâinile în jos și se priviră... speriați de... *neprevăzut*. Imĭ descriseră apoĭ starea lor pe care o ghicisem și imĭ cerură banĭ și jurăminte, sau... viața. Le-am dat tot ce am avut și ce le puteam da, și i-am convins că nu le voĭ face nimic și numaĭ astfel, cu mare indoială, m'au scos de-acolo la aer, în libertatea relativă... Afară, când au vrut să fugă care 'ncotro, făcură un gest de părere de rău și nu m'așĭ fi mirat dacă m'ar fi străpuns cuțitul vre-unuia. Au dispărut însă imediat și nu i-am maĭ văzut. — Nu eram nicĭ emoționat, nicĭ mirat; nu eram de loc altfel ca înainte și ca totdeauna. Ca o dovadă a *indiferențeĭ* mele absolute poate sta faptul că în clipa de îndoială a bandiților față de zâmbetul meu... olimpic, în cea maĭ mare primejdie, eu am privit în tihnă și cu interes, inscripția și capul grosolan al alto-reliefuluĭ și am izbutit chiar să descifrez câte-va cuvinte pe care nu le-am înțeles...

Incheĭ însemnarea aceasta care nu maĭ are nicĭ un interes.

Clopotul, chemarea la cină, a sunat de mult, probabil, căcĭ în sufragerie nu maĭ e nimenĭ. Mănânc singur... și mă voĭ culca imediat.

Vremea e tot posomorâtă. Oceanul geme și se zbate în zadar ca și ceĭ carĭ «trăiesc», ca și mintea mea poate;—*deasupra tuturor* însă, ca totdeauna domnește aceeaș pace majestoasă, acelaș senin pe care nu'l va putea descrie nicĭ picta vre-odată un simplu muritor. In această lume, *cea-laltă*,—cum au numit-o, simțĭ că poțĭ *fi* deapururea într'o beatitudine fără seamăn...—Plec să dorm! Somn îngeresc...

A.

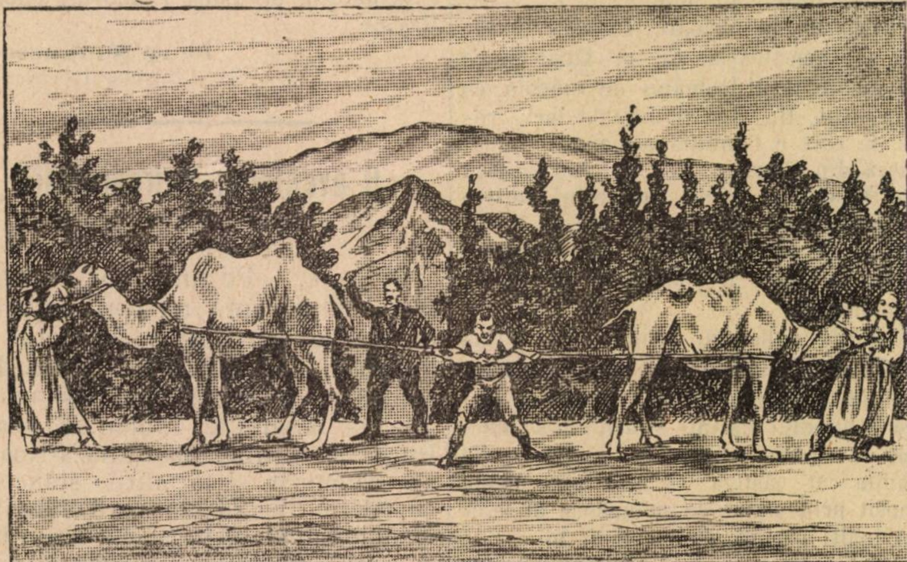
UN RECORD MARE

—

Un dar al emiruluĭ de Boukhara și atletul

De puțin timp, apariția pe scenă și triumful celebruluĭ campion al luptelor, atletul incomparabil George Lurich, aŭ făcut cu drept cuvânt o enormă senzație în capitala vechiuluĭ hanat, orașul Astrahan. George Lurich și-a arătat în acest oraș puterea supra-omenească și a profitat de ocazia ce i s'a oferit spre a completa eminentele sale recordurĭ, printr'unul noŭ, foarte greŭ de bătut. Lurich oferise un premiŭ de 500 ruble aceluia dintre proprietariĭ de caĭ, ale căruĭ animale vor fi în stare să'ĭ deschiză brațele și să'l miște din loc. Printre întreținătoriĭ și proprietariĭ de caĭ aĭ stepelor, cunoscuțĭ prin tăria și încăpățânarea lor, se găsiră destuĭ amatorĭ pentru acest premiu—eĭ alergară de prin vecinătățile Astrahanuluĭ pentru a'șĭ încerca norocul.

La sgomotul sbieretelor și strigătelor sălbatice, și subt loviturile biciuluĭ neîndurător, copitele nebunilor alergătorĭ aĭ stepelor se înfundară adânc în nisipul manegiuluĭ din circ; dar eĭ n'aŭ putut să'șĭ îndeplinească rolul. Vestea despre forța fenomenală a luĭ Lurich s'a răspândit ca fulgerul de-alungul stepelor, în preajma măriĭ Caspice și a ajuns tot odată la urechile emiruluĭ din Bukhara, cunoscut ca un bun sportman. Se hotărî să pună la o probă forța luĭ Lurich, și proba fu pe cât de originală, pe atât de severă. Alese din numeroasele sale cămile două din dobitoacele cele maĭ puternice și cele maĭ dârze și le trimese la Astrahan cu o deputație. Este știut că forța uneĭ cămile este mult maĭ mare ca aceea

a unuĭ cal. Lurich primi proba râzând.

Sigur de victorie, Lurich intră în arena circuluĭ, unde prețul locurilor era îndoit. După ce încercă dacă hamurile sunt țapene, îșĭ luă poziția; legă hamurile de brațe și, la strigătele sălbatice și sub loviturile biciuluĭ bukharilor în costume pitoreștĭ, puternicele animale începură să tragă.

Vinele gâtuluĭ și ale brațelor luĭ Lurich se umflară de erau aproape să plesnească; fața sa roșie, prin sforțare deveni de o culoare vânătă; o clipă oscilă, apoĭ se înțepeni ca o stâncă și cămilele, cu toate sforțările lor, nu putură să'ĭ desfacă brațele, nicĭ să'l miște din loc.

Un ropot de aplauze se deslăn-

tuĭ în circ; Lurich îndurase proba în mod strălucit. După obiceiul oriental, bukharii se înclinară la pământ înaintea învingătoruluĭ în această luptă neegală, și în clipa când șeful lor îĭ prezenta, în numele emiruluĭ Bukharei, cele două nobile cămile ca dar, atletul căzu leșinat. Marea sforțare și această distincțiune neașteptată, au impresionat adânc nerviĭ de oțel aĭ luĭ Lurich. Când se deșteptă din acest lesin, mediciĭ și nouiĭ săĭ prieteni, bukharĭ, carĭ nu se dau lesne învinșĭ, isbucniră în exclamărĭ de admirație.

George Lurich este deci singurul atlet al lumeĭ pe care un suveran oriental l'a onorat cu un dar pe cât de original, pe atât de prețios.

Cele două minunate cămile, prețul uneĭ victoriĭ atât de greŭ câștigată, au fost trimise de Lurich la proprietatea sa din Estland, așezată aproape de Reval; el vrea să încerce a aclimatiza aceste animale în țara sa natală și a le întrebuința la agricultură. Dacă această încercare va reuși, e cu putință ca proprietariĭ pământurilor vecine să'ĭ urmeze exemplul.

„Dulapul" saŭ jocul logodiților

Dăm acĭ, cu titlul de curiozitate, și spre a vedea cât de bine ne cunosc streiniĭ. articolul de maĭ jos, pe care il găsim în ziarul de aventurĭ din Paris *Journal des Voyages*. Nu e de altfel intâia oară când găsim în acest ziar năzdrăvăniĭ de soiul acesta.

Revista pariziană publică cu ocazia asta și o ilustrație reprezentând un dulap care nu maĭ dulap nu e, și în care se daŭ românĭ și romånce carĭ, după îmbrăcăminte cel puțin, numaĭ românĭ și romånce nu sunt.

Dulapul este în România, un joc național care însoțește toate sărbătorile. El e un fel de leagăn monumental și foarte înalt, ce se ridică în *Piața Târgului*, prin sate, saŭ chiar aproape de porțile orașuluĭ.

Dulapul se aseamănă, într'un chip primitiv, cu *Marea roată* parisiană. Dar dulapul este în formă de cruce.

Sunt deci patru leagăne, și fiecare este împins de o mișcare dublă: pleacă dela pământ, se ridică pe o parte, se află sus, apoĭ coboară pe partea cealaltă, către pământ.

Cea-l-altă mișcare a fiecăruĭ leagăn constă în o oscilație care îĭ este naturală. In adevăr, leagănul e atârnat prin fringhiĭ de o grindă transversală; iar fringhiile fiind mobile împrejurul aceseĭ bare, leagănul poate oscila separat, tot odată urmând mișcarea mașineĭ întregĭ.

Dulapul se numește de asemenea *jocul logodiților*, pentrucă logodițiĭ fac în mod solemn și în fața întregeĭ tinerimĭ a satuluĭ, o partidă de dulap, pentru a-șĭ manifesta recordul pentru a arăta, într'un fel, că eĭ primesc să străbată împreună greutățile viețeĭ.

Flăcăul balansează dulapul cât poate maĭ zdravăn. Dacă tânăra fată e prinsă de amețelĭ în legănatul nebun, se lipește de logodnicul săŭ și închide ochiĭ.

Scoate micĭ strigăte de spaimă; tânărul, prin încurajărĭ, o potolește, și, prin chiuiturĭ de bravură, se silește să înăbușe sgomotul voceĭ femeeștĭ. Totușĭ mulțimea care, jos, se îngrămădește împrejurul dulapuluĭ, răspunde cu huiduelĭ la strigătul de frică și învălue sub o furtună de vociferărĭ ironice și desprețuitoare văicărelile fricoaseĭ fete.

Dacă, in sfârșit, logodnica, cuprinsă de o groază de nespus, roagă flăcăul să oprească dulapul și declară gemând că vrea să coboare, tânărul primește această rugăciune lașă, dar, odată ce e pe pământ, în mijlocul flăcăilor și fetelor strânșĭ în cerc, el renunță în fața tuturor la logodnica sa și o proclamă nedemnă, prin lașitatea sa, de a împărți viața unuĭ om războinic și pe care soarta îl va expune poate pericolelor din războae.

Atuncĭ, fata respinsă ca logodnică, trebue să-șĭ acopere fața cu un voal des. Dacă n'o face, i se pune cu sila. Ea se retrage departe de mulțime și se întoarce la părințiĭ săĭ în huiduelile tinerelor fete de vârsta sa. Din contră, când logodica arată destulă îndrăzneală și sânge rece în dulap; îndată flăcăiĭ și fetele se apucă de mâinĭ și dănțuesc jocul național, *hora*. Acest joc are acea particularitate că danțul nu e alcătuit din fete și flăcăĭ rânduițĭ alternativ, ci la întâmplare; maĭ mulțĭ tinerĭ pot să se țină de mâinĭ și tot astfel maĭ multe fete.

Hora este un joc național care se execută făcând doui pașĭ înainte și doui înapoĭ; ar fi monotonă dacă n'ar fi însoțită de cântece, de sări turĭ și maĭ ales de accentele repezĭ ale cobzeĭ.

Oameniĭ venițĭ să urce și să scoboare dulapul, se numesc *dulăparĭ*. Eĭ au îmbrăcămintea cusută cu roșu și sunt pitoreștĭ cu pălăriile lor marĭ, de carĭ sunt atârnate panglicĭ multicolore, ce câte odată ating pământul.

După cum se poate bănui, dulapul a fost isvorul multor poveștĭ și legende.

Un flăcău, Iancu, iubea pe frumoasa Marița, dar el nu era iubit. Ea prefera pe bravul și frumosul Carol. Intr'o zi, când jocul dulapuluĭ trebuia să aibă loc, Iancu se duse la dulăparĭ și dându-le banĭ, — căcĭ el era maĭ bogat decât Carol,—le șopti câteva cuvinte, la care eĭ răspunseră prin semne afirmative din cap.

Când Carol și Marița fură în dulap, voiră să'șĭ arate bravura și începură a învârti în mod îndrăzneț leagănul în care se aflau. Dar bara superioară a dulapuluĭ lunecă și se desprinse; Carol și Marița fură aruncațĭ departe. In cădere eĭ se răniră foarte grav și muriră unul lângă altul.

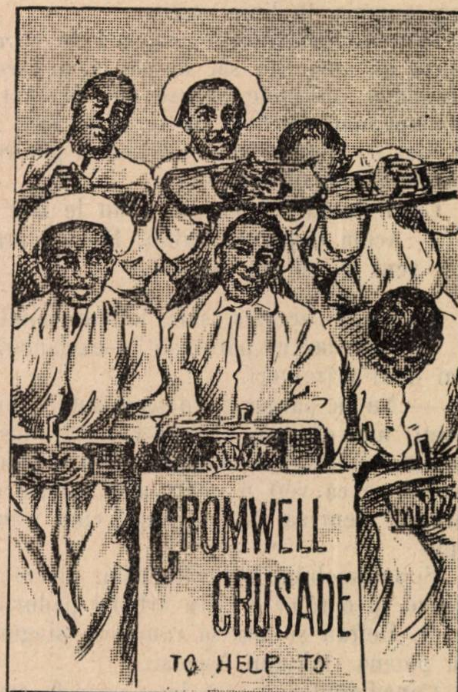
Lumea însă înțelese că dulăpariĭ, plătițĭ de Iancu, învârtiseră răŭ dulapul. Iancu fu legat. Flăcăiĭ și fetele dănțuiră hora împrejurul luĭ, îl huiduiră și 'l acoperiră de injuriĭ. Insfârșit îl goniră din sat și'ĭ interziseră pentru totdeauna intrarea în sat sub pedeapsa cu moarte.

Léon Charpentier.

Pentru negriĭ africanĭ

— O campanie contra sclavieĭ —

Sclavia, împotriva căreia Franța a fost de la începutul pătrundereĭ eĭ în Africa, dăinuește încă până azĭ din nefericire, ca o dovadă de nedemnitate socială. In coloniile Portugalieĭ maĭ ales, era foarte înrădă-

cinată credința exploatatorilor europenĭ că orĭ ce proprietar de pământ are acelaș drept asupra indigenilor carĭ trăesc pe el, cât și asupra pământuluĭ insușĭ. De asemenea englezĭĭ, marĭ cultivatorĭ de cocotierĭ și de alte fructe și plante tropicale, stăruiaŭ până maĭ acum câțĭ-va anĭ să considere pe toțĭ negriĭ din cuprinsul domeniilor lor drept nudă proprietate.

Acum însă, grație și intervenției umane a guvernelor respective, aceste păreri aŭ evoluat.

Pentru stârpirea completă a sclaviei, mai mulți filantropi aŭ organizat o campanie energică. Acești filantropi aŭ adus în Anglia mai mulți sclavi din regiunea Loanda pentru a'i expune prin orașele de căpetenie ale Europei. Acești sclavi, cu mâinile închise într'un fel de jug mititel de lemn, se plimbă pe ulițí, într'un car grosolan. Ei protestează cu glasurile lor greoae și stridente une-ori, împotriva unui regim care aparține veacurilor.

Campania aceasta originală a și început să aibă efecte — bune de sigur.

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventuri moderne —

— Urmare —

— Ce să facem cu acestea ?—întrebă Floriana.

— Să faceți ce mă veți vedea și pe mine făcând. Să săpați pământul acolo unde vă voiŭ arăta.

Și cum prizonierii se priveau uimiți, neștiind ce să creadă, Ivan se explică :

— Am ascuns aici o comoară și acum voesc s'o desgrop. Asta e totul. Vă anunț însă că n'avem vreme de pierdut. Prin urmare la lucru !

Munca ce li se impunea nu era tocmai așa de grea, astfel că, prizonierii, înălțând din umeri, se supuseră ordinelor lui Ivan.

Săpăturile fură efectuate după un sistem anumit, în linie curbă.

In urma prizonierilor venea Ivan, care purta pe umăr un sac de pânză, în care ascundea obiectele scoase din pământ, punând apoi bucățile de iarbă la loc.

Nici d. Defrau, nici fica sa nu putură vedea aceste obieste.

Când lucrul fu sfârșit, Ivan le zise :

— Acum vă puteți odihni. Peste o oră voi veni să vă iaŭ de aici.

Și zicând acestea sări în automobil.

— Așa dar ne părăsești ?—exclamară cei doui prizonieri.

— Nu vă părăsesc ; despre asta să nu aveți nici o grijă, căci d-voastră constituiți o adevărată comoară. Nu vă puteți teme că veți fi uitați aici. Peste o oră voi veni să vă iaŭ, după cum v'am spus.

Și automobilul porni la drum, pierzându-se în curând printre arborii pădurii.

D. Defrau și fica sa rămaseră singuri în poiana sfântului Nicolae.

Canadianul se așeză la picioarele statuei și Floriana rămase în picioare, în fața sa.

Un moment domni între ei cea mai completă tăcere.

Dar apoi frumoasa fată întrebă cu voce încetă, ca și cum și-ar fi vorbit sie însăși :

— Ce comoară poate fi aceea pe care am scos-o din pământ ?

— Nu știŭ nimic, copila mea. Dar cred că lucrul merită să ne preocupe.

— Fără îndoială, tată.

După un nou moment de tăcere, Floriana exclamă deodată :

— Nu cum-va suntem în apropierea unui furnicar ?

— Tocmai și eu voiam să-ți pun întrebarea aceasta, răspunse d. Defrau.

— Simți pișcături ?

— Prin tot corpul ; dar mai ales pe față și pe mâini.

— Ca și mine ; tocmai ca și mine.

Amândoui se priviră uimiți.

De jur împrejur, examinând locul cu atenție, nici urmă de furnici.

— Oare ce-o mai fi însemnând și asta ?

Simțeaŭ pișcăturile fără să-și poată explica pricina.

Deodată Floriana își privi mâinile și exclamă uimită :

— Tată, privește ce mi-a eșit pe mâini !

In adevăr pe pielea delicată a frumoasei fete eraŭ acum niște pete roze.

Acelaș lucru îl observă d. Defrau și pe propriile sale mâini.

Și uitându-se mai de aproape :

— Aici nu sunt de vină insectele. Intepăturile lor sunt de altă natură. Pe legea mea, asta e ceva ciudat !

Călătorii ar fi căutat de sigur multă vreme cauza care produsese iritațiunea pielei lor, dar un zgomot neașteptat îi sili să se ocupe de altceva.

Pădurea liniștită până atunci răsună deodată de un galop de caĭ.

Ai fi crezut că o trupă de călăreți se apropia.

— Un detașament de cavalerie !

— Da... sgomotul anunță o trupă de soldați.

Nu e așa ?

Ce motiv puternic puteaŭ avea soldații pentru a veni în mijlocul nopței în pădurea Bjorsky ?

Zgomotul se apropia. Ghiceai numai decât graba călăreților către o țintă fixată de mai înainte.

Și apoi un sunet noŭ se înțelegea din ce în ce mai bine : sforăitul automobilului amestecat cu galopul calului.

In Germania, un asemenea zgomot, ar face pe ascultătorul dela marginea pădurii, să se gândească la vreo vânătoare legendară, ca acelea despre cari vorbesc miturile bătrâne.

Dar în Rusia legendele sunt naive. Cine aude un zgomot bizar în pădure, caută explicația în marginile realului.

Era prin urmare un automobil, care străbătea pădurea escortat de niște soldați.

Toți oaspeții pădurei, ca și cei doui prizonieri, auziră zgomotul acela neobișnuit.

Și pădurea întreagă se înfioră.

Cei doui prizonieri înălțară din umeri cu disperare.

De unde ar fi putut dânșii cunoaște cauza unei manevre de cavalerie ?

Revenîră prin urmare la impresiunea de mai înainte, la iritațiunea aceea a pielei care nu voia să treacă de loc. Ori în cotro se întorc, oricum ar voi să judece împrejurarea, se ridică un lucru de neînțeles. Sunt prinși în rețeaua misterului.

Roșeața pe care o observaseră ceva mai înainte, nu se ștersese de loc.

Și d. Defrau murmură cu un ton gânditor :

— Nu aveam nici unul din semnele acestea când am plecat dela hotel.

— Așa e, tată. O senzație așa de neplăcută n'ar fi putut trece neobservată, oricât ar fi cineva de preocupat.

— Atunci această roșeață n'o fi provenind oare din cauza lucrului pe care ne-a pus să-l executăm, blestematul de Larmette ?

— Oh ! nu cred, pentru că am săpat puțin pământul...

Dar canadianul ținea la ideea încă vagă din spiritul său.

— Pământul, copila mea, degajează uneori miasme omorâtoare. In orice caz e o intoxicație. Diferența stă numai în gravitate.

Floriana îl întrebă din ochi și dânsul răspunse :

— Pungașul care ne-a condus aici ne-a lăsat acele cazmale ciudate cu cari ne-a armat. Dacă ne-am servi puțin de ele ?

— Pentru ce ?...

— Să mișcăm puțin locul acela pe care dânsul l'a aranjat cu atâta îngrijire...

— Dar ce speri să afli din operația aceasta, tată ?

— Ei ! știu eu !.. Să observ, să caut... asta vreau.

Floriana nu mai stătu la îndoială. Căci și ea, dorea să afle cauza ciudatei munci la care fusese silită. Ca să descopere, trebuia să caute. Columb n'ar fi debarcat nici odată în America, dacă n'ar fi bănuit mai întâi existența unui continent dincolo de Atlantic, dacă n'ar fi avut curajul să plece pe pustiul de apă cu cele trei corăbii ale sale.

Un minut mai târziu tatăl și fica răscoleaŭ din noŭ pământul.

D. Defrau se plecă, observând pământul cu atențiune adâncă.

Și aproape în fiecare părticică de pă-

mânt descoperită se distingea forma unuĭ tub dreptunghiular. Pământul păstrase întipărirea unuĭ corp, şi după toată probabilitatea a uneĭ micĭ cutiĭ ascunsă acolo.

— Micile cutiĭ conţineaŭ comoara, declară canadianul.

— In cazul acela, nu e tocmaĭ mare, făcu Floriana râzând.

Aŭ fost acolo vre-o douăzecĭ de cutiĭ a câte cincĭ centimetri lungime.

— Puţin importă dimensiunile, copila mea. Pentru aceĭ carĭ ne comandă în ora aceasta, aceste cutiuţe minuscule aŭ o adevărată valoare.

— Despre asta nu maĭ încape nicĭ o îndoială.

D. Defrau scoase un strigăt. Se plecă repede şi întinse interlocutoareĭ sale un obiect care strălucea la lumina luneĭ.

— Ia priveşte Floriano.

Dânsa se supuse, dar răspunse imediat cu un ton de decepţiune :

— E o rămăşiţă dintr'un tub de sticlă spart.

— E adevărat, însă fragmentul acesta explică în deajuns punctele roşiĭ şi demonstrează că Dick Fann nu s'a înşelat în presupunerile sale.

— Oh ! făcu Floriana cu însufleţire, nu m'am îndoit nicĭ odată de afirmaţiunile sale.

— Oh ! tu, copilă... Dar eŭ care sunt oare cum sceptic, vezi-mă căcĭ sunt încântat de această confirmare.

— Confirmarea căruĭ lucru ?

— Confirmarea alegaţiunilor sale în ceea ce priveşte furtul radiumuluĭ mondial.

Ea stătea dreaptă, cu buzele întredeschise; întreaga eĭ persoană exprima mirarea.

— Radiumuluĭ ? repetă dânsa. Apoĭ cu o nerăbdare care făcea să'ĭ tremure mâinele :

«Dar cum, cum ?.. Acest tub micuţ de sticlă n'a putut doară să'ţĭ demonstreze asta !..

Interlocutorul săŭ murmură surâzând, încetişor :

— Da, Floriano. Acesta e un tub cu radium. Dimensiunile sale sunt caracteristice.

— Şi ce crezĭ ?..

— Că, comoarea pe care Larmette a dezgropat-o printr'un agent al luĭ, această comoară la dispariţia căreia ne-a silit să colaborăm şi noĭ, este pur şi simplu corpul acela înzestrat cu proprietăţĭ radiante atât de curioase.

Şi insufleţindu-se treptat ca un om care vrea să convingă :

«Totul ne-o dovedeşte : ierburile acestea uscate, pe vreme când pretutindenĭ câmpul este înverzit : uşoarele arsurĭ pe carĭ le-am căpătat scormonind pământul.

Tînăra fată scoase o exclamaţie de disperare :

— Dar atuncĭ, noĭ l'am ajutat, noĭ singurĭ l'am ajutat să'şĭ ascundă dovada crimeĭ sale !..

— A crimeĭ noastre, vreĭ să zicĭ, rectifică d. Defrau.

Şi când dânsa îĭ aruncă o privire uimită, canadianul reluă :

— Din momentul când am semnat hârtia pentru a te smulge din ghiara cnutuluĭ, nu sunt eŭ hoţul oare ?

Floriana nu răspunse. Două lacrămĭ arzătoare curseră pe obrajiĭ săĭ. Da, tatăl său avea dreptate : pentru ca, dânsul se dăduse drept criminal.

Nicĭ un tribunal n'ar ezita să-l condamne, având asemenea probe.

Ar fi putut foarte bine să spună adevărul, însă cine l'ar fi crezut ?

Cu o mişcare instinctivă, dânsa se aruncă în braţele acestuĭ om, care după ce-ĭ dăduse viaţa îĭ sacrifica cinstea, şi murmură, izbucnind în lacrimĭ.

— Oh ! tată ! iubitul meŭ tată !

Şi rămaseră amândoĭ ca împietriţĭ, fără să se gândească a se despărţi.

De odată însă, o voce bruscă îĭ deşteptă. Un individ năvălise în poiană cu revolverul în mână, şi îndreptând arma asupra lor, striga :

— Predaţi-vă, saŭ trag ! Floriana nu îşĭ putu stăpâni un strigăt :

— Domnul Dick Fann !

Acela care îĭ amenința cu revolverul făcu un pas îndărăt :

— Domnişoara Floriana ! D. Defrau ! D-stră !.. în acest loc !..

CAP. IV

Focul criminaluluĭ

Era în adevăr detectivul amator, care pe neaşteptate se întâlnea acum cu prieteniĭ săĭ, după ce nu-ĭ maĭ văzuse de când se despărţise de eĭ în strîmtoarea de Bering.

— Domnişoară Floriana, repetă dânsul cu o mâhnire crescândă ; d-ta în locul acesta !

Apoĭ cu un accent desperat :

— Dar veţĭ fi arestaţĭ !

— Noĭ ?

— După indicaţiile mele va fi arestat orĭ cine va fi găsit în poiana aceasta.

— Pentru ce ?

— Pentru că, după cum am stabilit eŭ într'un mod neîndoelnic, aceĭ carĭ vor fi găsiţĭ aicĭ, sunt cel puţin complicĭĭ furtuluĭ mondial de radium.

— Vezĭ bine, copila mea, că deducţiile mele eraŭ logice.

D. Defrau, de bucurie că vedea confirmarea raţionamentuluĭ săŭ, îşĭ uită de primejdia pe care o anunţase Dick.

— Aşa dar d-ta nu pricepĭ ce'ţĭ spun ? exclamă Dick Fann, apucându-l de braţ. Veţĭ fi arestaţĭ şi aruncaţĭ în închisoare. V'am urmărit de departe, de-a lungul transiberianuluĭ, pînă la sosirea în Rusia. Văzându-vă aşa de supuşĭ ordinelor luĭ Larmette, am crezut că omnl acesta vă câştigase moralmente.

— Să ne câştige ? Ne-a redus la sclavie !—răspunse Floriana. Nevoind să mă lase să mor sub loviturĭ de knut, tatăl meŭ a declarat în scris că dînsul este hoţul radiumuluĭ şi al corindoanelor.

— Ah, nenorocitule, ce-aĭ făcut ?

Dar canadianul răspunse cu blândeţe :

— Nu puteam lăsa ca copila mea să fie ucisă în modul acesta ; doar n'o am decât pe dînsa pe lume.

— Aĭ dreptate, răspunse Dick Fann, emoţionat de tonul cu care vorbise d. Defrau.

Apoĭ, părând că căpătase o nouă energie :

— Orĭ-ce s'ar întâmpla, eŭ tot vă voiŭ salva.

D. Defrau avu un gest de îndoială, dar Floriana îl opri :

— Eu sunt sigură de d-ta ; am toată încrederea. Spune ce voeştĭ să facem şi te vom asculta fără nicĭ o obiecţiune.

Dick adresă copileĭ o privire recunoscătoare ; apoĭ, cu acea hotărîre care îl caracteriza, zise :

— Maĭ întâĭ trebue să ştiţĭ ce s'a petrecut. Un pensionat de fete nobile a făcut o preumblare, o excursiune câmpenească. Cina aŭ luat-o în poiana aceasta.

— Dar ce legătură ? — începu canadianul.

— Toate domnişoarele acelea s'aŭ întors acasă bolnave. Simţeaŭ în corp nişte arsurĭ curioase, fără ca vre-una dintre ele să poată spune când şi cu ce se arsese :

— Acum înţeleg !—exclamară d Defrau şi Floriana într'un glas. Aŭ păţit ca şi noĭ.

— Cum, şi d-voastră ?

— Larmette, cu ajutorul unuĭ complice al săŭ, ne-a întrebuinţat pentru a'ĭ desgropa comoara. Am crezut că radiumul...

— Da, aşa este, radiumul. Inştiinţat despre cele ce se petreceaŭ la institutul domnişoarelor nobile, m'am convins îndată despre ce era vorba. Radiumul trebuia să fie ascuns în pădurea Bjorski într'o cantitate maĭ mare. Fără îndoială că acela care 'l ascundea acolo avea interes să nu mărturisească că'l posedă. M'am gândit îndată la Larmette. Dar n'am bănuit că vă voiŭ găsi pe d voastră aicĭ.

«Acum cazaciĭ aŭ înconjurat pădurea, gata să intervie la primul meŭ semnal. Şi trebue să daŭ semnalul acesta.

— Eĭ bine, dă-l.

Dick tresări. Floriana pronunţase cuvintele acestea cu cea maĭ mare linişte.

— Dar aceasta ar însemna...

— Ştiŭ : vom fi închişĭ ! Larmette va fi silit să arate declaraţia semnată de tatăl meŭ. Numaĭ că, d-le Dick, îmĭ închipuĭ că onoarea mea şi a tatăluĭ meŭ te privesc şi pe d-ta şi de aceea sunt sigură că veĭ reuşi să o păstrezĭ.

— Ia seama ! — exclamă canadianul ; cerĭ nişte lucrurĭ carĭ întrec puterile unuĭ om...

Dar Floriana nu'l lăsă să maĭ continue :

— Acela căruia iĭ încredinţez onoarea noastră, tată, este maĭ mult decât un om, este logodnicul meŭ.

Dick sărută mâna copileĭ şi răspunse cu o convingere adâncă :

— Imĭ voiŭ consacra toată puterea mea de muncă, viaţa mea. Veţĭ scăpa de criminalul care vă urmăreşte saŭ Dick Fann va fi mort.

Apoĭ, silindu-se să-şĭ stăpânească emoţia, adăogă :

— Iată ce avem de făcut. Larmette va veni fără îndoială să vă ia de aicĭ ?

— Da. Cel puţin aşa ne-a spus complicele săŭ. Il aşteptăm.

— Perfect. Eŭ mă duc să daŭ oare-carĭ instrucţiĭ colegilor meĭ ruşĭ. Indată ce va sosi Larmette vor apare şi dînşiĭ.

— Foarte bine !

— D-voastră veţĭ protesta, veţĭ spune adevărul. Atuncĭ Larmette va fi obligat să producă teribilul săŭ document. Contra uneĭ mărturisirĭ scrise nu se prea poate face mare lucru, aşa încât veţĭ fi arestaţĭ. Lucrul acesta îmĭ sfâşie inima, dar n'am ce face. Sper că voiŭ putea obţine dela poliţia rusească să fiţĭ trataţĭ cu indulgenţă. D. Defrau este bogat şi cu ajutorul banilor chiar viaţa închisorilor poate deveni dulce.

«Ştiindu-vă cel puţin pentru moment apăraţĭ de primejdie, voiŭ putea depune toată voinţa, toată puterea mea de muncă în lupta supremă contra mizerabiluluĭ.

«Unde l'aţĭ lăsat ?

— Intr'o vale apropiată de pădure. Sunt acolo nişte cariere de piatră în exploatare. Un complice al luĭ Larmette locueşte acolo într'o colină.

— Fără îndoială un funcţionar al concesionarilor carierelor ?

— Probabil.

— In viitor, orĭ-ce s'ar întâmpla, să nu maĭ vorbiţĭ despre mine. Ba, dacă se poate, să vă plângeţĭ chiar că v'am părăsit.

— Să nu'ţĭ maĭ pronunţăm numele de loc ?—întrebă Floriana, cu părere de răŭ.

Te rog, domnişoară.

Ea iĭ întinse mâna şi iĭ răspunse cu simplicitate :

— Mă voiŭ supune.

De odată un zgomot uşor se auzi în depărtare.

După ce trase cu urechia, Dick Fann zise :

— E automobilul luĭ Larmette.

— Dar după ce recunoştĭ ?

— Motorul săŭ de o sută de caĭ putere produce un zgomot deosebit de al celorlalte automobile. Veţĭ vedea că nu mă înşel. Dar să ne folosim de cele câteva momente pe carĭ le maĭ avem libere.

Apoĭ, foarte repede, ca şi cum s'ar fi temut să nu piardă vre-o secundă :

— Agentul luĭ Larmette a venit pînă aicĭ ?

— Da.

— S'a plimbat prin poiană ?

— Da. Dînsul aduna tuburile de radium, după ce noĭ le scoteam din pământ.

Dick cercetă solul şi luă diferite măsurĭ cu un mic aparat gradat pe care 'l scoase din buzunar.

După aceea 'şĭ luă repede rămas bun dela prieteniĭ săĭ şi dispăru într'un stufiş.

De departe, le maĭ strigă încă odată :

— Adio !

Floriana şi tatăl său rămaseră din noŭ singurĭ.

Zgomotul de automobil se apropia.

Ceĭ douĭ prizonierĭ se înfioraŭ, cugetând că odată cu apariţia luĭ Larmette în poiană aveaŭ să apară şi poliţiştiĭ pentru a'ĭ aresta ; cel puţin aşa le spusese Dick Fann.

Şi din momentul arestăriĭ, eĭ, carĭ toată viaţa fuseseră oamenĭ cinstiţĭ aveaŭ să poarte titlul de *preveniţĭ*, sub acuzarea de furt.

Cu un zgomot asurzitor Botera se opri în poiana S-tuluĭ Niculae.

— Haide, urcaţi-vă, ordonă bijutierul vesel ; trebue să plecăm cât maĭ repede.

Dar în momentul următor numeroase umbre apărură din adâncimele pădurii ; treĭ persoane înaintară până lângă automobil.

— Ce este ?

Unul dintre nouiĭ sosiţĭ vorbi :

— In numele ţaruluĭ şi al sfinteĭ Rusiĭ, vă declar arestaţĭ !

— Pe noĭ ?

— Da ; sunteţĭ furiĭ radiumuluĭ, pe carĭ poliţia din lumea întreagă, iĭ caută de maĭ multe lunĭ.

Un hohot de rîs înfioră poiana.

Bijutierul devenise de o veselie pe care nimenĭ n'o putea înţelege.

— Pe legea mea, exclamă dânsul, cred că nimenĭ n'ar putea cere unuĭ logodnic prea înamorat să'şĭ denunţe dulcineea şi pe tatăl eĭ. De aicĭ însă nu urmează că trebue să fiŭ înglobat şi eŭ într'o acuzaţie infamantă. Tăceam din dragoste, acuma voĭ vorbi din datorie.

Şi scoase dintr'un portofel o hârtie pe care o întinse poliţistuluĭ :

— Iată o dovadă despre perfecta mea nevinovăţie. Este mărturisirea semnată de tâlhar, d. Defrau aci prezent.

Canadianul nu-şĭ putu opri o tresărire ; acuzarea aceasta pe cât de falşă, pe atât de grozavă, i se păruse ca o lovitură de cravaşă.

Făcu un gest ca şi cum ar fi voit să se repeadă asupra banditului.

Dar Floriana se înclină spre dânsul :

— Tată, vom spune adevărul judecătorilor. Şi pe urmă, ce va voi justiţia cu noĭ.

Câte-va momente după aceia, agenţiĭ luaseră loc în automobil care porni încet spre Moscova, escortat de escadronul de cazacĭ.

Larmette era mereŭ nepăsător.

(Va urma)

TOȚI ABONAȚII LA

«ZIARUL CALATORIILOR»

PARTICIPĂ,

cu începere de azĭ, la următoarele marĭ și de valoare premiĭ:

1) **O sobă «Godin» No. 3,** cumpărată de la cunoscuta casă: Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) **Una pușcă fină de vânătoare,** cu 2 țevĭ, cal. 12, din vechia și renumita fabrică **Pieper-Bayard.**

3) **Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard,** modelul cel maĭ noŭ, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precisie,** cal. 22, **Pieper-Bayard,** semi-automatică.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman,** 44, calea Victorieĭ, furnizorul Curțeĭ Regale.

5) **Una oglindă mare venețiană** de cristal;

6) **Una măsuță de toaletă,** cu oglinzĭ de cristal;

7) **Una mașină de cusut** de mână;

8) **Două frumoase tablourĭ.**

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer,** str. Carol, No. 62.

9) **Una pendulă de biuroŭ;**

10) **Una chisea de argint de China,** foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat,** calea Victorieĭ, 53.

11) **Un gramofon perfecționat;**

12) **Una mandolină,** din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder,** calea Victorieĭ, 54.

13) **Una fructieră,** argintată și aurită, cu 12 cuțite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon,** B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) **Una toaletă de bambu veritabil,** cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie și bambu, **D. Litmann,** strada Lipscanĭ, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) **2 ceasornice** de argint, pentru bărbat.

19) **5 abonamente** pe 6 lunĭ la ziarul umoristic «Veselia».

20) **5 abonamente** pe 3 lunĭ la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premiĭ se oferă cu începere de azĭ, prin tragere la sorțĭ, abonaților «Ziaruluĭ Călătoriilor».

Prețul abonamentuluĭ leĭ 5 p. un an, 2.60 p. 6 lunĭ.

Anul XII.—No. 696. 10 BANI IN TOATĂ ȚARA Mercurĭ, 8 Septembrie, 1910

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Leĭ 5.—Pe un an în toată țara
« 2.60 « 1/2 « « « «

Redacția și Administrația
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARȚEA —

IN PATRIA SAKALAVILOR. — (Vezi pag. 4600.

In patria Sakalavilor

Confecţionarea moaştelor regale

Voinicĭ şi cu talia înaltă, cu pielea neagră, nasul turtit şi părul lânos, împletit saŭ în neorânduială, ochiĭ marĭ şi privirea pururea bestială, astfel sunt Sakalaviĭ carĭ locuesc întreaga zonă din partea occidentală a Madagascaruluĭ. Sunt negriĭ din rasa *bantu*. Foarte leneşĭ, sunt foarte îndărătnicĭ la cultura pământuluĭ, şi deseorĭ recurg la hoţie şi jaf pentru a-şĭ procura ceea-ce aŭ nevoe; sunt mincinoşĭ, viclenĭ, plinĭ de viţiĭ.

Sakalaiĭ port o ură înverşunată contra vecinilor lor dela Est, Hovai, locuitoriĭ Imerini, popor de origină indiană, maĭ civilizat de cât eĭ, şi cu un tip diferit: pielea galbenă-măslinie, părul drept saŭ ondulat, nasul fin, talia mică.

Când îĭ cuprind furia, Sakalaviĭ jură la început pe crocodilĭ, apoĭ pe Hovaĭ, şi acest blestem le desvălue culmea furieĭ de care eĭ sunt coprinşĭ Infruntând moartea fără teamă, aceştĭ negriĭ sălbaticĭ şi războinicĭ caută orice ocasiune ca să dea contra inamicilor lor lupte de hărţuială carĭ provoacă cu uşurinţă interesul lor, plăcerea lor de înfrângere saŭ superstiţia lor.

Superstiţioşĭ la culme, Sakalaviĭ poartă pe eĭ tot felul de talismane: micĭ bucăţĭ de lemn sculptat, figurĭ grosolane de crocodil, dinţiĭ acelor îngrozitoare reptile, împresuraţĭ cu perle saŭ mărgele; locul ce trebue să ocupe pe corpul fiecăruia, aceste preţioase obiecte, este riguros hotărât, tot astfel ca şi natura lianelor carĭ le atârn de trup şi culoarea stofeĭ care îĭ acoper.

Vraci, a căror meserie e foarte bănoasă, câteodată preoţĭ, ghicitorĭ şi medicĭ, intermediarĭ între spiritele morţilor şi natura vie, prezidând la evenimentele vieţeĭ familiare şi sociale, şi păstrând cu îngrijire în sufletul băştinaşilor credinţele superstiţioase.

Ele se manifestă, maĭ ales prin acele nenumărate cazurĭ «falys», despre care locotenentul Félix Guénot a dat de curând curioase exemple şi cari trebui să complice, în modul cel maĭ ciudat, viaţa pentru Sakalavĭ.

Dar n'are fiecare popor codul săŭ de *maniere-elegante?*

Un «faly», este o interdicţie, o apărare; are legătură cu un individ, o familie, un neam, saŭ se aplică unuĭ obiect, uneĭ întâmplărĭ, uneĭ speţe de animale?

Sunt zile «faly», zile nefaste. Dacă un copil este născut într'o Miercurĭ, este dus în pădure şi aşezat în fundul unuĭ stufiş, unde va deveni prada animalelor sălbatice.

Dacă este oprit de a se servi cu un obiect «faly» saŭ de a-l atinge, a devenit sfânt.

Ast-fel sunt talismane protectoare ale indivizilor saŭ familiilor, statuete aşezate pe morminte, plante sfinte la ceremoniĭ, apoĭ anumite animale: crocodilĭ, capre, porcĭ mistreţĭ, broaşte ţestoase, boĭ roşiĭ, şerpĭ; Luna şi în particular luna nouă, punctele cardinale şi maĭ ales Răsăritul, sunt de asemenea «faly».

Obiecte saŭ întâmplărĭ, sunt de asemenea socotite «faly», prin aceea că alcătuesc prevestirĭ fericite şi aduc fericirea: bunele talismane; dinţĭ de crocodilĭ omorâţĭ de proprietarul unuĭ gri-gri; faptul de a dormi totdeauna cu capul la Apus; să aşeze ogrăzile cu boĭ şi ograda cu pasărĭ la Vest; a arunca murdăriile la Apus; să nu aşeze nicĭodată la răsărit uşile caselor.

Sunt răŭ prevestitorĭ: câiniĭ care urlă în zoriĭ zileĭ, cocoşiĭ care cântă după apusul soareluĭ, găinile care în momentul când aŭ ouat se urc într'un pom.

Dar printre «falys» nu este nicĭ una, care să fie înconjurată de o maĭ mare veneraţie, ca osemintele regale. Ele constituesc partea cea maĭ esenţială de «dalys» saŭ ramăşiţe regale, a căror importanţă atât de mare este, că un rege e considerat drept un usurpator dacă el nu posedă «daly-le» dinastieĭ sale.

Aceste preţioase rămăşiţe îşĭ datoresc toată valoarea lor credinţelor religioase ale Sakalavilor.

Acest popor are noţiune puţin vagă asupra existenţeĭ unuĭ singur Dumnezeu, ce se numeşte Zanahary şi care locueşte undeva în Cer, unde rândueşte elementele. Sakalavi îl fac responsabil de toate manifestaţiunile natureĭ, a căror cauză nu o pricep, dar eĭ nu'ĭ aduc nicĭ un cult.

Toată religia lor constă în cultul spiritelor moarte. Acestea sunt nemuritoare şi se ocup de urmaşiĭ lor, frământându-le somnul, apărându-le în vis, sau prezintându-li-se sub formele cele maĭ străine. Anumiţĭ crocodilĭ, anumiţĭ şerpĭ eşiţĭ din mormintele regale, consideraţĭ ca manifestaţiunĭ ale mortuluĭ, sunt hrăniţĭ şi veneraţĭ în numele acestuia. Acest cult al morţilor se manifestează asupra unor părţĭ anumite ale cadavruluĭ şi aceasta pentru a le conserva ca să confecţioneze aceste rămăşiţe regale carĭ au mare valoare pentru familiile domnitoare.

La Menabe — ne spune locotenentul Guinot—marele rege Andrianihanin, fondatorul dinastieĭ care domneşte încă a fost acel care în secolul al XVII-lea alcătui primele «dadys» regeştĭ cu rămăşiţele predecesorilor săĭ; el avu chiar grija de a conserva pentru urmaşiĭ săĭ unul din auguştiĭ luĭ dinţĭ.

După el, urmaşiĭ săĭ procedară la fel la confecţionarea faimoaselor rămăşite devenite semnul legitimeĭ transmisiunĭ a puteriĭ. Pătrunzând în mormântul străbunilor, noul rege scotea toţĭ dinţiĭ cadavruluĭ buniculuĭ săŭ, prima vertebră cervicală, o şuviţă de păr şi unghiile. El le punea apoĭ într'un corn de boŭ roşu, care fusese sacrificat în timpul invocaţiuneĭ regeluĭ pentru odihnirea sufletelor strămoşilor, iar ce-l-alt corn era aruncat în apă. Apoĭ în fiecare an suveranul mergea să viziteze mormintele strămoşilor şi «dady»-ele erau duse în mod solemn de către primul ministru, urmat de toţĭ locuitoriĭ, pînă la rîul cel maĭ apropiat unde le cufunda în apă.

Maĭ la Sud, în regiunea Taulearuluĭ, se practică obiceiurĭ analoge, după cum ne spune P. Costan.

La suirea pe tron a regeluĭ, primul ministru tae prima falangă a degetuluĭ cel mic dela mâna dreaptă a regeluĭ defunct, apoĭ îĭ scoate un dinte—de preferinţă un canin—şi le pune într'un sac brodat, învelit cu o stofă aurită. Dar maĭ este încă un obiect de adăogat la acestea pentru ca moaştele să aibă desăvârşitul lor înţeles simbolic.

Trebue să se ştie că unii crocodilĭ trec de sfinţĭ în ochiĭ regilor, carĭ îĭ socotesc drept incarnaţiunea spiritelor străbunilor lor; aceştia se numesc crocodiliĭ regeluĭ. Eĭ trăesc în mlaştinile din preajma locuinţelor regale şi sunt împodobiţĭ cu inele şi brăţărĭ de argint sau aramă pentru a putea fi recunoscuţĭ; este oprit a'ĭ vâna, sau a le turbura liniştea. Dar când se urcă pe tron un rege, eĭ îndură o îngrozitoare operaţie, care este consecinţa mareĭ calităţĭ şi a demnităţeĭ lor.

Se scoate din apă unul dintre aceştĭ crocodilĭ şi se supune aceleaş operaţiunĭ ca şi regele mort: i se scoate un dinte! Dar dacă cadavrul omenesc nu simte nimic, nu tresare, nu tot astfel se petrece cu reptila, aĭ căruĭ dinţĭ sunt înrădăcinaţĭ ţapăn în puternicul maxilar.

Teribilul animal este legat şi i se deschide gura cu cea maĭ mare prudenţă.

I se amorţeşte dintele condamnatuluĭ? Nu; dar în această îngrozitoare deschizătură încărcată cu colţĭ ascuţiţĭ, ce 'ţĭ daŭ fiorĭ, se aruncă o pastă groasă făcută din cartofĭ, lapte şi făină, şi apoĭ se strânge numaĭ decât cele două părţĭ ale cleşteluĭ aşa de puternic, că ar putea să zdrobească dintr'odată piciorul unuĭ om.

Insfârşit, iată'l scos, pentru cea maĭ mare glorie a dinastieĭ, dar nu fără durere pentru pacient. Dintele crocodiluluĭ se pune apoĭ alăturĭ de degetul şi dintele regeluĭ, în sacul de conservare, de care sunt legate înaltele destine ale raseĭ.

Sacul este aşezat într'o curtie de fier alb şi dată în păstrarea unuĭ mare şef.

In ziua încoronăriĭ nouluĭ rege şi în prezenţa acestuia şi a poporuluĭ, pazni-

cul moaştelor scoate din marele cufăr, una, câte una din ele şi le rânduește in ordinea vechimeĭ, intre douĭ ţăruşĭ înfipţĭ în pământ şi stropiţĭ cu sângele unuĭ bou tăiat cu această ocazie. Apoĭ noul sac se adaogă lângă celelalte. Singur paznicul morţilor poate intra în sala unde este aşezat cufărul; orĭ-ce altă persoană care ar pătrunde acolo este pedepsită cu moartea.

PE MAREA ROŞIE

— Din „Insemnările unuĭ drumeţ“ —

27 Iulie.—După o neincetată plutire de patru zile şi câte-va ceasurĭ pe apele răzvrătite şi mohorâte ale Oceanuluĭ Indian, azĭ, in zorĭ, sub o nemărginire de senin şi într'o imensitate de pace, am intrat în apele cu unde line ale măreĭ Roşiĭ. In văzduh e o armonie de culorĭ ce par că nasc dintr'o lume feerică şi nebănuită, succedându-se într'o gamă aproape enarmonică şi răspândind o căldură molatecă, abia simţită şi plină de parfumurĭ discrete şi necunoscute. Luceafărul de dimineaţă, frumosul Zorilă sau Sirius, nu maĭ e decât o părere pe fondul multicolor al ceruluĭ dinspre Răsărit. Aurora, din zăbranicul eĭ dulce şi nepieritor, risipeşte în tot cuprinsul nenumărate florĭ, buchete de raze, visurĭ, zâmbind tuturor deopotrivă de îngereşte, iar mie... dumnezeeşte. Spre Apus, îngemănat cu ţărmurile ce abia se văd în lumina albă a dimineţeĭ, un cer ca safirul oglindeşte întreaga stare a meleagurilor de sub el. Pe bord nu sunt decât douĭ matelotĭ şi secundul. Singurul treaz dintre ceĭ câţiva călătorĭ de pe vas, am bucuria,—născută din egoismul firesc omuluĭ, de a fi îmbătat de farmecul acesteĭ diminețĭ, pe care nu voiu uita-o toată «viaţa». Aspir aerul cu o lăcomie neobicĭnuită nicĭ la un astmatic uşurat o clipă, nicĭ la un ftizic dus dintr'o casă infectă situată în mahalaua cea maĭ insalubră a unuĭ oraş, pe muntele «Omul» într'o zi frumoasă de primăvară. Toată fiinţa mea se confundă par'că, dispare în frumuseţea liniştită din lumină, şi nu maĭ sunt eu, ci un tot, acelaş, cuprinzând în sine tot ceea ce văd şi visez.

Cum stau aci sus, pe platformă, în leagănul meu favorit de bambu şi'mĭ însemn aceste impresiĭ de o clipă, gândurĭ de altă natură, aducerĭ aminte, încep să se depene prin creer, într'o melodie când variată, când monotonă, şi'mĭ par în această clipă fericitoare, un altul, — două fiinţe într'una divizibilă par'că...

Mă văd în primăvara trecută, cu geamantanul îndesat cu nimicurĭ, aşteptând trenul într'o gară din vecinătatea Orientuluĭ european. Plecam fără nicĭ o ţintă, fără nicĭ un alt scop decât acela de-a asculta de-o pornire a sufletuluĭ, vagă ca şi el, de-o sete neastâmpărată de necunoscut, de singura dorinţă de-a vedea alte lucrurĭ, de-a întâlni alte chipurĭ şi de-a căpăta impresiĭ şi senzaţiĭ nouĭ, cu neputinţă de imaginat aevea.

M'am îndreptat, atras de-o afinitate efemeră poate, spre Orientul plin de mistere, de plăcerĭ rare şi de minunĭ demne de toată atenţia firilor carĭ îmĭ seamănă. Vream odihnă, lenevie, înălţare ziceam eu, deasupra meschinăriilor de jos, din «viaţă», şi cu această singură şi mare trebuinţă, m'am îmbarcat în portul Constanţa pe un vapor românesc, pentru Odessa. Prin Rusia am suferit de frig mult şi din pricina hraneĭ proaste, şi m'am plictisit de moarte, simţind prea mult că trăesc—graţie geruluĭ excepţional. Ajungând însă, după vre-o două săptămânĭ de chinurĭ, în Teheran, reşedinţa Şahuluĭ Persieĭ, am fost pe deplin răsplătit de necazurile îndurate pe drumul străbătut. In acest oraş am trăit câte-va zile viaţă fericită, fără grijĭ, plină cu plăcerĭ nouĭ şi intense.

Am cutreerat apoĭ, rând pe rând, China, Tibetul—ţărĭ pline de mistere, şi Japonia plină de frumuseţĭ etice şi de poezie, Indo-China şi în cele din urmă Indiile.

Am stat zile întregĭ in Calcutta, Bombay, Madras, Benares, Delhi, Lahora, etc. In fie-care din aceste oraşe am avut aventurĭ ciudate şi uneorĭ extraordinare, în fie-care din ele aproape, am gustat câte o plăcere nouă, am avut câte o impresie originală şi în acelaş timp sufletul meŭ, ca şi corpul, a trecut prin atâtea stărĭ deosebite, şi a gustat atâtea deliciĭ variĭ, în cât în ziua când va trebui să fac istoricul acestor zile de călătorie, îmĭ va trebui o respectabilă grămadă de file de hârtie.

Din Japonia şi India în special, voĭ avea material pentru cel puţin treĭ cărţĭ voluminoase.

Apoĭ din ultimele zile, în carĭ două aŭ fost pline de uragan şi de ploae, cum numaĭ pe Oceanul Indian se întâmplă, aşĭ avea de asemenea mult de povestit.

Fapte mijlociĭ dar foarte interesante, prin originalitatea şi tăria lor, vor fi descrise conştiincios şi vor constitui o lectură substanţială pentru orĭ cine.

Dar astrul zileĭ, maĭ strălucitor ca nicĭ odată, se iţeşte la marginea imenseĭ pânze luminoase şi străvezií de apă. Intreaga suprafaţă a măreĭ se umple de lumină, vibrează ca strunele lireĭ atinse de degetele măestre ale divinuluĭ Apollo şi se înfioară de o voluptate extatică, negrăită. *Eos* dispare în împărăţia sublimă a Soareluĭ.

Deodată sunetul clopoţeluluĭ care ne chiamă la întâiul dejun, (orele şeapte dimineaţa) risipeşte o disonanţă nesuferită. Cu toate acestea, din cauză că sunt de două ore pe platformă şi aseară am prânzit fără poftă, mă voĭ duce in sufragerie să iaŭ un ceaĭ cu rom şi să mănânc câte-va banane. După masă voĭ veni să citesc orĭ să'mĭ maĭ descriŭ amintirile ce'mĭ vor naşte.

Vaporul, nu tocmaĭ mare, dar de o iuţeală remarcabilă, spintecă semeţ şi neînfrânt apele aproape nemişcate, îndreptându-şĭ prora spre portul Hodeida de unde trebue să încarce foarte multă cafea de Moca şi unde voĭ găsi corespondenţa mea din ţară. Va fi cea dintâĭ etapă de la îmbarcarea mea pe acest vapor, va fi cea dintâĭ atingere cu pământul tare şi puţin maĭ sigur de cât apa. Din acest port voĭ scrie şi eŭ prietenilor şi rudelor carĭ nu m'au uitat şi tot atuncĭ voĭ descrie cele două zile şi o noapte, de groaznică furtună, trăite pe oceanul Indian.—Plec să dejunez.

* * *

Soarele a făcut un salt — aproape mortal: e la cineĭ suliţĭ înălţime de-asupra margineĭ imenseĭ pânze de apă. «Balansierul»—învăluit de raze, păstrează parcă o bună parte din căldura lăsată de corpul meŭ acum o oră. Priveliştea e transformată. Ţărmul drept e la o depărtare numaĭ de treĭ klm. Arabia, e pe litoralul acesteĭ mărĭ, din punctul de vedere al floreĭ, în starea cea maĭ fericită. Peste tot cresc smochinĭ, portocalĭ, bananierĭ, curmalĭ, etc., şi o nenumărată familie de animale folositoare omuluĭ şi căutate de vânătorĭ, alcătuieşte importanta faună a acestuĭ litoral.

Căpitanul vaporuluĭ, om inteligent, care a crescut şi trăeşte de 30 de anĭ pe acest vas englezesc, trecând a şeapte-spre-zecea oară prin Golful Arabic (Marea Roşie) şi aducându-şĭ aminte de câte-va aventurĭ interesante pe carĭ le-a avut prin aceste locurĭ, fiind-că n'avea ce face şi cu cine vorbi, prinse să-mĭ nareze una din ele. O redaŭ aidoma:

— Sunt opt-spre-zece anĭ împlinițĭ de când într'o seară întunecoasă de Iunie, pluteam pe aceste ape, cu magaziile încărcate cu cafea luată din portul spre care mergem. Canalul de Suez nu era decât un proiect. Astfel

toate vasele carĭ intraŭ în Golful Arabic trebuiaŭ să se înapoieze pe acelaș drum, în Oceanul Indian. Spre a merge de aicĭ—la Constantinopol de pildă, eraĭ nevoit să ocoleștĭ săptămânĭ întregĭ, plutind pe ape, amenințat de miĭ de primejdiĭ, întreg continentul african, pe la Capul Bunei-Speranțe, să te ridicĭ pe Atlantic până la strâmtoarea Gibraltaruluĭ prin care intraĭ în Mediterana la extremitatea căreia, după o lună și maĭ mult chiar uneorĭ, atingeaĭ linia de azĭ: Alexandria-Smirna-Constantinopol, pe care acum o străbațĭ într'o zi.

«Trimis de o companie americană să iaŭ o încărcătură importantă de cafea de Moca, intraĭ pe la începutul luneĭ Iunie în acest golf, ajunseĭ în Hodeida, încărcaĭ marfa și o porniĭ înapoĭ spre Oceanul Indian. Pasămite pe acea vreme nu era nicĭ poliție de mare, și pirațiĭ își exercitaŭ încă grozava lor meserie. Deși guvernul englez luase aspre măsurĭ de combatere, pirateria se practica, maĭ ales prin golfurile Arab și Persic și pe Oceanul Indian. Știind însă toate aceste lucrurĭ, și fiind om precaut, ca orĭce marinar încercat, aveam treĭ tunurĭ pe bord și o duzină de soldațĭ bine înarmațĭ.

«După câte-va ore de mers liniștit, spre seară, când Hodeida pierise în pâcla orizontuluĭ, omul din gabie îmĭ comunică pe tub, că zărește spre țărmul african o pânză care parcă se mărește încetul cu încetul.

«Negândindu-mă la nicĭ un eventual atac, dăduĭ ordin să fie pregătit salutul și să se dea viteză mașineĭ. După o oră, înserând de-abinelea, întrebaĭ iarășĭ pe omul din gabie dacă maĭ vede ceva suspect. Atuncĭ bătrânul marinar cu mutra îngrijorată, îmĭ strigă doar un singur cuvânt care mă turbură într'un chip neașteptat: «Pirațiĭ!»

«El observă de o jumătate de oră cum pânza pe care o zărise, face diferite manevre foarte neobișnuite unuĭ vas cinstit. Băgase de seamă că acea pânză dă târcoale vaporuluĭ meŭ și misterul care-ĭ învăluia mersul îĭ dădu certitudinea că e o corabie de pirațĭ ce aŭ de gând să ne atace.

«Deși nu maĭ întâlnisem niciodată pirațĭ, luaĭ totușĭ măsurile excepționale impuse de această neobișnuită împrejurare.

«Pregătiĭ tunurile, dăduĭ munițiĭ din belșug soldaților, măriĭ viteza mașineĭ, și mă puseĭ însu-mĭ la pândă.

«Nu așteptaĭ decât o oră și jumătate.

«Pirațiĭ eraŭ la o distanță de abia treĭ-zecĭ de stânjenĭ. Spre a fi cu totul sigur de intențiile lor, dăduĭ eŭ maĭ întâĭ salutul convențional printr'un puternic foc de mitralieză. Răspunsul — fură niște ordine scurte și o imediată salvă de focurĭ... «man-licher»...

«Atât doream toțĭ. Cele treĭ tunurĭ ale noastre începură cu furie să bombardeze corabia piraților. Soldațiĭ isprăviră în câte-va minute toate munițiile.

... Dintre pirațĭ dispăruseră vre-o cincĭ capete după cum putuĭ observa în semi-obscuritatea de pe corabia lor. Oamenĭ de-aĭ meĭ nu căzuseră, doĭ însă primiseră câte un plumb supărător..

«Tocmaĭ când credeam că le-a pierit pofta de pradă, și că se depărtează, ne pomenirăm pe neașteptate — din cauza întunereculuĭ, cu eĭ lângă vapor — pe partea opusă. De data asta făceaŭ o încercare disperată.

«Se căzneaŭ, cu multă îndemânare de altfel, să ne captureze vasul și apoĭ să năvălească toțĭ peste noĭ. Atuncĭ începu o luptă disperată și îngrozitoare. Pirațiĭ aveaŭ arme bune și dispreț de moarte, noĭ aveam dibăcie și curaj. Tunurile bubuiaŭ și salvele piraților răspundeaŭ maĭ rar din pricină că toată puterea și-o risipeaŭ spre a captura vasul nostru și spre a veni pe el. Timp de o jumătate de oră lupta fu egală și în semi obscuritate lua proporțiile unuĭ războiŭ naval din evul-mediŭ.

«Ghiulelele noastre izbutiră în fine să facă o gaură în corabia pirată și jumătate din bandițĭ trebuiră să vadă de ea.

«In câte-va minute, oameniĭ meĭ— deși maĭ puținĭ la număr, prinzând curaj, doborâră pe toțĭ pirațiĭ carĭ, cu eforturĭ marĭ, acățaseră două căngĭ de vaporul meŭ.

«Și ca să nu maĭ lungesc vorba, căcĭ te-aĭ plictisit poate,— după o luptă îngrozitoare—în întunerec, de aproape o jumătate oră, scăpaĭ de pirațiĭ carĭ, a zecea parte din câțĭ fuseseră și cu corabia avariată, se depărtară cu anevoe dar grabnic —având cincĭ rănițĭ pe punte și treĭ morțĭ, fiind și eŭ găurit la umărul stâng de un glonte, și după o plutire de treĭ ore, intraĭ în apele mohorâte și pururea bântuite de uragan ale Oceanuluĭ Indian...

«De-atuncĭ n'am maĭ pățit nimic și de sigur, nicĭ nu trag nădejde că voiŭ maĭ avea vreo luptă cu pirațiĭ»..

Intâmplarea aceasta tragică, povestită într'un chip original de căpitan, care era un eroŭ, a așternut pe sufletul meŭ nelimpezit o umbră plăcută de melancolie.

Ora dejunuluĭ e aproape.

Intreb și mi se răspunde că spre seară vom intra în portul Hodeida.

Să închid caetul și să fac puțină mișcare—doar voĭ mânca de treĭ orĭ maĭ mult ca de obiceĭ, cu o vagă dorință și nădejde că din această cauză voĭ avea fericirea să trec maĭ curând și maĭ plăcut în *Nirvana* — saŭ chiar aiurea...

X.

OBICEIURI CHINEZEȘTI

Chineziĭ, ca toate popoarele din Extremul Orient, deși nu prea bogațĭ în fanteziĭ și miturĭ, au totușĭ o sumă importantă, de așa zise «credințe populare». Ziarul chinez «North China Daily News», care se ocupă foarte mult de viața, de nevoile și credințele poporuluĭ chinez, raportează că în centrele muntoase, chineziĭ ard pe hoțĭ și pe criminalĭ. Iĭ ard de viĭ, cu conștiința împăcată de siguranța că fac un act de dreptate omenească. Eĭ n'au vrut să adopte nicĭ ștreangul, nicĭ ghilotina, pentru pedeapsa cu moarte, ci au preferat pur și simplu să ardă pe toțĭ vinovațiĭ de furt, sau omor.

Când un prizonier e condamnat la moarte prin ardere, poporul se adună, formează un careu larg și o parte din el adună o mare grămadă de lemne uscate, le unge cu unt-de-lemn, și deasupra lor e pus condamnatul care se pârjolește ca un puĭ, cu singura deosebire că un puĭ sau altă friptură e rumenit numaĭ și apoĭ luat de pe foc, pe când vinovatul e lăsat acolo pînă devine o masă informă de cenușă care se împrăștie în toate părțile la cea maĭ slabă suflare a vântuluĭ.

Odinioară un judecător cu influență a cerut poporuluĭ să'ĭ dea luĭ unul dintre ceĭ treĭ criminalĭ carĭ urmau să fie arșĭ de viĭ.

Intenția luĭ era să'l cruțe de moarte spre a zmulge prin alte mijloace, numele complicilor lor. Insă poporul refuză împlinirea cereri acestuĭ judecător, vociferând chiar și strigând în unanimitate că criminalul trebue să ardă împreună cu ceilalțĭ douĭ, fiind-că era tot atâta de vinovat.

Și ceĭ treĭ criminalĭ fură arșĭ așa cum dorise poporul.

Această înrădăcinare a unor antice obiceiurĭ, sau superstițiĭ, poate părea neverosimilă, însă degenerescența tot maĭ accentuată a poporuluĭ chinez contribue în special, azĭ, în secolul al XX-lea, nu s'o întreție, ci s'o întărească și maĭ mult, nascând nouĭ felurĭ de obiceiurĭ și superstițiĭ barbare și ridicole.

Un bine e însă faptul că o parte a Chineĭ a început să fie foarte des cutreerată de europenĭ carĭ prin mijloace sigure impun o premenire, o îndreptare bună a moravurilor chinezeștĭ.

Prin înrâurirea europenească, prin imitație, poporul chinez din porturĭ și de prin orașele marĭ, de și în degenerescență, a început totușĭ, să tindă cel puțin, spre civilizație.

Rămâne însă, și acesta'ĭ faptul întristător, majoritatea chinezilor răspândițĭ prin locurile în mare parte necu-

noscute de europenĭ, care păstrează încă multe din tradiţiile părinţilor, bunicilor şi strămoşilor lor, cu atâta corectitudine, în cât cu greŭ copiiĭ lor, nu eĭ, vor fi îndrumaţĭ pe calea progresuluĭ şi a lumineĭ.

De o altă însemnătate, tot atât de bună, sunt şi credinţele lor străvechĭ, pline de enormităţĭ şi de exagerărĭ caraghioase. E însă maĭ uşor, să le schimbĭ credinţele lor în supranatural, de câts ă'ĭ înstreinezĭ de obiceiurile lor barbare. Pe baza aceasta, americaniĭ, oamenĭ întreprinzătorĭ şi dibacĭ, aŭ început să trimită prin toate regiunile neexplorate ale Chineĭ coloniĭ micĭ de propagandiştĭ, de misionarĭ,—şi religioşĭ şi politicĭ! Progres şi aicĭ. Roadele acestor misiunĭ bi-sociale, America a şi început să le culeagă. O companie din Chicago, şi-a plasat produsele sale cu maĭ multă uşurinţă şi primeşte tot maĭ multe cererĭ, pe zi ce trece.

Această companie pentru o maĭ sigură izbândă, face nişte reclame monstre, prin toate centrele chineze. Imense afişe pe carĭ, ca personaj de căpetenie e un câine, sunt răspândite peste tot. Dar cu acest afiş compania a pierdut, de oare ce poporul s'a indignat văzând un câine mare, colorat, sfidându-l par'că, şi directorul întreprindereĭ în faţa atitudineĭ foarte ostile a publiculuĭ chinez, a fost nevoit să scoată afişul de la reşedinţa sa din Tonkin şi să se distrugă toate cele-l'alte carĭ aţâţau cu repeziciune pe chinezĭ, în loc să'ĭ determine a face, să comande cantităţĭ marĭ din produsele companieĭ americane. FI.

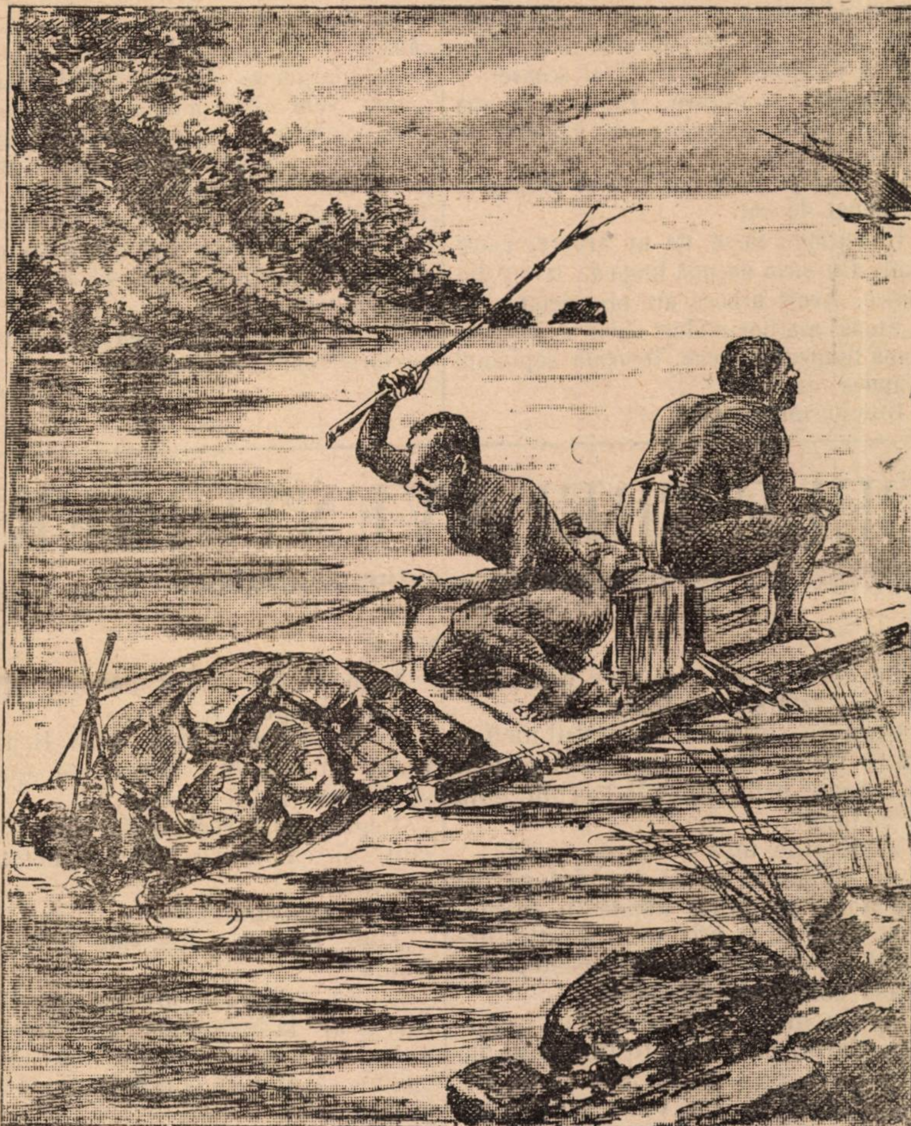
TORTO-MOBILUL

In oceanul Pacific se află un grup de insule, la Nordul archipelaguluĭ caledonian: sunt Noile-Hebride carĭ ocupă o întindere de peste 800 mile pătrate şi sunt, geograficeşte, aşezate în sfera influenţeĭ franceze prin vecinătatea lor cu Noua Caledonie.

Graţie uneĭ favorĭ acordate de Stat literaţilor, artiştilor şi funcţionarilor serviciuluĭ de Stat, luaĭ loc pe bordul unuĭ vapor, cu al căruĭ căpitan eram bun prieten. Vaporul mergea spre Noile Hebride.

Este oare o ţară maĭ frumoasă ca aceste insule? Sunt maĭ mult decât minunate, dacă s'ar putea zice; clima însă este foarte caldă. Am putut constata 45 grade la umbră şi desigur că europeniĭ s'ar sufoca dacă vântul răcoros al măreĭ n'ar îndulci această arzătoare temperatură.

Paradis adevărat şi ţară a lenevieĭ, căcĭ în ea e în zadar a maĭ lucra. La ce bun? Pentru ce? Natura furnizează în abondenţă tot ceea ce este necesar omuluĭ. Dacă este prea cald şi vrea să se apere de razele soareluĭ, indigenul n'are decât să se adăpostească sub ramurile orĭ-căruĭ bananier care umbreşte pe o mare întindere; dacă îĭ este foame, el întinde mâna şi culege banane— câte vrea! Pentru a mânca fructul arboruluĭ de pâine, el îl sparge şi sâmburele (pasta) o încălzeşte: gustul îĭ e ca al pâineĭ vieneze. De altfel indigenul are diferite felurĭ de fructe la dispoziţie ca: papaierul, care are gustul pepenuluĭ cantalup, apoĭ nucile de cocos, curmalii, etc. Nu-ĭ aşa că e admirabil? Uniĭ ar zice: «desigur! alţiĭ, poate»! Umblă îmbrăcaţĭ cât se poate de uşor pentru a nu'şi îngreuna rasele primitive, înconjoară vânătoarea sa de cel maĭ mare mister. Fiecare din paşiĭ săĭ e calculat, — altfel el crede că contrariază spiritele pădureĭ! Aprinzându-şĭ focul, culcându-se, plecând la vânătoare el se gândeşte la spiritele atot puternice. Un vrăjitor, înainte de a pleca vânătorul, procedează la serviciul solemn şi îĭ face un idol pe care Tungusul îl poartă totdeauna şi care-l păzeşte de pericole. Acest idol, «Girki Ayanu», se compune dintr'o placă de lemn pe care e de desenat *zeul vânătoareĭ.*

mersul normal şi maĭ ales în timpul vânatuluĭ zibelineĭ, la care trebue o mare uşurinţă în mişcărĭ. Pentru a vâna acest animal, tungusul-vânător se serveşte rar de puşcă; numaĭ în cazul când micul animal, urmărit de câinĭ, se caţără în arborĭ, atuncĭ vânătorul se serveşte de puşcă. Se serveşte şi de alte arme şi anume: de un baston lung, cu vârful ascuţit, care 'ĭ serveşte şi de rezemătoare pe ghiaţă, când patinează, şi de lance, arc şi săgeţĭ.

Vânătorul indigen, superstiţios ca toate

Credinţa în acest idol e atât de mare în cât eĭ cred că zibelina le e trimisă de acest idol care le asigură o vânătoare fructuoasă.

Pieile de hermină, zibelină, vulpĭ albastre, sunt schimbate la târgurile de blănurĭ pentru diferite obiecte şi lucrurĭ trebuincioase vânătoareĭ. Aceste târgurĭ durează din luna Decembrie până în luna Aprilie şi sunt ţinute în pădurile apropiate de oraşe. Negustoriĭ ruşĭ şi Yacuţiĭ duc în schimb mărfurile cele maĭ variate. Cele maĭ renumite târgurĭ

de blănurĭ sunt pe la bazinul Amuruluĭ. O piele de zibelină după calitatea cea maĭ bună, variază acolo între 10—100 francĭ. Se poate închipui decĭ, preţul uneĭ blănĭ superbe atât de căutată de parizienele cochete. Archipelagul *Noilor Hebride* este, saŭ maĭ bine zis, începe a fi, des vizitat de turiştĭ.

*

Vaporul nostru aruncă ancora într'un mic golf în insula principală, unde se afla şi capitala, numită Puwaio.

Scumpe amice, îmĭ zice comandantul, Noile Hebride îţĭ vor părea o ţară fenomenală, în totul.

Era timpul dejunuluĭ. La desert ni se aduse pe o tavă nişte pere fenomenale. Avea cel puţin 700 gr. una şi o înălţime ca de vreo 45 ctm. Toţĭ scoaseră o exclamaţie de mirare. După masă mă plimbaĭ prin păduricea de palmierĭ ce se afla pe mal.

— Dacă-ţĭ place apă rece şi proaspătă aĭ numaĭ de cât!

Şi apropiindu-se de un arbore, găuri unul. Un şiroĭ de apă limpede izvorĭ din frunză. Acest arbore are proprietatea ca în timpul marilor căldurĭ chiar să păstreze o apă limpede şi rece. Deodată căpitanul m'apucă de braţ.

Uite un tortomobil!

Intorseĭ ochiĭ spre canal (care despărţea o insulă de alta) şi văzuĭ scena reprezentată în ilustraţia de aci. Pe o plută făcută din trunchiurĭ de bambus şedeaŭ doĭ negriĭ. Unul dintre eĭ stătea îndărăt pe o lădiţă de lemn cu coatele pe genunchĭ şi fuma liniştit o pipă lungă de lemn de tuyaio, privind peisagiul. Celalt dinainte ţinea în mâna stângă nişte hăţurĭ, iar în dreapta avea un bicĭ lung de bambus cu care lovea din când când în ţeasta uneĭ enorme broaşte ţestoase. O broască ţestoasă înhămată!...

Motorul care plutea putea fi privit ca ceva foarte original, totuşĭ nu maĭ puţin puternic şi serios. Broasca înainta cu o viteză mare. Aceste ţestoase abundă prin râurile şi canalurile Noilor Hebride, şi sunt consumate de indigenĭ, în număr mare. Sunt nişte animale puternice şi aduc, când sunt domesticite, reale serviciĭ omuluĭ. Luând acest clişeŭ original m'am întrebat dacă milionarul care face 100 de kilometri pe oră cu automobilul său somptuos, este maĭ fericit ca acest sălbatic fumându-şĭ pipa şi cutreerând râul în tortomobilul său....

Eŭ am avut curiozitatea de a călători cu tortomobilul în anul 1901.

L. Klar

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventurĭ senzaţionale —

— Urmare —

Se opri, ca şi cum n'ar fi îndrăznit să'şĭ sfârşească fraza.

Cum se sprijinea de braţul meŭ, o simţiĭ tremurând. Era foarte palidă. Iĭ vedeam ochiĭ plinĭ de lacrimĭ, gata să plângă.

— Regina mea scumpă, ce aĭ?

— Ar trebui să'mĭ îngăduĭ să fur din noŭ, răspunse dânsa în şoapte.

Şi cum eŭ o priveam uimit, turburat de această cerere neaşteptată, dânsa continuă, întristată:

— Nu maĭ vreaŭ să-mĭ facĭ imputărĭ, Carol, căcĭ nemulţumirea ta mă întristează prea mult. Ştiu că nu admiţĭ furtul, şi cu toate acestea mi se pare că de data asta nicĭ n'aş putea găsi alt mijloc pentru a te salva. Pentru acest motiv te rog pin noŭ să-mĭ îngăduĭ să fur.

Situaţia mea era din cele maĭ grele. Ce trebuia să fac cu teoriile mele asupra furtuluĭ?

Şi totuşĭ.....

Gândindu-mă bine vedeam că soarta Regineĭ era legată se soarta mea; dintr'odată, revăzuĭ ca pe o pânză de cinematograf scena cu sfâşierea Estreleĭ de către jaguarĭ. Oare Regin căzută din noŭ în mâinile luĭ Orsoni n'avea să aibă şi dânsa aceeaş soartă?

I-am strâns braţul cu nervozitate şi i-am răspuns:

— Te iubesc aşa de mult Regina, încât în cele din urmă voĭ ajunge să iubesc furtul în tine.

Regina se înroşi toată. Inchise ochiĭ, şi ca într'o plăcere extatică, murmură:

—Iţĭ mulţumesc.

Apoĭ, pentru a mă maĭ linişti, a dăogă:

— Se apără fie-are cu armele pe carĭ le are la îndemână; prin urmare, având în vedere situaţia noastră, nu trebue să aĭ nicĭ o mustrare de conştiinţă.

In acel moment mă gândeam ce influenţă pot avea spiritele rele, chiar asupra unor suflete de îngerĭ.

CAP. III

Efectele tăceriĭ

N'am pus nicĭ o întrebare Regineĭ asupra planurilor sale.

Eram destul de turburat de gândul că îngăduisem Regineĭ furtul, în principiu. Nu voiam să maĭ intru în amănunte.

Imĭ făceam imputărĭ că numaĭ pentru a fi salvat îmĭ călcasem pe conştiinţă; dar cugetând maĭ bine, vedeam că maĭ mult dorinţa de a nu o întrista pe Regina mă făcuse să cedez.

Regina avu bunul simţ de a nu-mĭ da nicĭ o explicaţie. Ea mă scuti de a fi complicea fiecăreia dintre acţiunele sale; singura eĭ dorinţă fusese să aibă învoirea mea.

Sărmana fată?.. Cum aş fi putut s'o maĭ cert, când dânsa, cu atâta desinteresare, se arunca în cele maĭ marĭ primejdiĭ, numaĭ din dragoste pentru mine?

In acelaş timp însă, eram chinuit de curiozitate.

Oare ce imaginase dânsa?

Mă prefăcuĭ nepăsător, dar în realitate nu-ĭ perduĭ din vedere nicĭ o mişcare.

Dânsa se îndepărtă de mine, împreună cu tovarăşele sale de aventurĭ. Le vorbea cu însufleţire, şi amândouă o ascultaŭ, vesele.

Oare ce le povestea?

De-odată, cine-va de pe vas dădu ordinul să se arunce ancora. Ajunsesem în portul Bonis.

Pe cheĭ aştepta o mulţime mare, care saluta pe guvernator.

Acesta păşia maestos cu soţia sa la braţ, răspunzând cu bună-voinţă tuturora.

La o mică distanţă îl aştepta o trăsură pompoasă, cu roţile de argint, trasă însă de doĭ boĭ.

Regina, strecurându-se printre mateloţĭ, se apropie de guvernator, şi pronunţă o frază pe care n'o putuĭ auzi.

Funcţionarul care ne conducea se repezi îndată la Regina pentru a o trage îndărăt. Eŭ eram gata să-mĭ apăr prietena.

Dar guvernatorul ridică mâna în semn de ertare, şi cu o voce sonoră, ca să audă toată lumea, zise:

— Iţĭ voĭ acorda audienţa cerută îndată ce vom ajunge în palatul guvernământuluĭ. In locul acesta mi-ar fi foarte greu să te ascult.

După aceea, oferi din nou braţul cu galanterie seducătoareĭ sale Ceres. Aplaudat de mulţime se suí în landou, şi porni spre palatul guvernământuluĭ.

Străbăturăm câteva străzĭ, carĭ aveau toate o înfăţişare foarte plăcută pentru că toate casele aveau grădinĭ frumoase.

Inainte de a ajunge la palat, din ordinul guvernatoruluĭ, unul dintre oamenĭĭ de serviciu expediă o telegramă la Vera Cruz.

Lucrul acesta păru că nu convine de loc Regineĭ, căcĭ biata fată nu-şĭ putu stăpâni un gest de nerăbdare.

Ne înălţam acum spre un platou, pe care era naturală o parte a oraşuluĭ. Pe aci priveliştea era şi maĭ frumoasă încă, şi trebuia ca negriĭ

aceia să n'aibă nicĭ o concepţie artistică, de vreme ce-şĭ petreceau timpul punând la cale revoluţiĭ, când ar fi putut foarte bine să trăiască în pace, în mijlocul unor astfel de minunĭ.

Locuinţa guvernatoruluĭ n'avea o înfăţişare tocmaĭ frumoasă pe din afară; în interior însă, priveliştea era cu totul alta. In curte fântânĭ ţişnitoare, florĭ, statuĭ, colonade de marmoră.

Câţĭ-va soldaţĭ negri, purtând uniformele cele maĭ disparate, stăteau de gardă.

Guvernatorul şi soţia sa intrară în apartamentele lor particulare.

Inainte de a dispare însă, excelenţa sa Epaminonda făcu un semn servitorilor, şi spuse unuia dintre eĭ câteva cuvinte.

Peste un moment, servitorul acesta se apropie de noĭ şi ne zise:

— Veniţĭ. Excelenţa sa guvernatorul bine-voeşte să vă asculte.

Regina se întoarse spre noĭ, şi după privire ghiciĭ că recomandaţia pe care o făcea era adresată maĭ mult mie:

— Să nu pronunţaţĭ nicĭ un cuvânt; să mă lăsaţĭ numaĭ pe mine să vorbesc.

Apartamentele guvernatoruluĭ eraŭ mobilate într'un chip strigător la cer; mobilele cele maĭ deosebite şi maĭ curioase erau alăturĭ una de alta.

Aşa este gustul negrilor: să reunească totul, fără nicĭ o ordine, fără nicĭ o metodă. Totul este să aibă lucrurĭ de valoare şi să le poată expune.

Guvernatorul şi soţia sa ne aşteptau în sala de primire, pe nişte divane algeriene. Aveaĭ impresia că plimbarea pe care o făcuseră în trăsură iĭ zdrobise.

— Mi-aĭ făgăduit că 'mĭ veĭ face o comunicare importantă, începu Epaminonda, adresându-se Regineĭ. Ţi-am acordat audienţa pe care mi-aĭ cerut-o; vorbeşte.

Eram oare-cum neliniştit de rezultatele acesteĭ convorbirĭ; cu toate acestea simţeam cum mă năvăleşte râsul. Marele funcţionar din Haïti semăna foarte bine cu un clovn pe care îl văzusem la iarmarocul din Havre.

Regina însă nicĭ nu clipi. Ea se inclină cu respect şi vorbi astfel:

— Excelenţă, mi-a venit o idee şi vreau s'o supun înaltuluĭ vostru spirit.

Era un început foarte frumos; d. Epaminonda fu plăcut impresionat.

«Unul dintre cuvintele pe carĭ le-aĭ pronunţat în prezenţa umililor tăĭ sclavĭ, continuă Regina, m'a făcut să înţeleg că nu staĭ tocmaĭ bine din punctul de vedere al banilor.

Cu toate că Regina se exprimase cu destulă delicateţă, guvernatorul se arătă nemulţumit.

— Dar eu am înţeles îndată cauza, adăugă repede prietena mea; am auzit spunându-se cum europeniĭ fură toţĭ baniĭ popoarelor la carĭ se stabilesc. Ştiŭ că toţĭ europeniĭ suňt maĭ răĭ decât nişte cămătarĭ lacomĭ.

De astădată guvernatorul şi soţia sa avură un murmur de aprobare.

Apoĭ d-na Ceres, care, fără îndoială, era mult maĭ inteligentă decât soţul eĭ, întrebă:

— Dar tu, fetiţo, eştĭ şi tu o albă, o europeană; cum se poate să vorbeştĭ astfel?

Era o întrebare abilă. In locul Regineĭ mărturisesc că m'aş fi încurcat.

Dar dînsa răspunse repede, fără nicĭ o clipă de îndoială:

— In Europa sunt albĭ carĭ sunt trataţĭ tot aşa de rău ca şi cum ar fi de altă culoare. Sunt numeroşĭ oamenĭ carĭ nu maĭ au nimic, nicĭ casă, nicĭ masă, pentru că ceilalţĭ au acaparat totul.

In urma acestor cuvinte citiĭ o nouă dovadă de simpatie pe feţele ascultătorilor prieteneĭ mele.

Dînsa continuă, părând că nu dă nicĭ o atenţie acesteĭ schimbărĭ de atitudine.

— Numaĭ impinşĭ de prea marĭ nedreptăţĭ nea-m făcut tâlharĭ. Bărbatul pe care 'l vezĭ cu noĭ este şeful. Dînsul nu fură, dar pregăteşte toate planurile. Noĭ iĭ ascultăm ordinele. Furând, nu facem altceva decât să ne luăm înapoĭ ceea ce de drept ar trebui să fie al nostru.

Ceĭ douĭ negri ascultau cu gurile căscate, fără să bănuiască măcar un moment şiretenia Regineĭ.

Şi-apoĭ negriĭ nu prea au mare revoltă împotriva ideeĭ de furt. Era evident că tovarăşa mea le devenea din ce în ce maĭ simpatică.

Ceres răspunse cu blândeţe:

— Nu ştiam pînă acum că albiĭ fură chiar dela semeniĭ lor. Numaĭ că nu prea înţeleg de ce ne povesteştĭ toate lucrurile acestea...

— Veţĭ vedea îndată.

Un surîs uşor pluti o clipă pe buzele Regineĭ; apoĭ continuă cu un ton grav:

— Veţĭ încerca să luaţĭ dela albĭ ceva banĭ, mărind cheltuelile întreţineriĭ noastre?

Ceĭ întrebaţĭ răspunseră printr'un gest afirmativ.

— Eĭ bine, ce credeţĭ că veţĭ putea căpăta prin acest procedeu timid? Nimic sau aproape nimic. Câteva piese de argint, o zi de linişte şi în urmă toate grijile vor apare din nou.

— Eĭ!—exclamă d-na Ceres—poate vreĭ să ne daĭ tu mijlocul de a schimba aceasta situaţie?

— Mijlocul acesta este foarte simplu.

— Simplu?

Ceĭ douĭ soţĭ negri pronunţară într'un glas acest cuvânt, cu mare uimire.

Apoĭ, Epaminonda, crezând că Regina se va încurca, întrebă repede, clipind din ochĭ:

— Ia să vedem care este mijlocul tăŭ?

— Vă propun să ne luaţĭ în serviciul vostru.

De astă dată negriĭ se priviră ridicând din umerĭ: nu înţelegeaŭ nimic. De alt-fel, esact în cazul lor mă aflam şi eŭ. In zadar îmĭ chinuiam creerul; nu puteam ghici de loc planul Regineĭ.

Prietena mea îşĭ permise să râdă de această uimire.

— Precum vă spun, excelenţă. Este drept că europeniĭ v'aŭ despoiat pe d-voastră, cetăţeniĭ republiceĭ Haiti?

O asemenea chestiune nu poate fi de cât plăcută unuĭ funcţionar negru. De aceia Epaminonda ridică braţele la cer şi răspunse repede.

— Ar trebui să fie cine-va nebun pentru a nu fi încredinţat de lucrul acesta.

— Eram sigură. Acuma, crezĭ d-ta că dacă aĭ cere într'un mod politicos, ar consimţi dânşiĭ să înapoeze măcar o parte din ceea ce aŭ luat pe nedrept?

— Ah! exclamă negrul, cu un ton dramatic, dacă ar fi fost vorba de dat înapoĭ, oare s'ar maĭ fi ostenit dânşiĭ să ia?

— Acum o ultimă întrebare, continuă Regina; dacă în mânia d-tale legitimă, aĭ întrebuinţa forţa pentru ca să-ţĭ recapeţĭ lucrurile răpite, ce ar face albiĭ?

Epaminonda se agită, ca şi cum l'ar fi lovit cine-va pe la spate.

— Ar începe îndată să bombardeze. Ar fi îndată pe aicĭ numaĭ foc şi sânge.

Regina bătu veselă din palme.

— Ah! cât sunt de mulţumită!..

— Eştĭ mulţămită pentru că europeniĭ ne-a bombardat întrebă guvernatorul, schimbând dintr'o dată tonul.

— Nu, răspunse Regina cu vioiciune. Sînt mulţămită pentru că văd că am raţionat just. Pot fi mulţămrtă când văd că un spirit slab ca al meŭ a ajuns la aceleaşĭ concluziĭ ca şi spiritul de guvernământ al excelenţeĭ tale.

— Şi carĭ sunt aceste concluziĭ?

— Ceea ce nu poate obţine cineva nicĭ prin mijloace amabile nicĭ prin forţă, obţine de multe orĭ prin şiretenie.

— Prin şiretenie? Nu înţeleg ce voeştĭ să spuĭ.

— Voesc să spun că-ţĭ poţĭ recăpăta bunurile răpite, fără ca cineva să te poată acuza.

— Asta nu e cu putinţă.

— Ba da.

— Dacă-mĭ arățĭ mijlocul pentru a ajunge la rezultatul pe care-l spuĭ, veĭ putea cere în schimb de la mine, orĭ ce.

Regina făcu un pas înainte, și oprindu-se drept în fața celor douĭ negri, întrebă hotărîtă:

— Imĭ veĭ acorda chiar și libertatea, pentru tovarășiĭ meĭ, și pentru mine?

Epaminonda rămase pe gândurĭ. Dar fără îndoială că în momentul acela frumoasa Ceres se gândi la colierul eĭ de argint, căcĭ interveni și răspunse ea în locul guvernatoruluĭ:

— Fără îndoială. Ce ne pasă nouă de nemulțumirea mexicanilor, de vreme ce tu ne veĭ aduce maĭ mult aur de cât ne vor da câniĭ de albĭ pentru răscumpărarea voastră?

— Dar, răspunse guvernatorul, am telegrafiat la Vera Cruz că hoțiĭ aŭ fost arestațĭ.

— Eĭ și!.. Când mexicaniĭ vor sosi, le veĭ spune că prizonieriĭ aŭ evadat. Oare nu se întâmplă de multe orĭ ca prizonieriĭ să evadeze?

In toate părțile, sub toate latitudinile, femeia care dorește o bijuterie are aceeaș mentalitate, și negrul trebui să cedeze.

— Văd că aĭ răspuns la toate, Regina mea de frumuseță.

— Așa dar? întrebă Regina.

— Vă voĭ face evadațĭ, dacă mijlocul tăŭ este bun, declară Epaminonda.

CAP. IV

Ideea Regineĭ

— Iată mijlocul meŭ, începu tânăra mea prietenă. Veĭ da o mare serbare, la care vor fi invitațĭ toțĭ străiniĭ maĭ distinșĭ.

— Peste cincĭ zile este aniversarea victorieĭ dela Sero, pe care trupele noastre aŭ repurtat-o contra republiceĭ vecine, San-Domenico! exclamă Ceres, care acum era foarte doritoare să ajute planurile Regineĭ.

— E un pretext admirabil, consimți Regina. Albiĭ vor veni împreună cu soțiile și ficele lor. Toate se vor împodobi cu cele maĭ frumoase bijuteriĭ.

Ochiĭ negrilor se aprinseră.

— Da, da, răspunseră eĭ în cor, blestemațiĭ aceștia aŭ multe bijuteriĭ. Eŭ nicĭ odată nu voĭ putea lupta cu femeile albilor.

— Eĭ bine, frumoasă doamnă, în seara aceea te veĭ răzbuna, căcĭ veĭ căpăta toate bijuteriile lor.

— Eŭ?

— Va trebui numaĭ să ne lăsațĭ pe noĭ să lucrăm. Ne vom preumbla printre invitațĭ, și fără ca dânșiĭ să bage de seamă, până la sfârșitul serbăriĭ le vom fura toate bijuteriile.

— Dar vor face gălăgie.

— Fără îndoială. Dar vor striga împotriva unor oamenĭ necunoscuțĭ. Nicĭ un moment nu le va veni ideia să vă acuze pe d-voastră, căcĭ d-na Ceres se va văita împreună cu celel'alte femeĭ. Și dânsa va fi despoiată de toate bijuteriile.

Amândoĭ soțiĭ protestară intr'un glas:

— Asta nu se poate!

Inainte de a se explica, Regina râse cu poftă.

— Ce vă pasă, zise dânsa, de vreme ce vețĭ ști cine sunt hoțiĭ? Vă vom înapoia bijuteriile, împreună cu toate cele-l'alte. In public se va crede că sunteţĭ victimele unor îndrăznețĭ bandițĭ, și lumea, în loc să vă acuze vă va plânge. Cine știe dacă guvernul nu va fi silit să plătească îndemnizărĭ păgubașilor, și în acest caz vețĭ primi și d-voastră încă odată prețul bijuteriilor.

Ceĭ douĭ soțĭ negriĭ eraŭ acum foarte veselĭ.

Ceres o chemă pe Regina lângă ea, și o întrebă emoționată:

— Eștĭ sigură că veĭ reuși?

— Sunt foarte sigură.

— Dacă spuĭ adevărul, cred că Dumnezeŭ te-a scos în calea noastră. Imĭ va părea răŭ după tine la plecare. Fericit bărbatul care va cuceri inima ta; acela va putea fi sigur de viitor.

Această reflexie a frumoaseĭ Ceres mă făcu să mă roșesc.

(Va urma).

DIN GUYANA

In această regiune sălbatică a Americeĭ de Sud, împărțită între câteva State europene, sunt multe pădurĭ virgine încă neexplorate de om. Dăm aci un luminiș descoperit nu de mult, într'una din aceste sălbatice și imense pădurĭ seculare, în care natura—așa cum s'a născut, se dezvoltă în întreaga eĭ libertate. Singurătatea e desăvârșită. Bogăția vegetală, caracteristica regiunilor dela tropice, e în splendoare. Liane enorme se 'ntind peste tot locul; însă miazmele pestilențiale, carĭ emană din ghiolurile dese și infecte ale pădureĭ, fac aerul cu neputință de respirat prea multe ore, de cele maĭ multe orĭ.

BOGĂŢIILE MĂRII

— —

«Le journal» publică un interesant articol datorit d-luĭ Alphonse Bergel, profesor la institutul de oceanografie din Paris. Il dăm aci în româneşte:

Dacă am vorbi puţin de Mare?

O bună parte din tinerimea studioasă a Franţeĭ se stabileşte pe ţărmurile Oceanuluĭ sau ale Mânecei, gustând un repaos bine meritat, după 10 lunĭ de muncă istovitoare; poate nu este nefolositor să spun câteva cuvinte de această «onde amère» (undă amară) către care ea se îndreaptă să ceară sănătatea, bucuria de a trăi şi forţe nouĭ pentru muncă în viitor.

Dar trebuind să te mărgineştĭ, faţă de un subiect atât de întins ca oceanul, voiu vorbi astăzĭ numaĭ de bogăţiile ce închide el în sânu-ĭ; nu de tezaurele din vapoarele ce marea le-a înghiţit în timpul furtunelor, ci de acele bogăţiĭ «naturale», de acelea carĭ sunt dizolvate în apele sale.

Toată lumea ştie că apa măreĭ este sărată. Chiar din această apă se extrage o mare parte de sare trebuincioasă, fie la alimentaţie, fie la industrie; această sare «marină» este din clorură de sodiu, dar ea e departe de a fi singura substanţă dizolvată în apele Oceanuluĭ; aceste ape, în adevăr, conţin în stare de disoluţie aproape toate corpurile cunoscute în natură, şi aceasta se poate foarte uşor înţelege, dacă ne întoarcem la însăşĭ origina mărilor şi, prin urmare, a pământuluĭ însuşĭ.

Dela începutul fiinţeĭ sale, planeta noastră, incandescentă atuncĭ, s'a răcit puţin câte puţin şi suprafaţa i s'a acoperit cu o pojghiţă solidă, cu o «scoarţă» care a rămas mult timp la o temperatură înaltă. De-asupra acesteĭ scoarţe, în stare izolată, se găseau diferitele elemente simple, din carĭ sunt alcătuite combinaţiile chimice. Când temperatura s'a scoborât îndestul, aceste elemente s'au combinat puţin câte puţin. Insfârşit, când temperatura se scobori maĭ mult, apa se transformă în stare lichidă şi se precipită, condensată, pe suprafaţa globuluĭ, unde se depusese şi celelalte substanţe chimice: clorurĭ, bromurĭ, iodurĭ de potasiu, de sodiu şi de alte metale. Apa, având o temperatură înaltă, rozând toate acestea, curgea în torente calde peste scoarţa terestră, dizolvând tot ce-a putut dizolva şi, strângându-se în «increţiturile» scoarţeĭ, a format acolo cele dintâĭ oceane. Iată pentru ce apa acestor oceane este *sărată* şi pentru ce această sare este alcătuită nu numai din *sare* ordinară, ci din o mulţime de alte substanţe. *Sarea* ordinară, sarea marină, sarea de «bucătărie» alcătueşte ea singură 3 părţĭ din salinitatea totală a măreĭ; celelalte substanţe carĭ o însoţesc sunt, după ordinea importanţeĭ: clorură de magnesiu, sulfat de magnesiu, metafosfat de calciu, bicarbonat de calciu, etc., etc., într'un cuvânt toată farmacia modernă, fără a maĭ număra şi unele metale preţioase: rubidium, coesium, argint şi chiar aur.

Cantitatea de sare ce conţine apa măreĭ este, în mijlociŭ, de 34 grame la litru; cu alte cuvinte, dacă evaporăm un litru de apă din Atlantic, de exemplu, obţinem un residiu de 34 grame, decĭ un amestec din sărurile ce le-am enumerat maĭ sus. Treĭ părţĭ din acest amestec sunt alcătuite din sare ordinară sau sare de bucătărie.

Se vede decĭ în ce enormă cantitate se găseşte apa pe ocean. Dacă ne gândim că volumul total al apeĭ oceanuluĭ este maĭ mult de douăsprezece sute milioane de km. cubĭ, am ajunge, prin o simplă operaţie de aritmetică, la concluzia că greutatea sărurilor,—exprimate maĭ uşor prin ţifre,—este de:

48.400.000.000.000.000 tone!

Dacă ţinem socoteală de densitatea diferitelor părerĭ, totdeauna cel puţin de 2 orĭ maĭ mare ca aceea a apeĭ, se poate exprima în ţifre, nu în greuţăţĭ, ci în volum. Volumul total al sărurilor dizolvate în mare este:

21.800.000.000.000.000 metri cubĭ, sau 21,8 milioane de km. cubĭ, din carĭ 75 la sută sunt alcătuiţĭ din sare de bucătărie sau sare marină.

Reamintim, pentru a face o imagine, că un chilometru cub conţine de 340 orĭ volumul mareĭ piramide a Egiptuluĭ. Se vede decĭ, că proviziunea acesteia este serioasă, şi că putem sta liniştiţĭ din acest punct de vedere.

Se poate exprima într'un chip mult maĭ izbitor această masă enormă de sare, dacă s'ar întinde peste cele 361 milioane de km. pătraţĭ care alcătuesc suprafaţa mărilor, s'ar face un strat de 60 metri grosime, peste care 47 metri, ar fi alcătuiţĭ numaĭ din sarea de bucătărie.

In sfârşit, dacă socotim volumul total al continentuluĭ european, ce este deasupra niveluluĭ măreĭ, acest volum nu este de cât al aceluia ce ar fi produs blocul de sare prin evaporarea măreĭ.

Această binecuvântată bogăţie din elemente saline nu este de o potrivă împrăştiată în diferitele mărĭ ale globuluĭ, dacă sarea, în mijlociŭ este de 34 la 35 grame de litru, sunt mărĭ care nu conţin în mod egal sare. De exemplu, mările calde deşi primind puţină apă dulce prin fluviĭ au o cantitate de sare mult maĭ mare. Marea Roşie ţine «recordul lumiĭ» apele sale conţin, 42 grame de sare la litru.

Din contră mările recĭ, şi care, în bazinurile aproape închise, primesc prin fluviile carĭ se scurg în ele marĭ cantităţĭ de apă dulce, au sărurĭ foarte slabe: Marea Neagră n'are decât 19 grame de sare la litru şi marea Baltică 5 grame numaĭ! Această cantitate de sărurĭ desvoltate măresc densitatea apeĭ măriĭ. Câtă vreme un litru de apă dulce cântăreşte, un kgr., un litru de apă de mare sărată în mijlociu cântăreşte 1 kgr. 28 grame.

Din această cauză pluteştĭ maĭ bine în apa măriĭ de cât în apa rîurilor.

Să vorbim în sfârşit după această chestiune atât de pasionată, de acea a metalelor preţioase, închise în apa mărilor. O tonă de apă de mare conţine cam 10 miligrame de argint, cea ce ne spun că apele oceanice conţine, în cifre 13.300 milioane de tone argint metalic, adică aproape 50.000 maĭ mult de cât s'a extras din pământ de la descoperirea Americeĭ.

Cât despre aur, despre acest preţios şi minunat metal, apa mărilor conţine aproape 40—50 miligrame la tonă.

E puţin, ce e drept, dar sunt, după cum am văzut, destule tone, de apă în oceane, şi dacă i-am face socoteală, am găsi că aurul total, conţinut în mare, ar forma un astfel de bloc, că împărţit egal între ceĭ 1.500 milioane de locuitorĭ aĭ pământuluĭ, s'ar cuveni pentru fie-care din eĭ, pentru fie-care din noĭ prin urmare, o bucată de patru-zecĭ de miĭ kgr., din metalul preţios în mijlociŭ, o bogăţie de aproape *o sută două-zecĭ de milioane de francĭ.*

In sfârşit, din mâna bine-făcătoare a oceanuluĭ, suntem cu toţiĭ de 120 orĭ milionarĭ!!

Ce frumoasă soluţiune pentru dificultăţile bugetare! Nimic maĭ mult de cât «*a realiza*». Dar, până în prezent, toate încercările aŭ dat greş.

Şi de altminterĭ, dacă noĭ toţĭ am fi în posesiunea bucăţiĭ noastre de 120 milioane, aurul va perde toată valoarea, şi nu ar maĭ fi poate bun de cât a face din ele vase de bucătărie.

DINTR'O EXCURSIE PE MARE

In satul Granoller o societate a organizat o escursie pe Mare. Când am aflat de această frumoasă escursiune, mă pregătiĭ spre a participa şi eŭ. Pe urmă trimiseĭ pe Ilie să cheme pe amicul meŭ Normand; Normand sosi peste vre o oră.

— De ce maĭ chemat Emil? întrebă Normand.

— Pentru o escursiune pe mare, îĭ răspunseĭ.

Surprins şi vesel plecă imediat spre a se pregăti şi el, şi spre a'şĭ lua totdeodată aparatul fotografic, ca să ia priveliştĭ de mare.

A doua zi, (20 August 1903) plecarăm toţĭ escursioniştiĭ din Granoller, spre Barcelona, ca să luăm vaporul de Pollenza. A doua zi la 6 dimineaţa ajunserăm la Barcelona.

auzind pe Normand că mă strigă: «Emil! Emil! vino, Emil, să vezĭ un vultur de mare».

Eu mă duseĭ imediat jos, la etajul al douilea, de unde zăriĭ un vultur, care zbura pe deasupra vaporuluĭ nostru. In urmă se adăposti pe el; toţĭ escursioniştiĭ se uitară unul la altul, neştiind ce pasăre e, pînă când în fine Normand le explică. Peste o oră văzuĭ că vulturul sări de pe va-

Toată ziua ne plimbarăm prin acest oraş, iar în ziua următoare plecarăm cu vaporul la Pollenza. Tot drumul a fost frumos şi plăcut. Când ne-am depărtat de Barcelona observarăm la vre-o 7 klm., depărtare două bărcĭ şi două corăbiĭ plutind pe mare. Apoĭ eŭ mă suĭ până sus pe vapor şi mă uitaĭ cu atenţiune spre portul de unde plecaserăm. După vre-o oră,

por, (unde fusese îngăduit) ca un leu, şi căzu în mare. Jos, în locul unde căzuse, zăriĭ o ştiucă mare pe care, cu ghiarele luĭ ascuţite, o ucidea. Normand n'a stat mult pe gândurĭ: scoase aparatul şi fotografie această scenă, pe care-o vedem în clişeul alăturat. In a cincea zi, sosirăm cu toţiĭ la Pollenza, unde ne aşteptau maĭ mulţĭ sportmanĭ.

L. Kl.

O tragedie în Alpĭ

Găsindu-mă în Tirol, mă opriĭ la unul dintre amiciĭ meĭ, înfocat apinist şi vânător. Primirea luĭ fu din cele maĭ frumoase. Avuĭ ocazia să fac cu el maĭ multe excursiunĭ interesante, şi seara — foarte confortabil instalaţĭ în faţa unuĭ foc de lemne, amicul meŭ îmĭ povesti o mie şi una de aventurĭ de vânătoare prin munţĭ care de care maĭ extraordinară.

Printre acestea una m'a interesat cu deosebire—poate pentru că era şi cea maĭ... adevărată: aceea a îndrăzneţuluĭ vânător de căprioare, Fritz Weber.

Fiind curios şi vrând să mă conving maĭ bine de peripeţiile aventureĭ acesteia, cum îmĭ luaĭ rămas bun de la amicul meŭ, mă duseĭ în oraşelul ce-mĭ spusese că e reşedinţa vânătoruluĭ.

Insă când ajunseĭ acolo, avuĭ părerea de rău să aflu că eroul murise în urma aventureĭ sale; aşa că dacă nu putuĭ să culeg chiar din gura luĭ povestirea peripeţiilor ale căror victimă fusese, avuĭ în schimb «mulţumirea» să le aud chiar de la fratele luĭ.

Astfel aflaĭ că Fritz Weber cu vre-o câte-va săptămânĭ înainte sosise pe jos, după cum obicinuia, la unul dintre prieteniĭ luĭ care locueşte în cantonul Grisons. Prima săptămână o întrebuinţă în a-şi cerceta prieteniĭ ce era în sat — şi carĭ eraŭ destul de numeroşĭ!

Nerăbdător de a se deda pasiuneĭ luĭ favorite, propuse—după câteva zile de la sosirea luĭ acolo,—prietenilor luĭ: Panson şi W. Rietmann, de a'l întovărăşi pe Santis-Range, un munte foarte cunoscut prin faptul că slujeşte de ascunziş multor căprioare.

Din nefericire însă, nicĭ unul dintre amiciĭ luĭ nu putură să'l întovărăşească, aşa că se hotărî să plece singur pe Santis, făgăduind să se întoarcă peste 3—4 zile, aşa ca să maĭ aibă timp de stat cu prieteniĭ înainte de a se înapoia la Insbrück.

Timpul fixat de Weber, însă trecu fără să dea semne de viaţă.

Prieteniĭ luĭ începură să se îngrijească văzând că şase zile trecuseră şi Fritz nu se întorsese încă.

Panson şi Rietmann, se hotărâră cu toată teama lor de un accident posibil, încrezătorĭ în experienţa amicului lor— de a maĭ aştepta până la sfârşitul săptămâneĭ, făgăduindu-şĭ ca apoĭ să plece imediat în căutarea luĭ Fritz, dacă acesta nu se întorcea.

Din nenorocire acesta nu se întoarse aşa că prieteniĭ luĭ plecară în grabă să'l caute, şi cum întovărăşiseră pe Weber în expediţiĭ de acest fel, luară drumul obişnuit care trebuia să'l ducă de-a dreptul la poalele luĭ Santis-Range.

Santis-ul, care are vârful veşnic acoperit cu zăpadă, e cel maĭ înalt munte din cantonul Grisons căcĭ atinge aproape 8.235 picioare.

După multe cercetări în timpul cărora scotociră toate colţişoarele muntelui, găsiră în sfârşit urmele proaspete ale trecereĭ luĭ Weber pe acolo. Puţin câte puţin, câştigaţĭ de o nelinişte teribilă, năpădiţĭ de negre presimţiri, ceĭ doĭ tovarăşĭ grăbiră cât maĭ mult.

Căutară cu febrilitate, ca şi cum o voce tainică le-ar fi şoptit situaţia primejdioasă în care se găsea cel pe care'l căutau...

In curând atinseră vârful. O privelişte îngrozitoare se înfăţişă atuncĭ ochilor lor: înainte-le, la o adâncime de 50 de picioare cel puţin, corpul luĭ Fritz Weber zăcea pe marginea uneĭ prăpăstiĭ adâncĭ de 600 de metri! Numaĭ capul şi trunchiul imprudentuluĭ vânător odihneaŭ pe stâncă, picioarele în întregime îĭ atârnau de-asupra prăpastieĭ. La stânga luĭ se afla puşca; la dreapta căprioara pe care trebue să o fi urmărit cu atâta ardoare.

La priveliştea aceasta, la vederea corpuluĭ neînsufleţit al amiculuĭ lor, după paliditatea ce-ĭ acoperea faţa, ceĭ douĭ salvatorĭ crezură că e mort şi regretară amarnic că nu plecaseră maĭ de grabă în căutarea luĭ. Dar acum nu maĭ era timp pentru păreri de răŭ fără de nicĭ un folos, ci trebuia înainte de toate să-ĭ dea ajutor, dacă maĭ era încă timp. Cu miĭ de precauţiunĭ, agăţându-se cu mâinile şi cu picioarele de asperităţile stâncilor, punându-şĭ în joc chiar vieţile lor, ambiĭ tovarăşĭ izbutiră să se apropie la oare-care distanţă de locul unde zăcea corpul neînsufleţit al luĭ Fritz Weber.

Care nu le fu surprinderea şi bucuria însă, băgând de seamă că acesta, cu toate că la sfârşitul puterilor şi aproape istovit cu totul, nu era mort. Repede se hotărîră să-l scoată din primejdioasa poziţie în care se găsea. Dar cum să facă spre a-l transporta, şi maĭ cu seamă cum să-l sue în vârful panteĭ abrupte?

Totuşi era absolut trebuincios să lucreze cât maĭ grabnic cu putinţă. Târându-se de alungul costişeĭ muntelui, luând nesfârşite precauţiunĭ pentru a nu aluneca în adâncime, unul dintre salvatorĭ, Rietmann, ajunse însfârşit – nu fără multă osteneală,— la marginea prăpastieĭ.

Fritz, cu ochiĭ turburĭ, prins de frigurĭ, delirând, şi ameninţat — la orĭ-ce mişcare ce făcea—să cadă în adâncime, nicĭ nu-l recunoscu.

Cu miĭ de precauţiunĭ, riscând la fiecare pas să cadă cu sania sa în prăpastie, Rietmann parveni cu preţul unor sforţărĭ nemaĭ pomenite, să ajungă în vârful munteluĭ cu corpul amiculuĭ săŭ.

Panson rămas puţin maĭ în urmă, urmărea de departe toate mişcările luĭ.... In sfârşit Rietmann îl ajunse, dar salvatoriĭ nu eraŭ încă la capătul necazurilor.

Trebuiau acum să scoboare până în sat, aşa că greutăţile adevărate numaĭ acum începeaŭ.

Ca să umblĭĭ singur pe munţiĭ acoperiţĭ de ghiaţă şi de zăpadă, e destul de greŭ, dar să maĭ aĭ şi povara unuĭ corp inert pe umerĭ, e lucru aproape impracticabil. Un pas greşit, cea maĭ uşoară alunecare, o cădere, şi eştĭ gata. Rietmann ducea pe Weber pe care-l suise pe spinare, şi Panson, cu ajutorul uneĭ frînghiĭ îl ţinea pe la spate... şi timp de treĭ ceasurĭ scoborîrea se făcu în mijlocul primejdiilor fără număr.

Aşa că se înţelege cu ce satisfacţie Panson şi Rietmann, ducând mereŭ corpul luĭ Weber, ajunseră la casa unuĭ fermier anume Studen, un om foarte cum se cade, care le dădu cea maĭ largă ospitalitate. Weber fu culcat numaĭ decât într'un pat cald. Un medic chemat în grabă, constată că nenorocitul vânător avea piciorul stâng sfărâmat, două coaste rupte şi câte-va leziunĭ interne, şi nu ascunse că păstra puţină nădejde de a-l scăpa. Urmărit de un delir ce nu se sfârşea, Weber spunea vorbe neînţelese; se părea că voeşte să explice accidentul a căruĭ victimă fusese. Extrema luĭ slăbiciune îĭ luase orĭ-ce noţiune a lucrurilor, nu maĭ cunoştea pe nimenĭ.

Mulţumită celor câte-va rupturĭ de fraze ce pronunţă Weber în delirul săŭ, se putu reconstitui circumstanţele accidentuluĭ al căruĭ victimă fusese.

El suia muntele în căutarea uneĭ căprioare, când tocmaĭ descoperi una dedesubtul luĭ. Ochi, şi animalul lovit în plin corp, se prăbuşi cu 40 de picioare maĭ departe la poalele uneĭ pante foarte repezĭ. Weber atuncĭ trebui să o ajungă dar fără îndoială — alunecă şi corpul luĭ se rostogoli lângă acel al căprioareĭ chiar pe marginea prăpastieĭ. De altfel aşa îl şi găsiră; cu picioarele atârnându-ĭ de-asupra prăpastieĭ şi cu spatele culcat pe pantă. Numaĭ câţĭ-va centimetri ar fi trebuit ca nenorocitul Weber să se fi prăbuşit în abis. E o adevărată minune că a putut sta în poziţia aceasta aşa de mult, şi lupta ce trebue să o fi susţinut fu — de sigur — îngrozitoare... La crudele suferinţĭ ce trebui să suporte pe urma rănilor ce căpătase, trebue adăogat frigul de peste noapte şi maĭ cu seamă, ceea-ce era şi maĭ penibil — dogoreala soareluĭ în timpul zileĭ. Foamea şi setea, trebue să fi fost pentru el isvor de nouĭ suferinţĭ, căcĭ plosca îĭ era goală şi a trebuit fără îndoială să sugă ghiaţă pentru a-şĭ potoli setea... Dar foamea? ce luptă teribilă trebue să fi susţinut împotriva eĭ... Totuşĭ, lângă el s'a găsit cuţitul luĭ de vânătoare, roşu de sânge... antilopa era ciopârţită... poate că Weber băuse sângele animaluluĭ..... poate că pentru a se hrăni trebuise să mănânce câte-va bucăţĭ de carne crudă tăiate din pulpele animaluluĭ.

Desigur că aşa trebue să se fi întâmplat căcĭ Weber înainte de a fi complet istovit, şi-a păstrat vreme îndelungată cunoştinţele... Temperamentul săŭ de elită, trebue să-l fi susţinut multă vreme căcĭ, lucru de necrezut, îşĭ scrise impresiile pe foile unuĭ mic agendo ce părta la el. Aceste câte-va foĭ răvăşite eraŭ în jurul luĭ, pătate de sânge, acoperite de fraze neisprăvite şi puse la întâmplare, şi descriind foarte bine starea sufletească în care trebue să se fi găsit în momentul acela, nefericitul Fritz.

Judecaţĭ numaĭ după aceste câte-va rândurĭ:

«Ce frumos apus de soare, dar cât de mult mi-e teamă de frigul nopţeĭ ce se apropie!»

«Trebue să mor aicĭ, părăsit? Nu, trebue să mă omor, căcĭ agonia e prea înceată şi prea greu de îndurat».

«Sunt laş? — Trebue să vie cine-va, mi se pare că aud venind? Dragul meŭ Henri, te voĭ maĭ vedea vre-odată? Adio la toţĭ, adio Santis!»

După cum se vede, ultima gândire a luĭ Fritz era, la amiciĭ săĭ şi la muntele acesta pe care 'l iubea atâta şi care 'ĭ procurase atâta bucurie pentru a-ĭ pricinui în urmă, moartea.

Pasiunea aceasta trebue să fi fost extraordinar de puternică în sufletul săŭ, căcĭ îl urmări până în ultimele-ĭ clipe şi chiar în mijlocul îngrozitoarelor suferinţĭ ce trebui să îndure pe marginea abisuluĭ.

. . . .

Sărmanul vânător, nu'şĭ maĭ veni în fire după câte-va ceasurĭ de la scoborâre — muri. Suferinţele îĭ fură oribile, nu maĭ recunoscu pe nicĭ-unul dintre prieteniĭ luĭ şi nu le lăsă ca amintire de cât câte-va foĭ împrăştiate, adunate de pe marginea abisuluĭ, pe locul în care fusese găsit, şi carĭ arată aşa de dramatic şi de original, ultimele-ĭ impresiĭ..

M.

CĂTRE CITITORI

Anunţăm pe cititoriĭ noştri că vom publica orĭ-ce articole interesante privitoare la călătoriĭ saŭ vânătorĭ, în ţară saŭ străinătate, ce ne vor fi trimese.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtieĭ, în scrisorĭ francate, vor fi adresate direcţiuneĭ **«Ziaruluĭ Călătoriilor»**, *strada Brezoianu, 11, Bucureştĭ.*

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventuri moderne —

— Urmare —

CAP. V.

Dick Fann pe gânduri

Părăsind poiana S-tului Nicolae, Dick regăsi la o distanță de vre-o două sute de metri, într'un stufiș plutonul de cazaci și polițiști, care-l aștepta.

Dick avu o scurtă convorbire cu șeful expediției.

Acesta păru că-i aprobă spusele.

— Am înțeles spunea dânsul; să nu ne arătăm până când nu va apare și automobilul. Dar d-ta nu vei fi acolo în momentul arestării?

— Nu! Acuzații mă cunosc, și s'ar putea ca prezența mea să aducă vre-o stânjinire stabilirii adevărului.

Rusul nu mai stărui.

La urma urmei, probabil că-i plăcea mai mult să lucreze singur.

In modul acesta n'avea să împartă cu nimeni gloria capturării celebrilor tâlhari de radium, despre cari toate polițiile de siguranță, din lume, avuseseră lungi convorbiri pline de uimire.

Dick dispăru îndată după copaci.

Mergea drept înaintea sa, fără să șovăiască, de și erau în pădure multe încrucișări de drumuri. In cele din urmă ajunse pe drumul Moscovei.

Un automobil aștepta după un tufiș.

— Stăpâne, d-ta ești? întrebă omul care se afla în automobil.

— Da, amicul meu Jean.

— Foarte bine? Dar Larmette?.. Dar domnișoara?

— Vor fi arestați.

— Toți trei?

— Da.

In câte-va cuvinte Dick Fann explică devotatului său prieten cum avea să se facă arestarea.

Și cum ștrengarul nu putea înțelege asemenea procedee, Dick se sili să-l liniștească:

— Fără îndoială că e dureros lucru s'o las pe d-ra Floriana în închisoare, printre scelerați... Dar pe de altă parte mi se pare, că soluția aceasta este favorabilă planurilor noastre.

— Favorabilă? Ah! dacă ar îndrăzni un altul să-mi spue asemenea lucruri!..

Detectivul nu răspunse. Rămăsese pe gânduri.

In cele din urmă, parizianul nerăbdător, întrebă:

— Ce trebue să facem acum?

Să așteptăm.

Și Dick căzu din nou pe gânduri, fără să ia în seamă uimirea tânărului său tovarăș.

Jean își încrucișă mâinile pe piept și închise ochii.

Un sfert de oră trecu astfel. Cei doi prieteni auziră un zgomot îndepărtat de automobil.

Ochii detectivului scânteiară.

— Botera! murmură dânsul printre dinți. Merge încet, pentru că în pădure călăreții din escortă nu pot alerga.

Din nou trecu un sfert de oră. Dick Fann se apropie acum de Jean și-l bătu binișor peste umăr.

După privirea detectivului ștrengarul înțelese că în sfârșit sunase ora de lucru.

— La ordinele d-tale, stăpâne, zise dânsul, fără să mai aștepte vre-o explicație.

— Ascultă-mă, începu Dick, d. și d-șoara Defrau vor fi foarte prost găzduiți...

— Cred și eu...

— Dar cel puțin vor fi la adăpostul loviturilor lui Larmette. Vor fi captivi, dar vor scăpa de încercările criminale ale bijutierului.

Jean făcu un semn afirmativ, arătând prin aceasta că recunoaște toată temeinicia raționamentului.

— Prin urmare, continuă Dick, în privința soartei lor, nu trebue să fim tocmai neliniștiți.... Cred că voiu putea să le îndulcesc situația. Voiu vedea asta mâine; pentru moment trebue să descoperim o urmă.

— O urmă?

— Da, urma complicelui lui Larmette, care fuge acum cu radiumul furat. In locul unde va fi ascuns radiumul, va reveni și bijutierul, într'un mod fatal. Acolo trebue să-l așteptăm și să punem mâna pe dânsul.

— Să'l atragem în cursă, prin urmare.

— Da. Acuma cazacii și Larmette sunt prea departe, pentru ca să mai poată auzi zgomotul automobilului nostru. Prin urmare, la lucru, micul meu Jean!

Era o mașină de 12 cai putere, care fusese împrumutată lui Dick de directoarea institutului domnișoarelor nobile.

Mergeau încet depărtându-se mereu de parcul Bjorski. Luna răspândea peste tot o lumină argintie; prin urmare terenul putea fi observat cu destulă ușurință.

De-odată Dick Fann comandă:

— Stop!

Detectivul se coborî repede.

— Să mă aștepți aici, Jean.

— Imi dai voe să te întreb, ce voești să faci, stăpâne?

— Vreau să dau de urmele complicelui lui Larmette. Sper să mă pot asigura de direcția în care a pornit omul acesta.

— Nu crezi că ar fi mai bine să merg și eu cu d-ta?

— Pentru ce?

— Drace!.. Dar dacă sunt mai mulți? Ar fi două revolvere în loc de unul.

Cuvintele acestea fură pronunțate cu atâta simplicitate, în cât Dick Fanu fu mișcat.

— Iți mulțumesc, micul meu Jean, răspunse dânsul. Te asigur, că dacă ar fi vre-o primejdie te-aș lua cu mine. Dar convingerea mea este că nu mă voi întâlni cu nimeni. Există aici un complice de încredere, care în aparență părea că se interesează de carierele de piatră, dar care în realitate supraveghia comoara din parcul Bjorski.

Omul acesta a fost însărcinat acum cu transportarea depozitului de radium în altă parte. Unde? Iată ce trebue să aflăm. Prin urmare, bijutierul fiind în tovărășia cazacilor, și complicele său fugind cu radiumul, nu mă voi întâlni cu nimeni.

Toate acestea erau spuse cu atâta convingere, în cât Jean Brot fu încredințat că așa era.

De altfel, Jean nu-și permitea nici o dată să pue la îndoială cuvintele patronului său.

Dick Fann porni înainte, examinând cu atenție pământul.

Intr'un loc se opri; descoperise niște urme proaspete.

— Omul s'a întors, murmură dânsul. Larmette îl aștepta. In punctul acesta s'a urcat dânsul în automobil. Complicele și-a urmat drumul pe jos. Dacă va continua să înainteze tot în modul acesta e probabil că al doilea loc de ascunzătoare nu va fi departe de cel dintâi.

Dar după un moment de cugetare, Dick Fann dădu din cap cu neîncredere.

— Nu, nu este așa. De când d. Defrau a semnat hârtia fatală, banditul se consideră la adăpostul ori cărei acuzări. Tot ce a făcut în seara asta o dovedește. Dânsul știe însă că eu îl urmăresc, și prin urmare nu trebue să admit nici un raționament care ar putea să fie în favoarea mea.

«Știu că dânsul socotește că nu voi mai putea face nimic împotrivă-i, de vreme ce Floriana se va afla în închisoare.

«Și poate că în asemenea împrejurări, banditul se va fi gândit că a sosit momentul să se folosească de isprăvile sale.

«De când suntem noi în călătorie, trebue să fi apărut pe piață o oare-care cantitate de corindoane. De sigur că această cantitate nu poate fi tocmai însemnată, dar însfârșit, banditul tot poate fi atras de foloasele pe cari le-ar putea realiza.

«Care ar fi cel mai potrivit loc pentru asemenea operații? Fără îndoială că împrejurimele Parisului. Acolo putea să instaleze cu mai multă ușurință o uzină transformatoare, de dimensiuni mici, bine înțeles, pentru că operația aceasta nici nu cerea prea mult spațiu.

«Iată ce-mi spune logica. Numaĭ că în toate împrejurările trebue să ţinem seamă şi de lipsa de logică a oamenilor.

«Prin urmare, fără să mă grăbesc cu concluziile, trebue să lucrez ca şi cum n'aş inclina în nicĭ o direcţie.

«E cu neputinţă ca un om, plecând dintr'un loc oare-care, să nu lase unele indiciĭ după care să te poţĭ călăuzi...»

Şi tot cugetând astfel, Dick Fann înainta mereŭ.

Ajunsese acum lângă coliba pe care o ocupase Ivan.

Aicĭ îşĭ încordă atenţia şi, deşi luĭ Jean îĭ afirmase că nu se va întâlni cu nimenĭ, acum lucra ca şĭ cum în colibă s'ar fi aflat cineva.

Ajunse lângă uşa colibeĭ, fără să fi făcut cel maĭ mic sgomot. Uşa era întredeschisă.

— Oh! — murmură Dick, surâzând — Ivan s'a grăbit. Se temea să nu fie surprins.

Intră în colibă.

Un pat de lemn, câţĭ-va butucĭ maĭ micĭ şi maĭ marĭ, ţinând loc de masă şi de scaune, câte-va instrumente, — compuneau tot mobilierul.

De-odată Dick se opri. Descoperise un loc curat, de formă dreptunghiulară, care era foarte bine desemnat de praful din jurul săŭ.

— Aşa dar cutia care a fost aicĭ, îşĭ zise Dick, reprezintă o valoare. Şi nu m'aş mira de loc, judecând după dimensiunile cutieĭ, dacă ar fi vorba despre caseta care conţine cele douăzecĭ şi şeapte tuburĭ de radium, furate de d. Larmette!

Dick se aplecă şi dezmierdă lemnul cu degetele.

Aprinse un chibrit şi la slaba lumină a flacăreĭ îşĭ examină degetele pline de praf. Indată descoperi printre grăunţele de praf câteva grăunţe maĭ marĭ şi maĭ negre. Apropiindu-le de flacără, grăunţele se aprinseră, arzându-ĭ pielea.

— Aşa dar — murmură dînsul, după ce se încredinţase şi cu mirosul că nu se înşală — este vorba despre hârtia trecută prin cele treĭ acide, hârtia impermeabilă razelor radiumuluĭ.

«Prin urmare omul se duce departe. Va călători fără îndoială şi cu trenul, căcĭ dacă ar fi fost vorba să străbată o distanţă maĭ mică, n'ar maĭ fi luat precauţiunea de a învăli caseta în hârtie impermeabilă.

«Să vedem acuma ce drum a urmat. Şi din instinct se îndreptă spre podul improvizat din apropiere.

Inainte de a trece podul, descoperi pe malul apeĭ nişte urme de paşĭ.

Recunoscu îndată piciorul luĭ Ivan. Aşa dar omul trecuse apa. Dick Fann îl imită. De cealaltă parte era un fel de adăpost în stâncĭ, în care Dick Fann descoperi îndată un fel de grajd ce fusese improvizat acolo.

Ivan plecase călare. Intr'un colţ, Dick descoperi o haină de lână într'o stare foarte proastă.

— Şi-a schimbat costumul, îşĭ spuse detectivul. Din fericire are caseta cu radiumul şi calul. Sunt două indiciĭ destul de sigure.

Aproape de esle descoperi o ţesală de fier; din câte-va fire de păr rămase între dinţiĭ instrumentuluĭ, deduse că animalul avea o frumoasă coloare neagră.

Un moment detectivul rămase pe loc; apoĭ, recunoscând că grajdul îĭ dase toate indiciile pe carĭ i le putea da, îl părăsi, punându-şĭ din noŭ întrebarea:

— Acuma e vorba să ştiŭ în ce direcţie a pornit.

Dick descoperi o cărare printre copacĭ, care maĭ păstra încă urmele cu totul proaspete ale unuĭ călăreţ. Se cunoştea bine după aceste urme că nu era nicĭ o jumătate de oră de când trecuse Ivan pe acolo.

— Poate că din vârful stâncilor, îşĭ zise detectivul, îl voiŭ putea zări.

Şi începu să se urce, alergând. După douăzecĭ de minute se opri şi privi în vale. Din locul în care se afla, Dick putea privi pînă la o distanţă de douăzecĭ de verste. Drumul care şerpuia în vale fu o trăsătură de lumină pentru abilul poliţist.

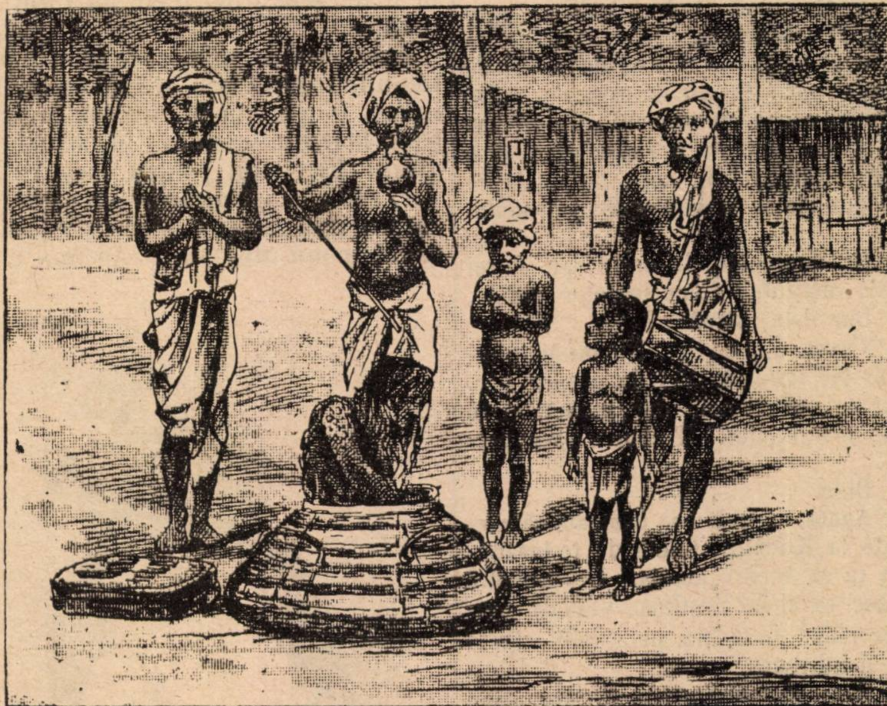
— E drumul foburguluĭ Preobazenski, şopti dînsul. Omul va intra în Moscova şi se va opri în gara Cazan. Vorba e să ajungem la bariera înaintea luĭ.

Privind cu atenţie, descoperi un călăreţ care mergea pe cărarea dintre stufişurĭ în pasul caluluĭ.

— Nu se grăbeşte; vom ajunge la timp.

Jongleurĭ Indienĭ

Acesta e un truc bătrân de tot ca şi lumea, dar care produce totdeauna efectul săŭ adeseorĭ privirilor unuĭ european care îl vedepe o piaţă publică a unuĭ oraş indian, într'un cadru care, în plinaer liber, nu-ţĭ vine să crezĭ că e un truc. Când orchestra, care se compune numaĭ dintr'un flaut şi din o tamburină, a adunat un cerc de curioşĭ, magicianul lasă pe spectatorĭ să examineze inştrumentul puţin complicat, de care el o să se servească.

O sabie cu lama fină, de o lungime aproape de un metru şi un coş obicinuit fără fund.

Naiviĭ nu se străduesc să profite la oferirea jongleuruluĭ, spre a se asigura că panerul nu are fund şi că lama, ţapăn vârâtă în mânĭ nu are resorturĭ.

Examinarea sfârşită, jongleurul prezintă persoana care are să joace rolul în misterioasa experienţă.

Este o tânără femee de statură normală. Şi ea pare la prima aruncătură de ochĭ, că nu va putea întra în coş.

Dar corpul săŭ subţire şi mlădios se vâră cu uşurinţă dispărând din ochiĭ spectatorilor uimiţĭ, nu maĭ rămâne de cât să pună un voal de-asupra deschizătureĭ paneruluĭ. Preparativele sunt isprăvite, şi magicianul, apucându'şĭ sabia, străpunge coşul în toate sensurile ceea ce nu împedică pe pretinsa victimă, să iasă la urmă din strâmta sa închisoare pentru a zâmbi publiculuĭ.

Și detectivul se întoarse alergând spre automobil, unde Jean Brot începuse să fie neliniștit de lipsa sa prea lungă.

Se urcă repede și se așeză la cârmă. După ce porni cu viteză mare, dădu ștrengarului această singură explicație:

— Trebue să ajungem noi cei dintâi și avem de străbătut o cale de două ori mai lungă.

Din fericire drumurile erau libere, așa încât Dick Fann putu să înainteze cu toată viteza. Inconjură partea de Nord-Vest a Moscovei, îndreptându-se spre bariera Preobazevski.

La o distanță de o sută de metri de barieră se opri. Scoase un carnet și scrise repede pe o foae cu creionul câte-va rînduri. Foaia aceasta o rupse apoi și o întinse ștrengarului, care nu înțelegea nimic din toate manevrările patronului său.

— De dimineață, la orele opt, te vei duce la institutul domnișoarelor nobile.

— Dar d-ta, stăpâne?

— N'avea nici o grijă. Nu mi-am pierdut de loc vremea. Vei da această hârtie Agatei Gratamof, dar numai ei în mână; mai înțeles? Trebue s'o vezi personal.

— Bine.

— Agata va trebui să trimeată câte-va cuvinte la Kremlin. Caută de te însărcinează tu cu lucrul acesta. La Kremlin vei face ca și la institut. Vei da scrisoarea chiar în mâna persoanei căreia îi va fi adresată.

— Bănuesc că e o femee, zise Jean la întâmplare.

— Da. Vei hotărî-o să împrumute automobilul tău pentru a răspunde cererei pe care i-o va face directoarea pensionatului. In modul acesta, pe la orele 9 vei ajunge din nou aci, la stabilimentul pe care 'l vezi. Probabil că mă vei găsi pe mine; în cazul când nu voiu putea veni, îți voiu trimite instrucții. Ai înțeles bine, nu-i așa?

— Ba nici decum. Adică ce am de făcut, am înțeles. Dar n'am înțeles pentru ce trebue să fac toate acestea.

— Vei afla mai târziu. Pentru moment află că acțiunea ta va avea efectul de a îndulci mult situația nenorocitului domn Defrau.

— Și a d-șoarei? Atunci am înțeles.

Dick strânse cu prietenie mâinele micului său tovarăș:

— Ești o inimă nobilă, micul meu Jean, și nu voiu uita niciodată.

«Acum du-te de te odihnește, copilul meu. Dar la opt ore fix să fii la institut.

Câteva momente după aceea automobilul dispăruse.

Dick Fann, rămas singur, se apropie de barieră, pe care o trecu, îndreptându-se spre casa cea mai apropiată.

Acolo se ascunse în umbră, după un paravan de sticlă și rămase nemișcat, cu ochii fixați spre barieră.

(Va urma)

VRĂJMAȘUL MAIMUȚELOR

Acest vultur, puțin mai mare ca un curcan, poate fi considerat, după statură, ca unul din membrii degenerați ai puternicei familii de vulturi. El nu are înfățișarea impozantă, aspectul sălbatec și măreț, obicinuit regilor aerului.

Ciocul, prea mare pentru capul său, îi dă un aer grotesc, iar penele zbârlite, în toate sensurile, îl fac cu totul caraghios.

Acest vultur mic, care trăește prin regiunile muntoase ale insulelor Filipine, e sperietorul, groaza maimuțelor foarte numeroase in aceste regiuni. Ele sunt pentru acest carnivor, saŭ zoofag, o carne suculentă pe care o iubește și-i place s'o pue în capul menu ului său. Ascuns între

frunze, deasupra celor mai înalte ramuri ale arborilor înalți, el urmărește mișcările bandei de quadrumani și nesimțit, așteaptă clipa în care e sigur că poate răpune cu ajutorul puternicului și ascuțitului său cioc, o maimuță. Când momentul propice e prezent vulturul se repede, scoțând un țipăt pătrunzător, și cu o lovitură de cioc doboară vânatul ochit care, dacă nu se vâră imediat într'o ascunzătoare sigură, e ucis și ridicat foarte iute la cuibul vânătorului crud.

Cu toată frica, precauțiunea și deșteptăciunea celor mai multe din ele, maimuțele cad zilnic pradă primejdiosului vrăjmaș de moarte. — f. —

DIVERSE

Cum mor șerpii.— Un naturalist vienez a observat că șerpii cari mor de moarte naturală trec de la viață la moarte, câte-va după ce apune soarele; rar sunt acei cari se sting în timpul dimineței și mai rari sunt acei cari mor în timpul zilei. Șerpii în general simt când trebue să moară. Când momentul fatal se apropie, ei se ascund într'o gaură pentru a muri în pace. Contrariu, dacă aparțin speciei care locuește în caverne și subterane, ei es la suprafață înainte de a expira.

* * *

Contra muștilor «musticos».—Vecinicul flagel al țărilor calde este combătut de către savantul dr. Lecerda, directul serviciului biologic atașat la muzeul Național din Rio-de-Janeiro. Acest savant a obținut cu niște substanțe vegetale un lichid, cu care freacă corpul spre a fi apărat contra musticosilor și a altor muște nocturne. Experiențe cu rezultat bun aŭ avut loc la Muzeŭ. Un om absolut gol s'a oferit să stea spre a fi mușcat de 100 de insecte diferite, aproape toate venerice. Mirosul lăsat de lichid le făcu pe toate să se depărteze. Insă tot deodată mirosul este așa de slab pentru oameni în cât nimeni nu-l putea simți.

* * *

Obiceiuri din Far-West.— Poliția federală americană face o remarcabilă recrutare în persoana unui oare care Masterson, cunoscut în Far-Vest sub pseodonimul de «Bat». Noul sherif care este în vârstă de 36 ani a ajuns la al douăzeci și optulea duel mortal. Astfel el a «îndoit» (după limba locală) 28 oameni omoriți de el în lupte cu lazzo și cu revolverul. Acest individ e desenat pentru a veghea la pacea publică și se crede că prin concursul lui delictele se vor împuțina.

POȘTA REDACȚIEI

N. B., P. Neamț. — Nu e bună traducerea. Veți fi știind franțuzește, dar la românește...

Alp. — Se va publica.

Rumi. — Preferăm, bine înțeles, traducerile.

Lilly Pel.—De ce nu ne mai trimiți câte-ceva? Ai pierit...

Rev., Focșani. — Scrii mai citeț—ș pe o singură parte a hârtiei. Am spus lucrul ăsta de numeroase ori.

Tudor, Iași. — Nu e genul ziarului nostru. D-ta nu vezi ce publicăm?

TOŢI ABONAŢ.I LA

«ZIARUL CALATORIILOR»

PARTICIPĂ,

cu începere de azĭ, la următoarele marĭ şi de valoare premiĭ:

1) **O sobă «Godin» No. 3**, cumpărată de la cunoscuta casă: Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) **Una puşcă fină de vânătoare**, cu 2 ţevĭ, cal. 12, din vechia şi renumita fabrică **Pieper-Bayard.**

3) **Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard,** modelul cel maĭ noŭ, fiind de calibru mare, 7 65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precisie**, cal. 22, **Pieper-Bayard,** semi-automatică.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman**, 44, calea Victorieĭ, furnizorul Curţeĭ Regale.

5) **Una oglindă mare veneţiană** de cristal;

6) **Una măsuţă de toaletă,** cu oglinzĭ de cristal;

7) **Una maşină de cusut** de mână;

8) **Două frumoase tablourĭ.**

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer**, str. Carol, No. 62.

9) **Una pendulă de biuroŭ;**

10) **Una chisea de argint de China,** foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat**, calea Victorieĭ, 53.

11) **Un gramofon perfecţionat;**

12) **Una mandolină**, din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder**, calea Victorieĭ, 54.

13) **Una fructieră**, argintată şi aurită, cu 12 cuţite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon**, B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) **Una toaletă de bambu veritabil**, cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie şi bambu, **D. Litmann**, strada Lipscanĭ, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) **2 ceasornice** de argint, pentru bărbat.

19) **5 abonamente** pe 6 lunĭ la ziarul umoristic «Veselia».

20) **5 abonamente** pe 3 lunĭ la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premiĭ se oferă cu începere de azĭ, prin tragere la sorţĭ, abonaţilor «Ziaruluĭ Călătoriilor».

Preţul abonamentuluĭ leĭ 5 p. un an, 2.60 p. 6 lunĭ.

Anul XII.—No. 697. 10 BANI IN TOATA ŢARA Mercurĭ, 15 Septembrie, 1901

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Leĭ 5.—Pe un an în toată ţara
« 2.60 « 1/2 « « « «

Redacţia şi Administraţia
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARŢEA —

THY-BA, amazonă tonkineză. — (Vezĭ pag. 4616).

Thy-Ba

Amazonă tonkineză

Un francez care se poate lăuda că vine de departe, e antreprenorul Voisin care a fost capturat acum vre-o doi ani de faimosul cap de piraţi De-Tham, a căruĭ îndrăzneală ajunsese până in Capitala Tonkinuluĭ, Hanoi.

Când fu prins şi dus în fundul uneia din ascunzătorile acestuĭ adversar, d. Voisin fu de faţă la o consfătuire asupra soarteĭ sale. Era o pradă de seamă. De-Tham cunoştea foarte bine importanţa celuĭ pe care-l prinsese şi ştia ce ostatic preţios era, totuşĭ avu o clipă de şovăire. Prin ajutorul a doĭ dintre oameniĭ luĭ carĭ ştiaŭ franţuzeşte, de oare-ce unul fusese ordonanţa unuĭ adjutant de infanterie colonială, şi cel-lalt fost impiegat al companieĭ de lucrătorĭ indigenĭ, il întrebară:

— Eştĭ funcţionar?
— Nu!
— Ofiţer?
— Nu!

D. Voisin iĭ lămuri, spunându-le căĭ impiegat într'o casă de construcţie din Hanoi şi că fusese făcut prizonier atuncĭ când inspecta lucrările.

Prada era maĭ puţin importantă de cât se crezuse la început. D. Voisin profită de faptul că-ĭ dezamăgise puţin, şi le spuse că dacă îl vor lăsa liber să facă ce vrea, va scrie şefuluĭ dela postul Fu-lò pentru a-l inştiinţa şi a face să negocieze cu eĭ, răscumpărarea sa. De-Tham primi.

Dar, pe când se sfătuia cu ofiţeriĭ luĭ, se ridică un glas care cerea condamnarea la moarte imediată. Glasul era al anamiteĭ Thy-Ba, a doua soţie a mareluĭ şef.

Zicea ;—«Să i-se taie capul! Numaĭ aşa le vom da de hac francezilor, adică terorizându-ĭ. Intre eĭ şi noĭ e ură de moarte. Eĭ aŭ început să ne atace, şi ast-fel trebue să afle că ceĭ carĭ vor încăpea pe mâinile noastre, nu vor scăpa!»

Şi cât p'aci d. Voisin era săşĭ capete moartea din pricina acesteĭ cotoroanţe.

Totuşĭ el o privi cu oare care milă, căcĭ părea foarte slabă şi istovită. Scena aceasta era oare-cum tragică. In reduta in care fusese adus, cincĭzecĭ de oamenĭ erau aşezaţĭ în semicerc, iar în mijlocul lor sta d. De-Tham—«un om scurt şi gras, zice d. Voisin, având aerul maĭ mult al unuĭ sărac proprietar indigen, cu părul ras, cu sprâncenile rase, mustăţile de asemenĭ, cu faţa întinsă şi lucioasă, fără nicĭ o expresie». Purta o haină de culoare... «kaki», cu pantalonĭ lungĭ, şi o cingătoare de piele de bivol.

Toţĭ oameniĭ luĭ, împreună cu el, işĭ ţineau puştile in mâinĭ în timpul acesteĭ consfătuirĭ în care numaĭ femeea se rostea pentru moartea imediată.

Această anamită galbenă, avea aceeaş ferocitate ca faimoasele amazoane negre de la Béhanzin, carĭ în campania pentru câştigarea statuluĭ Dahomey, hotărau pe stăpâniĭ lor să reziste şi veneau, foarte îndrăzneţe, să se bată cu soldaţiĭ francezĭ.

Dé-Tham, ca cea maĭ mare parte din şefiĭ de bande, au maĭ multe soţiĭ. Numaĭ una din ele are autoritate asupra întregeĭ trupe, şi este oarecum învestită cu funcţiunile de matroană şi soţie principală. Dar adesea cele-l'alte au maĭ multă înrâurire asupra şefuluĭ, şi acesta e cazul cu Thy-Ba.

Femeile acestea, sunt de obiceĭ captive luate la războĭ sau în tâlhăriĭ pe la oraşele. Ele, însă, se rezemează iute şi urmează credincioase, orbeşte pe noul lor stăpân.

Impreună cu el, femeile acestea, luptă împotriva vrăjmaşuluĭ comun. Femeea anamită e foarte inteligentă şi joacă un mare rol; ea nu stă faţă de bărbat în acea inferioritate morală şi materială ca femeea chineză.

Nu trebue totuşĭ să ne înfăţişem pe Thy-Ba şi pe semenele eĭ ca pe nişte regine ale mărăcinişurilor. Ele sunt ţărăncĭ rele şi şirete, umblând cu picioarele goale, îmbrăcate prost, cu haine de bumbac, cu înfăţişarea nenorocită. Cu toate acestea sunt energice şi viteze.

Thy-Ba era foarte cunoscută de coloanele franceze, împotriva cărora lupta alăturĭ de De-Tham. Când bandele de piraţĭ fură bătute şi respinse, Thy-Ba nu'şĭ părăsi stăpânul urmărit şi încercă să fugă cu el.

Dar o teribilă întâmplare o făcu să cadă în mâinele francezilor. O recunoaştere descoperise piraţiĭ într'una din ascunzătorile lor, aşa că cu toţiĭ fugiseră. Thy-Ba se ascunse într'un tufiş des. Un tiralior care mergea înaintea trupeĭ francezilor, aproape fără săşĭ dea seama, dădu o lovitură de baionetă tufişuluĭ în care i se păru că se mişcase ceva. (Vezĭ ilustraţia). Foarte uşor atinsă, Thy-Ba nu'şĭ putu stăpâni cu toate acestea un ţipăt de spaimă şi maĭ înainte de a putea fugi sau îm- potrivi, fu prinsă şi legată.

Impreună cu ea fuseseră prinşĭ şi câţĭ-va locotenenţĭ. Alţiĭ au trebuit să se predea singurĭ şi astfel, în număr de vre-o douăzecĭ, au fost osândiţĭ la deportare în Guyana.

Se pare că nicĭ o pedeapsă nu'ĭ aşa de aspră ca aceasta. Moartea li s'ar părea maĭ dulce decât veşnica detenţiune in fundul uneĭ ţărĭ necunoscute.

Pe la începutul luneĭ Iunie, Thy-Ba şi tovarăşiĭ săĭ debarcară la Marsilia, rezemnaţĭ, pentru a fi apoĭ îndreptaţĭ către îndepărtatul exil. Ea păstrase faţă de dînşiĭ un fel de ascendenţă morală şi pe bordul vaporuluĭ care 'ĭ ducea, ea era aceea care le împărţea hrana şi regula amănuntele vieţeĭ lor.

Dacă De-Tham, despre care nu maĭ are nimenĭ nicĭ o noutate de vre-o câte-va lunĭ, ne va încăpea pe mâinĭ, işĭ va găsi toată Curtea la Guyana şi va avea în Thy-Ba o soţie demnă de aventuroasa-ĭ viaţă!..

A.

Peştera din cheea Tătaruluĭ

Când am ajuns la Strunga era pe 'nserate.

Aveam în urma noastră un drum lung, căcĭ plecasem în aceeaş zi din ,,Valea Mălăeştĭ'' şi pe un timp neguros suiserăm poteca ce duce la vârful ,,Bucsoiuluĭ. De acolo, trecând pe la ,,Omul'' ne-am continuat calea de-a lungul fronţiereĭ spre Strunga. Pe partea Transilvanieĭ, coama munţilor, de-a lungul căreia umblam, se tăia prin prăpăstiĭ stâncoase, şi cu cât înaintam se desfăşura la dreapta noastră o privelişte din ce în ce maĭ largă. Ocolind un perete de stâncĭ, zărirăm clădirea vămeĭ Strunga. Coborâm repede şi vedem deschizându-se în faţa noastră frumoasa vale a Branuluĭ scăldată într'o văpaie luminoasă. Soarele sta să apună după un munte depărtat, şi cu razele cele din urmă cobora în roş aprins negura subţire ce plutea învăluind întreaga vale. Ardeaŭ par-că, munţĭ, aerul, văile şi negura roşie fumega ca vâltoarea unuĭ incendiu imens.

Era o privelişte în faţa căreia te opreştĭ uimit cu ochiĭ largĭ deschişĭ, voind par-că să sorbĭ toată frumuseţea şi strălucirea,—şi privind mereŭ, săţĭ rămână pururea în minte.

* * *

Eram obosiţĭ de atâta cale şi nicĭ nu vream să ne despărţim aşa de grabă, de locurile aceste atât de minunate...

In clădirea vămeĭ era puţină însufleţire. Am găsit acolo comisiunea mixtă pentru delimitarea graniţeĭ. Cu toate pretenţiunile noastre modeste, părea

că nu vom putea înopta acolo, pentru că comisiunea ocupase toate încăperile disponibile. Insă, grație amabilităței șefuluî comisiuneî, ni se puse la dispoziție o odae. Intunecase, și cu cât întârzia se lăsa un frig cumplit. Când am intrat în odaea noastră am salutat cu entuziasm o sobiță ce ne surâdea dintr'un colț. Apropiindu-ne însă, am observat că surâsul sobițeî este ironic și rece. Nu aveam combustibil.

Totuşî, omul redus la propriile sale puterî, în momente de grea încercare, chibzueşte şi găseşte leacul relelor, şi aşa am găsit şi noî ceea ce ne trebuea.

* * *

Abea se luminase de ziuă și eram gata de drum. Am maî aruncat o privire în valea Branuluî ca să maî vedem o dată priveliştea minunată din ajun. Era alta. Totul piutea acum într'o lumină albă și proaspătă. Jos de tot se zăreaŭ ca panglicî de argint apele şerpuind prin văi. Drumul hotaruluî coboară şi urcă maî departe peste poenî, se ascunde prin pădurî, şi se pierde apoî pe înălțimî depărtate. Căsuțe micî, albe, risipite de-a lungul văilor, străluciaŭ în lumina razelor de soare. Iar în fund priveliștea era închisă de lanțul stâncos și impunător al Pietreî Craiuluî.

Câte-va clipe în urmă ne îndreptam în goană spre valea Ialomițeî. După un coborâș de treî sferturî de oră pe poenî ierboase, se zăreşte Ialomița. Aceeaş apă pe care am văzut-o de atâtea orî, prăvălindu-se în vale când desmierdată de razele calde ale soareluî, când prin umbra brazilor, când spumegând cu furie și rostogolind bolovanî, isbindu-se de cheile stâncoase ce-î ațin calea și tăindu-şî ast-fel drum spre câmpiile întinse.

Când aî zărit Ialomița maî trecî printr'o pădurice de brazî, coborî iute, și drumul te duce la ,,Peștera Ialomicioareî''. Peştera aceasta e foarte cunoscută. Mulțî escursioniștî o cercetează în timpul vereî, venind dela Sinaia și Buștenî, și aduc în liniștea acestor locurî maî multă larmă de cât pricepere pentru frumusețele natureî.

Iată stânca uriaşă înfiptă drept în fața noastră ; măreață în sălbătecia eî. O bucată de stâncă atârnă par-că gata să cadă, iar sub ea se deschide gura peștereî, întunecoasă și adâncă.

Schitulețul mic aşezat d-a curmezişul, închide intrarea în lăuntrul groteî, şi clopotnița sfioasă de lemn pare că stă de veghe. E linişte ; nu se maî aude de cât vâjâitul Ialomicioareî.

Pătrunzând în gura peștereî, simțî o răcoare umedă și plăcută. Am trântit rucksak-urile pe o masă de brad, și am legat vorbă cu un călugăr bătrân care tăia lemne. Părea prea adâncit în îndeletnicirea luî și numaî când starăm foarte aproape, întoarse capul ca să răspundă la salutul nostru.

Am cercetat gangurile peștereî, și la înapoere văzurăm pe masa unde se aflaŭ lucrurile noastre, un aparat pentru măsurat umezeala. Puțin maî târziŭ se ivi și posesorul acestuî aparat. După cum era firesc aci în mijlocul natureî, unde convențiile și eticheta sunt un ,,non sens'', am intrat curând în vorbă, și după câte-va cuvinte am prins să ne vorbim ca vechî prietenî. Doctorul era un om frumos la chip, avea privirea sigură și mişcărî ce trădaŭ vigoare și îndemânare. Aflarăm că se găsește de maî multe zile în peşteră ca s-o studieze şi că pentru ziua aceea hotărâse să afle în împrejurimile Ialomițeî o grotă despre care însă nu știa nimic lămurit. Ne-am oferit să-l întovărăşim şi pe la orele zece către amiază am pornit. Eram cu toțiî cincî. Noî treî, profesorul, şi un călugăr dela schit. In drum vream să ne oprim la o stână unde speram să aflăm locul peștereî. Dela o vreme 'naintam maî anevoe. Trebuia să ne căutăm drum traversând icî colo apele Ialomițeî peste bolovanî şi trunchiurî de copacî. Pe ambele malurî se ridicaŭ munțî înalțî şi stâncoşî. Brazî arşî și înegrițî de foc se aflaŭ pretutindenî trântițî la pământ, pe când alte trunchiurî arse pe jumătate, văduvite de crengî și pârlite de fum, se ridicaŭ din pământ ca niște brațe desnădăjduite, spre cer.

Acum câțî-va anî un incendiŭ năprasnic a pustiit aceste pădurî. Munțî dearândul și-aŭ pierdut podoaba cea verde şi par astă-zî sărăcițî pentru tot-deauna. Am ajuns la stână. Baciul ne întâmpină cu voe bună însă nu am aflat nimic de seamă. Urmarăm înainte valea Ialomițeî și ajunserăm la locul numit «Cheia Tătaruluî». Cercetăm cu ochiî perețî enormî de stâncă printre carî Ialomița îşî face loc urlând şi spumegând. Potecuța pe care o urmam continua sfioasă când pe un mal când pe celalt. Fie care spărtură ne prindea luarea aminte şi înaintam foarte încet.

Profesorul şi eŭ continuam drumul pe când ceîlalțî rămân de popas. Am trecut de cheie şi după o jumătate de oră de mers ajungem la un mic ferăstrăŭ unde lucraŭ 3—4 lucrătorî. Era ultima încercare, dacă nu aveam să aflăm nicî aci unde e peştera, am fi renunțat s'o maî găsim. Am avut însă noroc. Unul dintre lucrătorî, un moşneag albit de vremurî, merse cu noî o bucată de drum înapoî și arătându-ne din depărtare un perete din stâncile «Cheeî Tătaruluî» ne vorbi : «Colo sus, în piatra aia... urcî la mal și te uițî la picioare pe pietre».

Am mulțumit bătrânuluî și însoțițî de ceîlalțî tovarăşî de drum am pornit să urcăm povârnişul repede. Suişul era anevoios. Trunchiurî de copacî trântițî de foc ne opreaŭ calea căcî focul se întinsese și aci. Panta foarte repede urca spre peretele de stâncî din dreapta noastră, care se continua într'un lanț lung până sus, din fundul râpeî. Urcam de vre-o treî sferturî de oră și totuşî nu zărisem nimic ce ar semăna a peşteră. Cercetam cu ochiî de-a fir-a părul stâncile, dar... nicî o nădejde. Nu credeam s'o maî găsim fiind convinşî că rătăcim zadarnic. Doî maî urmam urcușul spre un colț de stâncă... când iată ! peștera ! O zărisem de abia când era la câțî-va paşî aproape. Ne aflam la picioarele uneî stâncî enorme şi jos de tot se găsea mult căutata peșteră. Totuşî priveam amândoî amăgițî de priveliște. Ne îndoiam dacă avem în fața noastră alt-ceva de cât o mică scorbură, căcî într'adevăr deschizătura n'avea maî mult de 60 cm. înălțime de la pământ, și se deschidea într'o lărgime de doî metri.

In gura acesteî micî găurî creşteaŭ «buchete» splendide de urzicî, carî fură doborâte la pământ cu câte-va loviturî de ciomag, ca și cum ar fi fost vinovate de osteneala noastră.

Eram într'adevăr obosițî. Aruncarăm jos saciî greî de escursiune ce-î purtam pe spate, și ne şterserăm sudoarea de pe frunțile înfierbântate. Apoî veniră și ceîlalțî în urma noastră. Când văzură minunata noastră descoperire, pe fața lor se deslușea lămurit o expresie de plictiseală. Eraŭ tot aşa de puțin încântațî ca și noî ; nicî unul nu credea că avem într'adevăr în față alt-ceva de cât o scorbură neînsemnată în stâncă.

Ne-am domolit osteneala, odihnindu-ne cât-va timp, apoî după puțină șovăire ne am hotărât totuşî să încercăm de a pătrunde în lăuntrul deschizătureî spre a ne convinge dacă avem în fața noastră cu adevărat o peşteră. Am intrat maî întâî doî ; eŭ și unul din tovarăşî. Nu puteam pătrunde însă de cât având tot corpul întins pe pământ și târându-ne. Cercetam amândoî cu ochiî larg deschişî și cu sfială întunerecul ce ne sta înainte.

Luminile slabe ale celor două lumânărî alungaŭ din cale întunerecul la câțî-va paşî în fața.

Aşa am înaintat vre-o 6—7 metri când, de odată auzim un zgomot. In prima clipă de groază nu ne dădurăm seama de pricina zgomotuluî și am încercat o puternică emoție. Eraŭ picăturî de apă calcaroasă carî se desprindeaŭ din stalactitele peștereî. Dupa ce maî înaintăm 5—6 metri, grota începu să se lărgească și să se înalțe.

Ne ridicăm pe genunchî, ceîlalțî afară de călugăr, care se temea de «gura de şarpe», cum numise deschizătura prin care intrasem, veneaŭ în urma noastră. Acum ne ridicăm în picioare și luminăm câte-şî patru interiorul peștereî.

Tot timpul cât a durat pînă am pătruns în interior ne-a stăpânit o senzație de nesiguranță. Aveam toțî revolverele în mână și ne uitam în jurul nostru cu multă luare aminte. De-asupra, de pe plafonul peștereî atârnaŭ nenumărate alcătuirî de stalacmite, din carî neconteniț picuraŭ stropî. Pereții din laturî eraŭ de asemenea formațî din minunate stra-

turĭ şi draperiĭ de calcar petrificat saŭ cristalizat. Maĭ jos, pereţiĭ aveaŭ forma de bureţĭ şi picăturile lor alcătuiaŭ pe alocurĭ micĭ bazenurĭ. Gangul în care ne aflam avea 15—18 metri înălţime şi o lungime de 39 metri, măsuraţĭ dela gura pe unde intrasem. Formaţiile din gangul acesta sunt cu mult maĭ frumoase decât cele din grota Ialomicioareĭ, însă admiraţia noastră atinse culmea când am dat peste alte două ganguri maĭ micĭ, pe dreapta, unul de 11 metri şi altul de 7—8 metri. Formaţiunile din aceste două ganguri sunt atât de frumoase, încât nu mă încumetez a le face o descriere amănunţită.

Cu deosebire gangul cel mic este de o bogăţie care te uimeşte. In fundul luĭ atârnă o coloană rotundă în formă de candelabru.

Alcătuirea aceasta e atât de frumoasă, încât te pune în uimire şi te întrebĭ dacă nu cumva este opera omuluĭ.

De pe tavan nenumărate stalacmite, variate în formă şi mărime, atârnă aproape lipite unele de altele, iar pe vârful fiecăreia străluceşte ca diamantul câte o picătură.

Treĭ sferturĭ de oră am admirat minunata operă a natureĭ. In gând cercam să măsurăm vremea ; în câte miĭ de anĭ, picurând strop cu strop în fie-care clipă, s'aŭ întruchipat aceste minunate înfăţişărĭ ! Nu era nicĭ un maestru aci. Totul se urma în linişte şi fără de preget. In interiorul groteĭ, vârâte prin locurile cele maĭ strâmte, am găsit oseminte de «Ursus speleus» (după indiciile doctoruluĭ). Eraŭ părţĭ din şira spinăreĭ, coaste, un maxilar şi dinţĭ, între carĭ multe petrificate.

Doctorul se interesa maĭ ales de plante: însă cu toate cercetările făcute nu găsirăm decât nişte firicele foarte subţirĭ, maĭ fine ca firele de mătase, carĭ creşteaŭ într'o parte ascunsă a peştereĭ. Temperatura era de 16 grade (cu aproape 12 grade maĭ coborâte decât afară. Aveam cu noĭ un aparat fotografic şi magneziŭ ; am luat două fotografiĭ din interior, carĭ din întâmplare n'aŭ reuşit. Apoĭ am părăsit peştera.

Nu ştiŭ dacă această grotă a maĭ fost vizitată de altcineva, în afară de câţiva ciobanĭ, carĭ i-aŭ dat foarte puţină însemnătate. In orĭ-ce caz, am botezat-o «Peştera din cheia Tătaruluĭ» şi am crezut că e bine s'o fac cunoscută. Ar fi de dorit să se ia măsurĭ ca această grotă să nu sufere din partea vizitatorilor devastările carĭ aŭ distrus toate formaţiunile maĭ frumoase din peştera Ialomicioareĭ. Pofta de distrugere pare a fi o manie a celor maĭ mulţĭ orăşenĭ carĭ vizitează grotele. Ar fi trist ca şi grota aceasta să aibă aceeaş soartă.

Când am văzut din noŭ lumina zileĭ, eram toţĭ însufleţiţĭ de o adâncă mulţumire. Am coborât panta drept în jos până la râpă. Apoĭ am luat-o peste bolovanĭ enormĭ de vale spre Ialomiţa. Am străbătut iar «Cheia Tătaruluĭ» şi ajunşĭ la stână, baciul ne primi cu inima bună, ne dete din tot belşugul stâneĭ şi apă rece de băut.

Se făcuse cincĭ ore seara,—încă puţin până să întunece. Ne-am despărţit de tovarăşiĭ cu carĭ abia legasem prietenie şi am pornit spre Sinaia peste «Vârful cu dor».

Ugolino.

Thor, zeul furtunilor

Marinariĭ evuluĭ mediu atribuiaŭ marele fenomen ale natureĭ, furtuna, unor divinităţĭ bune sau rele. Printre aceste divinităţĭ, zeul Thor ocupa locul de frunte. In toată cinstea şi mărirea, era proslăvit zeul furtunilor, stăpânul uraganuluĭ. Nicĭ un patron de corăbiĭ, chiar printre lunttraşĭ carĭ ocoleau ţărmurile măriĭ, nu se avânta în largul măriĭ fără să fi ridicat un cuvint de rugă şi să îmblânzească, prin sacrificiĭ, divinitatea aceasta.

Când se deslănţuia uraganul, în cât marea înfuriată se juca cu vasul ca cu un fulg, corăbierilor li se părea că văd în mijlocul norilor îngrămădiţĭ figura îngrozitoare a zeuluĭ Thor înfuriat, agitând într'o mână un trident, ţinând în cea-l'altă trăsnetul, cruţând pe credincioşiĭ săĭ, dar sfărâmând fără milă pe ceĭ carĭ înfruntaŭ puterea sa.

Spre a-ĭ potoli mânia, se arunca, în valurile frământate și ridicate în înălțimĭ cu coamele albe de spume, câteva pâinĭ făcute și îmbarcate anume în acest scop.

Acest obiceĭ, cel puțin, pare că vine din timpurile vechĭ, din antichitate, de atuncĭ când anticiĭ, făceaŭ o călătorie maĭ lungă pe mare, aduceau sacrificiĭ luĭ Neptun și tuturor zeilor marĭ. Greciĭ aveau în veacul al XVII, un obiceĭ superstițios la care pâinea avea un rol important. Eĭ nu plecau fără să imbarce 30 de pâinĭ micĭ, ce le numeaŭ pâinile S-tuluĭ Nicolae și pe carĭ le păstrau pentru timpurĭ rele.

Când furtuna se deslănțuia, eĭ aruncau unele din ele în mare, înălțând o rugăciune către sfântul protector al marinarilor.

In 1600, marinariĭ adoptau o formulă de jurământ. Eĭ jurau pe pâine, vin și sare și, spre a face jurământul lor maĭ solemn, aruncaŭ puțină sare, câteva fărămiturĭ de pâine, și adăogau la acest fel de sacrificiu ofranda oceanuluĭ: câte-va picăturĭ de vin.

Acest jurământ, al căruĭ sens nu este bine cunoscut, era plin de amenințare și de proiecte de învingere, și avea astfel de consecințĭ că puterile civile și religioase au ținut să intervină pentru întreținerea luĭ.

T.

BICIUL DE FOC

— Mare roman de aventurĭ moderne —

— Urmare —

CAP. VI

Cât timp rămase Dick în așteptare?.. Destul de mult probabil, căcĭ începuse să se lumineze de ziua, când auzi sgomotul unuĭ cal la barieră.

Era Ivan.

— Ah! își zise detectivul, cutia este mult maĭ înaltă de cât am presupus.

Dar mirarea nu-ĭ fu de lungă durată. Omul deschise cutia și o prezentă cazacilor.

— Da, spunea dânsul, sunt chirurg. Iată instrumentele mele. Este vorba de o operație urgentă.

— E o cutie cu dublu fund, se gândi Dick Fann. Ingenios procedeŭ.

Cazaciĭ înșelațĭ de aperanțe, se înclinară cu oare care respect în fața luĭ Ivan.

Acesta dădu pintenĭ caluluĭ, și trecu înainte.

Când trecu prin fața detectivuluĭ, acesta numaĭ cu mare greutate își putu stăpâni o esclamație de uimire.

— Dar mi se pare că-l cunoaștem noĭ pe d. Ivan. E unul dintre asociațiĭ luĭ Larmette, pe care l-am văzut altă dată la Paris.

Dacă îmĭ aduc aminte bine este excelentul domn Muller.

Acuma sunt aproape sigur că direcția asasinuluĭ Ivan este spre Paris.

Dacă aș fi știut lucrul acesta maĭ din vreme, m'aș fi scutit de oboseala de astă noapte.

«In sfârșit, acuma să nu'l scăpăm din vedere.

Cavalerul străbătu vre-o cincĭzecĭ de metri. Fără îndoială că dînsul nicĭ nu se gândea la posibilitatea uneĭ urmărirĭ, pentru că nu întorcea capul să privească nicĭ la dreapta, nicĭ la stânga.

Calul mergea la pas, așa încât Dick Fann îl putu urmări fără nicĭ o greutate.

Străbătură partea de Nord a Moscoveĭ și ajunseră în piața Mionskaia. Aicĭ eraŭ vestitele grajdurĭ Voldivosi, aparținând celuĭ maĭ bogat negustor de vehicule și de caĭ din întreg guvernământul Moscoveĭ.

Cavalerul intră aicĭ și Dick Fann rămase din noŭ în așteptare afară.

După o oră Ivan, adică Muller, apăru, dar de astădată fără cal.

Fără îndoială că animalul fusese luat cu chirie și acum complicele luĭ Larmette îl înapoiase proprietaruluĭ.

Prin urmare d. Muller, cu caseta la subsoară, străbătu piața Sersnaia, piața Tvers, în mijlocul căreia se află arcul de triumf ridicat împăratuluĭ Alexandru I, și ajunse în gara Smolensk.

Dick Fann își trase pălăria pe ochĭ și iuțind pașiĭ, ajunse la ghișeul de bilete odată cu Muller.

Il auzi cerând un bilet pentru Varșovia. După aceea se îndepărtă și trecu repede pe cheiŭ. Un tren era gata de plecare. Biuroul telegrafuluĭ nu era încă deschis și Dick Fann fu nevoit să maĭ aștepta un sfert de oră.

Indată ce un funcționar apăru la ghișeŭ, Dick Fann expedie următoarea telegramă:

«D-luĭ Muller, la sosirea sa în gara Varșovia, cu trenul No. 1, Moscova.

«Să aștepțĭ două zile la Varșovia. Probabil că voiŭ veni și eŭ. In orĭ-ce caz să plecĭ după patruzecĭ și opt de ore cu trenul de 7.55 dimineața. (ss) Larmette».

După ce expedie această telegramă, detectivul părăsi gara, frecându-și mâinele, vesel.

— In modul acesta, își spunea dînsul, voiŭ maĭ putea petrece încă o zi la Moscova. Plecând mâine, îl voiŭ regăsi pe Muller la Varșovia și de data aceasta nu'l voiŭ maĭ părăsi.

Se urcă într'o trăsură și dădu adresa cu voce tare:

— Institutul domnișoarelor nobile.

. . . .

De vre-un sfert de oră neastâmpărata fică a guvernatoruluĭ se plimba agitată prin camera directoareĭ Agata Gratamof.

Foarte exact, Jean Brot se prezentase la institut la orele opt.

Cu toate că Agata dăduse ordin ca nimenĭ să nu fie primit, Jean stărui atât de mult și dezordinea era peste tot așa de mare, încât în cele din urmă reuși să ajungă în camera directoareĭ.

Aceasta aflând că bandițiĭ carĭ eraŭ autoriĭ răutuĭ fuseseră arestațĭ, se grăbi să îndeplinească ruga ce-ĭ adresase Dick Fann prin scrisoare.

Așa că, o jumătate de oră după aceea, Jean eșea cu o scrisoare pentru fica guvernatoruluĭ, adresată în palatul Kremlin.

Parizianul, anunțând că avea o scrisoare dela d-na Agata Gratamof, fu introdus repede și pus în prezența frumoaseĭ Negia:

«Iubita mea elevă, spunea scrisoarea, îndată ce veĭ primi această scrisoare, te rog să te îmbracĭ în grabă și să viĭ la institut.

«Fosta d-tale directoare te așteaptă cu dragoste și neliniște.

«Acela prin a căruia abilitate extraordinară aŭ putut fi prinșĭ străiniĭ îndrăznețĭ carĭ aŭ conspirat contra rușilor ospitalierĭ și maĭ ales contra claseĭ nobile,—crede că prezența d-tale va putea fi un puternic sprijin pentru triumful justițieĭ.

«Cum și pentru ce nu știŭ nicĭ eŭ.

«Cu toate acestea te rog să viĭ. Te sărut cu toată dragostea îngerașul meŭ mic. (ss) Agata Gratamof».

Scrisoarea aceasta era cu desăvârșire lipsită de logică; era scrisă însă în așa mod ca să poată hotărî o fată de optsprezece anĭ.

I se cerea concursul pentru triumful justițieĭ.

De aceea Negia se îmbrăcă cu o grabă aproape febrilă și după douăzecĭ de momente luă loc în automobilul prietenuluĭ nostru Jean.

Și acum, plimbându-se agitată prin camera directoareĭ, îĭ punea tot felul de întrebărĭ, dorind să afle pînă în cele maĭ micĭ amănunte tot ce se petrecuse.

Agata îĭ povesti modul ingenios în care Dick Fann descoperise cauza accidentuluĭ, ne maĭ știind ce cuvinte de laudă să aleagă pentru ingeniozitatea detectivuluĭ englez.

— Dacă nu mă înșel, adăugă Agata după o pauză, erĭ seară te-aĭ întâlnit și d-ta cu unul dintre autoriĭ furtuluĭ de radium?

— Eŭ să mă întâlnesc cu un pungaș! exclamă Negia cu oare-care indignare.

— Nepotul meŭ, care după cum știĭ, este locotenent de cazacĭ, mi-a spus...

— Ce ți-a spus?

— Că un om, din dragoste, a păstra t

secretul tâlharilor, a cărora crimă o cunoştea.

— Cum asta din dragoste? Nu-mi esplic de loc!

— Unul dintre tâlharĭ este o femee, şi încă o femee foarte drăguţă; o fată tânără, licăritură de frumuseţe.

— Da!

Negia rămase un moment pe gândurĭ.

— Şi se cunosc numele vinovaţilor? întrebă dânsa, cu oare care bruscheţă.

— Da. Bărbatul se numeşte Defrau. Se pare că până acum omul acesta a reuşit să câştige încrederea întreguluĭ comerţ canadian.

Fiica sa se numeşte Floriana.

— Floriana! Am auzit numele acesta. Dar mi se pare că d. Larmette...

— Tocmaĭ, d. Larmette care se afla erĭ seară la recepţia de la Kremlin...

— Nu cum-va este şi dânsul unul dintre complicĭ?

— Dânsul?.. Sărmanul! Singura luĭ crimă este că a iubit prea mult. Dacă se poate face cuiva o crimă din iubire, maĭ ales în timpurile noastre, când dragostea a dispărut, împreună cu toate credinţele.

Slăbiciunea inimeĭ îl făcea să tacă, şi pungaşiĭ se foloseaŭ de această întâmplare.

Chiar în noaptea asta i-aŭ cerut să-l transporte cu un automobil în afară din oraş, la carierele de piatră de la Stilts. Un complice îĭ aştepta acolo.

«D. Larmette fu poftit să se coboare din automobil şi să aştepte întoarcerea tovarăşilor săĭ, carĭ pretindeau că aŭ de făcut o vizită care trebuia să rămâe secretă.

«Şi pungaşiĭ s'aŭ dus să desgroape comoara de radium. Din nefericire poliţia n'a putut sosi la timp pentru a-ĭ surprinde în timpul operaţieĭ.

Complicele necunoscut, a luat cu el radiumul în automobil, s'a întors la d. Larmette căruia i-a dat ordinul să se ducă în poiana S-tuluĭ Nicolae pentru a-şĭ lua tovarăşiĭ, şi în urmă a dispărut.

— Ce poveste bizară! murmură d-ra Negia, foarte interesată. Par'că ar fi unul din acele romane de senzaţie pe carĭ mă opreaĭ d-ta să le citesc când mă aflam în institut.

— Aĭ toată dreptatea. Dar de abea acum vine partea cea maĭ interesantă. Larmette este înamorat, dar ţine foarte mult la reputaţia sa. Dânsul a ştiut să se folosească de un moment favorabil pentru a căpăta de la viitorul săŭ socru o declaraţie prin care acesta recunoştea că dânsul este autorul furtuluĭ mondial de radium.

,,Onestul Larmette avea intenţia, ca după căsătoria sa cu Floriana, să se folosească de această declaraţie pentru a-şĭ sili socrul să înapoeze tot ce furase, fără să se trădeze însă.

,,Din nefericire, evenimentele l'aŭ silit acum să vorbească.

,,Chiar în momentul arestăreĭ, neputând să suporte ideea că s'ar expune să fie bănuit de furt, a dat în mâna autorităţilor declaraţia semnată de Defrau".

Directoarea povestea după cum se aude versiunea dată de bijutier, versiune care fusese crezută cu toate dezminţirile date de canadianĭ.

Dick Fann judecase bine când spusese că declaraţia scrisă a d-luĭ Defran avea să constitue o dovadă indiscutabilă.

Şi cum Negia punea pentru a doua oară întrebarea ce avea dânsa de făcut în toată afacerea aceasta, o servitoare a pensionatuluĭ intră:

— D. Dick Fann întreabă dacă d-ra Negia bine voeşte să se coboare un moment în vorbitor, unde doreşte să aibă o convorbire de câte-va momente cu d-sa.

Drept orĭ-ce răspuns Negia eşi aproape alergând şi se îndreptă spre vorbitor.

Dick Fann o aştepta. Văzându-l, Negia fu aproape încurcată. De obiceĭ poliţistul rus are o înfăţişare caracteristică, după care îĭ recunoştĭ îndată profesiunea. Negia se aştepta să vadă un individ de specia aceasta, şi acum, în faţa omuluĭ distins pe care-l vedea, rămase încurcată.

Un moment îĭ păru chiar răŭ că acordase audienţa, dar se linişti zicându-şĭ că directoarea o aprobase.

— Ce voiţĭ dela mine, domnule? întrebă dânsa.

— Voesc un lucru pe care sunt sigur că nu mi-l veţĭ refuza, domnişoară După trăsăturile feţeĭ d-tră, vă ghicesc hotărâtă şi înclinată spre bunătate. Şi cum eŭ am de gând să fac apel la amândouă aceste calităţĭ...

Era un început care nu putea de cât să măgulească vanitatea Negieĭ.

— Toată lumea îşĭ închipue că cunoaşte adevărul în afacerea radiumuluĭ, continuă Dick, cu un accent uşor ironic. Numaĭ două persoane însă cunosc în acest moment realitatea: eŭ şi vinovatul.

Peste un moment vor fi treĭ persoane carĭ vor cunoaşte adevărul, şi această a treia persoană veĭ fi d-ta, domnişoară. Increderea aceasta va fi o dovadă de marea stimă pe care o am pentru d-ta.

Negia rămase tăcută. Poliţistul englez avea un mod de a vorbi care o turbura.

In schimb expresia ochilor eĭ era atât de întrebătoare, în cât Dick se grăbi să se explice.

— Fiind dată înalta d-tră situaţie, domnişoară, se poate afirma că dorinţele d-tră sunt ordine pentru toţĭ funcţionariĭ din Moscova.

— De sigur; şi cred că n'are cine-va nevoe de mare pătrundere pentru a afirma lucrul acesta.

Dick râse:

— Aş voi d-ră ca d-ta să serveştĭ de legătură între mine şi victime.

— Aşa dar în afacerea asta există şi victime?

— Două: d. şi d-ra Defrau.

— Hoţiĭ?

— Nu sunt dânşiĭ hoţiĭ, ci prizonieriĭ hoţilor. Sunt amândoĭ nişte nevinovaţĭ carĭ ar putea fi trimeşĭ în Siberia, dacă d-ta nu te-aĭ interesa de eĭ, în timpul cât eŭ voĭ fi nevoit să alerg aiurea pentru a demasca pe vinovaţĭ.

Ea îl privea, uimită şi încântată în acelaş timp.

Afacerea lua nişte proporţiĭ gigantice, şi, lucru curios, ea nu punea nicĭ măcar un singur moment la îndoială afirmaţiile luĭ Dick Fann.

Iĭ întinse mâna şi răspunse cu hotărâre:

— Te voĭ ajuta; ce trebue să fac?

— Maĭ întâĭ trebue să exprimĭ două dorinţe magistratuluĭ însărcinat cu instrucţia.

— Spune-mĭ carĭ sunt aceste două dorinţe.

— Maĭ întâĭ, Larmette recunoscut nevinovat, nu va trebui să fie pus în libertate de cât peste treĭ zile.

— Pentru ce?

— Vă voĭ spune îndată; dar, vorba este, veţĭ avea această dorinţă?

— Eĭ bine, da, răspunse Negia, minată de curentul bizar al aventureĭ.

— Fiĭ bine-cuvântată, domnişoară. Asigurându-mĭ ast-fel treĭ zile de libertate, veţĭ face mult pentru cauza unor nevinovaţĭ. Acum dacă vorbeştĭ să trecem la dorinţa de a doua.

— Fie!

— Iţĭ veĭ exprima dorinţa de a vedea pe prizonierĭ în fiecare zi; în modul acesta d. şi domnişoara Defrau vor fi ţinuţĭ într'o încăpere specială, fără nicĭ-un contact cu ceĭ-lalţĭ arestaţĭ.

— Voĭ cere şi lucrul acesta, răspunse Negia cu simplicitate.

Dick Fann se înclină.

— Eştĭ hotărâtă?

— Da, foarte hotărâtă.

— Şi-apoĭ, dacă ţi-aş cere să primeştĭ telegramele expediate de mine, pe carĭ le-aĭ comunica în urmă Florianeĭ?

— Aş răspunde: cu plăcere.

Apoĭ, ca şi cum ar fi simţit nevoia să explice atitudinea sa, care era aşa de contrară perceptelor învăţate la institutul domnişoarelor nobile, Negia murmură roşindu-se:

— Nu ştiŭ ce să cred, domnule. Te văd acum pentru întâia oară, şi totuşĭ am încredere în d-ta, ca şi cum mi-aĭ fi un prieten vechiŭ.

— Domnişoară, răspunse detectivul, după ce-ţĭ voĭ fi povestit viaţa mea, veĭ vedea îndată că aĭ făcut bine având această încredere.

,,Bine-voeşte de ia loc, domnişoară, dentru că voĭ avea cam mult de povestit.

Şi în fraze repezĭ, detectivul povesti diferitele incidente ale lupteĭ sale contra luĭ Larmette:

Furtul radiumuluĭ.

Furtul corindoanelor.

Incidentele bizare de pe bordul Tureneĭ.

Drama dela San-Francisco.

Tragicele evenimente din insulele Diomede şi de pe iceberg.

După ce sfârşi, Negia îi strânse mâinile cu căldură, şi exclamă :

— Domnule Dick Fann, eştî un om de inimă. Mă simt onorată că am putut fi aliata d-tale în lupta pe care am întreprins-o. Poţî pleca fără nicî o teamă. Voï veghia asupra amicilor d-tale, asupra demnuluï domn Defrau şi asupra nenorociteï sale fiice.

«Tatăl meŭ face tot ce-ï cer, aşa în cât nicï nu voï avea cine ştie ce merit.

«Floriana va deveni prietena mea bună...

Se opri un moment, apoï, cu un surâs încântător :

— Ba chiar de pe acum îmï este prietenă.

AL VI-lea EPISOD

CAP. I

— Aşa dar, tu aï venit direct aicï?

— Drace, scumpul meŭ Larmette, trebue să-ţî spun că n'aveam nicï o bănuială.

Bijutierul şi complicele săŭ Müller aveaŭ această convorbire la o distanţă de vre-un sfert de oră de Paris. Se plimbaŭ amândoï prin frumosul parc care se întinde între donjonul castelului de la Vincennes şi una din uzinele celebreï case de cinematograf Pathé frères.

Larmette părea foarte agitat.

— Totul devine luminos acumn, spunea dânsul. Am fost reţinut treï zile prizonier la Moscova. Şi eŭ puneam totul pe încetineala poliţieï ruseştî ; naiv ce eram !

«Şi tu, Müller. tu trebuia să mă aştepţî la Varşovia. Schimbarea ordinelor date, nu te-a făcut să aï bănuelî ?

— Nicï de cum. Am primit o telegramă semnată de tine, şi concepută în termeniï ceï maï naturalï. De ce aş fi avut bănuelî ? Nicï acuma nu înţeleg încă nimica din toată daravera asta...

— Blestematul acela de Dick Fann ne cunoaşte retragerea.

— Se poate.

— Dânsul mi-a făcut tot pocinogul. In ce mod a reuşit să obţie ca să fiŭ reţinut treï zile prizonier ? Nu ştiŭ; dar principalul este că a reuşit s'o facă.

— Sunt şi eŭ tot de părerea ta.

— Drace ! In timpul acesta dânsul şi-a adresat telegrama la Varşovia. Te-a urmărit apoï, pas cu pas prin toată Germania, fără să te piardă vre un moment din vedere.

«Cunoaşte prin urmare şi această casă pe care am cumpărat-o pentru a ne ascunde radiumul.

Intr'o zi, maï curând saŭ maï târziŭ, va pune mâna pe noï ; numaï dacă nu cum-va, până atuncï...

Figura bijutieruluï se întunecă :

— Numaï dacă nu cum-va îl vom suprima până atuncï, sfârşi dânsul.

Müller tresări.

Dar Larmette fără să se preocupe de emoţia tovarăşuluï săŭ, continuă :

— Nu maï putem sta la îndoială. Orï dânsul, orï noï. Dacă din vre un sentiment de milă orï de cinste, îl vom cruţa. te asigur că dânsul nu ne va cruţa de loc. Omul acesta este înamorat de mica Floriana ; a ne învinge pe noï, înseamnă acum pentru dânsul a-ï reda dânseï libertatea. Prin urmare, trage şi tu concluzia.

— Oh dragul meŭ Larmette, sunt cât se poate de încredinţat că aï toată dreptatea ; numaï că...

— Numaï că ?

— Mă întreb cum se face că de opt zile de când ne aflăm la Paris, dânsul nu ne-a atacat încă.

— Ştiŭ eŭ ? răspunse bijutierul furios. Poate cine-va ghici combinaţiunile acéstuï englez blestemat ? Aşteaptă probabil să vie un moment pe care l-a ales de maï inainte, pentru nişte motive cunoscute numaï de dânsul. Când va sosi momentul acesta, Dick Fann nu va dormi !..

Prin urmare, totul este să-ï putem lua înainte...

— Fără îndoială. Ne lipseşte însă un mic amănunt : unde se află acum Dick Fann ?

In adevăr, detectivul dispăruse fără a lăsa vre-o urmă. Şi cu toate acestea. ceï doï complicï aveaŭ siguranţa că Dick Fann trebuia să rătăcească pe unde-va în jurul lor, fără a-ï fi perdut un singur moment din vedere.

Şi lucrul acesta îï neliniştea până la nemoarte.

Lupta contra unuï duşman pe care îl aï in faţa ta, ale căruia loviturï le poţî vedea şi para, nu înseamnă nimic.

Grozav este să lupţî împotriva unuï duşman pe care nu-l vezï. Duşmanul acesta poate fi pretutindenï şi nicăerï, iar loviturile sale capătă o importanţă de zece orï maï mare, pentru că nu ştiï când şi de unde să le aştepţî.

— Trebue să sfârşim odată, murmură bijutierul din strada Păciï.

Apoï, cu voce maï înceată :

— In camera din primul etaj aï aranjat totul după ordinele mele ?

— Da.

— Ferestrele, uşa ?

— Sunt dublate.

— Prin urmare nu pot fi forţate nicï chiar de către un om cu o vigoare puţin obişnuită ?

— Oh ! despre asta, scumpul meŭ prieten, iţî pot răspunde cu cea maï absolută siguranţă.

— Trebue ca Dick Fann să ajungă în camera aceasta... Trebue în mod neapărat ; mă înţelegï ?

Tovarăşul luï Larmette înălţă din umerï şi răspunse supărat :

(Va urma)

CLĂDIRI DIN STICLĂ

Se credea până acuma că edificiile de sticlă nu sunt construite decât pentru oameniï «cuminţî», adică pentru aceï a căror purtare ireproşabilă îï făcea să nu se teamă de privirile indiscrete, şi trebue să credem că ceï «cuminţî» eraŭ foarte puţinï la început, de oare-ce imobilele de cristal nu se găseau pe la toate colţurile.

Acum de curând însă s'a construit la Des-Moines, în America, un edificiu de sticlă cu douăzecï şi şease de caturï.

Casa de sticlă din Iova (Statele Unite).

Se compune dintr'un cadru de oţel umplut cu plăcï de sticlă preparată într'un mod special şi susţinute de nişte cârlige agăţate de bârnele podeleï.

Plăcile sunt duble, formând două ziduri opace, suprapuse în aşa mod, încât să lase între ele un spaţiu izolat de vre-o 0 m. 30 c., astfel ca să se evite iarna pierderea căldureï şi vara căldura toridă.

Incercările au dovedit că locuinţele de sticlă nu suferă nicï un curent de aer şi că pot fi încălzite cu maï puţin combustibil decât cele făcute din cărămizï.

Nu e nevoe nicï de ferestre, căcï prin zidurile străvezii pătrunde mult

maĭ multă lumină decât prin nenumărate ferestre și pe lângă aceasta sunt evitațĭ cu desăvârșire curențiĭ de aer, insectele, muștele, fumul, praful, etc. Muriĭ de sticlă rezistă foarte mult incendiuluĭ.

Prețul uneĭ clădirĭ de sticlă nu e decât foarte puțin deasupra celuĭ al uneĭ clădirĭ obicĭnuite.

Spre a se feri de privirile indiscrete, locatarul uneĭ clădirĭ de sticlă are putința să fixeze niște perdele marĭ de mătase, cu toate culorile dorite, prin carĭ, cu multă ușurință, se poate ascunde tuturor ochilor ca și între patru perețĭ groșĭ de piatră.

Ar fi un spectacol frumos câteva case de aceste de sticlă și la noĭ, în Capitală, — la șoseaua Kiselef de pildă, și îndeosebĭ un oraș cu clădirĭ *numaĭ* de sticlă. **m.**

IN ȚARA CARAVANELOR

... Imensitatea uneĭ mărĭ de nisip se întinde în depărtare; nisipul e galben ca topazul, arzător sub albastrul violent al ceruluĭ.

Pe oceanul albastru nicĭ un norișor; nicĭ umbră de copac pe oceanul galben care 'șĭ rostogolește val după val, cât vezĭ cu ochiĭ. Soarele, de două sulițĭ numaĭ, revarsă totușĭ o căldură dogoritoare. Mergem tăcuțĭ, gânditorĭ, căcĭ nicăerĭ nu ne putem simți așa de micĭ ca în mijlocul imensitățiĭ sălbatice și înspăimântătoare din *țara seteĭ*.

dar cine sunt oameniĭ aceia? Nu sunt vagabonzĭ, căcĭ nu ar avea nevoe să se vestească vânatuluĭ ce caută. Nu-ĭ nicĭ vre-o caravană de negustorĭ, căcĭ și ea ar căuta să treacă maĭ bine nebăgată în seamă pentru aceleașĭ motive, cu singura diferență că aci ar juca ca rolul vânatuluĭ.

Prin vălul de praf ce s'apropie, formele se disting din ce în ce maĭ bine. E o procesiune imensă de călărețĭ, de pedestrașĭ, de cămile legănându-șĭ pe spate palanchinele și saciĭ cu carĭ sunt împovărate. Călărețiĭ înaintează în fruntea caravaneĭ, maestoșĭ, superbĭ, drapațĭ ochiĭ lor strălucitorĭ și trăsăturile regulate și distinse. Călăresc cu săbiile și pistoalele în brâŭ, cu pușca lungă, ornată cu argint, de-a curmezișul șeleĭ, saŭ și-o țin în mână cu patul sprijinit de coapsă.

Uniĭ poartă pe cap păláriĭ marĭ, împodobite cu pene de struț. In fața steaguluĭ merge șeful, foarte simplu, dar îmbrăcat cu un burnuz strălucitor. Trece fără să miluiască cu o privire măcar pe *rumi* (creștinĭ) nesuferițĭ. După el vine *nuba* (muzica), ale căreĭ sunete dulcĭ le-am auzit adineaurĭ și carĭ de departe ne plăceaŭ, iar de aproape ne face efec-

Caravană in mers

Dar iată că un suflu ușor de vânt trece arzător pe de-asupra caravaneĭ, ducând pe aripele luĭ un *parfum* de muzică sălbatică. Din ce în ce sunetele cimpoiuluĭ se aud maĭ deslușit, sunete de nesfârșită melancolie și negrăit de dulcĭ, încât bubuitul tobelor și tremurătoarele vibrațiĭ ale chimvalelor ce le întovărășesc nu le pot înveseli.

In depărtare un nor de praf se ridică de-asupra câmpieĭ. O ceată se apropie; în burnuzele lor albe, peste carĭ cad grele faldurile *haïk*-uluĭ (o pânză ce e strânsă împrejurul capuluĭ cu o sfoară de păr de cămilă). Picioarele, încălțate cu cizme de marochin roșu brodat, odihnesc în largile scărĭ de fier, iar caiĭ, minunațĭ ca colorit: trandafiriĭ, violețĭ,—culorĭ ne maĭ văzute la noĭ,— sunt împodobițĭ cu un mare lux. Incadrate de stofe multicolore, figurile oamenilor răsar mândre și impunătoare, cu bărbile negre, cu tul unuĭ amestec de sunete îngrozitor de asurzitoare.

Apoĭ vin cămilele de rasă, purtând pe spate, în palanchine închise, pe doamnele tribuluĭ. Cămilele poartă la gât basmale de mătase și la picioare inele de argint. Cât despre *atatișe* (palanchinele) carĭ adăpăstesc odaliștele nomade, sunt împodobite cu stofe de mătase, roze, galbene, roșiĭ, auriĭ, argintiĭ, portocaliĭ, violete, albastre, măsliniĭ, însfârșit o a-

devărată orgie de culorĭ, dar care totuşĭ nu-ĭ de loc neplăcută. Toate sunt aşezate cu un gust desăvârşit şi sclipesc în bătaia soareluĭ de-ţĭ ia văzul. Din atatişe sunete de glasurĭ vorbind cu escorta, dar perdelele nu se daŭ la o parte. Se ştie doar că înăuntru se află doamnele caravaneĭ, dar nu-ĭ e îngăduită nimănuĭ favoarea de a le vedea.

Apoĭ vin cămilele maĭ inferioare, ducând corturile, burdufele cu apă, păsările, mobilele, tolbele şi lăzile, pe carĭ le întovărăşesc servitoriĭ şi săraciĭ tribuluĭ. Une-orĭ, cocoţaţĭ într'un coş, pe umeriĭ unora din eĭ, se văd copilaşĭ carĭ se joacă. Pe o parte a caravaneĭ merg pe jos femeile maĭ puţin nobile, carĭ nu merită onorurile palanchinuluĭ. Mergând, vorbesc între ele şi torc. Fetiţele aleargă sub supravegherea fetelor maĭ marĭ, iar bătrânele înaintează anevoios, sprijinindu-se în cârjĭ. La urmă caravana se încheie cu turmele eĭ de vite şi cu haita de câinĭ a tribuluĭ.

Pe măsură ce hoarda se apropia, glasurile, instrumentele, zăngănitul obiectelor sculturate în cadenţă pe spinarea cămilelor, zgomotul copitelor a atâtor animale, se topeaŭ într'un crescendo tot maĭ mare.

Acuma se depărtează ; puţin câte puţin tot zgomotul acesta se stinge într'un murmur confuz, şi curând, din toată regiunea aceasta orientală, nu maĭ vedem la mijloc de cât legănarea ritmică a palanchinelor acoperite de praf, din când în când, sunete murinde de cimpoae, sburaŭ în aer şi apă, o tăcere apăsătoare : caravana a trecut.

Merge, puternică şi hotărâtă către ţinta eĭ şi nu se va opri în nicĭ una din oazele ce o vor sili să se abată puţin din drumul ce şi-a croit. Câte o dată, va umbla şi noaptea, la lumina faclelor, şi când va trece în umbră, prin apropierea vre unuĭ lagăr de nomazĭ, câiniĭ vor lătra cu furie;—dar ce le pasă ?

«Câiniĭ latră, caravana trece», aşa zice dispreţuitorul proverb arab. Caravana aceasta îşĭ poate urma drumul în toată liniştea, căcĭ războiniciĭ ce cupriude vor şti s'o apere împotriva tâlharilor. E plină de poezie orientală, dulce şi puternică tot de o dată.

Dar sunt şi alt-fel de caravane, compuse din negustorĭ asociaţĭ pentru a-şĭ împotrivi forţele lor unite, atâtor primejdiĭ, păstrate pentru îndrăzneţiĭ ce-şĭ pun viaţa în joc călătorind printre ororile grandioase ale pustiurilor : «simunul», vântul de foc, ce acoperă drumurile, usucă gâtlejurile şi îngroapă oameniĭ şi dobitoacele subt linţoliul de nisip ; setea, setea oribilă când burdufele aŭ plesnit subt puterea evaporăreĭ, şi maĭ cu seamă aceea a piraţilor pustiuluĭ.

Dintre aceştia, ceĭ maĭ teribilĭ sunt *Tuangiĭ*, piraţiĭ nisipurilor, înveşmântaţĭ sinistru în negru şi înzăbreniţĭ, Tuangiĭ cruzĭ şi cavalereştĭ, carĭ străbat Sahara cu o iuţeală ne-maĭ pomenită pe animalele lor, *meharĭ*, — cămilele cele maĭ superioare—furând şi gâtuind caravanele. Dar pe măsură ce te apropiĭ de Algeria, primejdia nu se micşorează ; din potrivă, se măreşte, doar că şi-a schimbat numele. Cum credeţĭ : e maĭ bine să aveţĭ de-a face cu Tuangiĭ de cât cu Arabiĭ carĭ zic bucuros că : «Noaptea e comoara săraculuĭ când e îndrăzneţ ?“

Sunt caravane carĭ duc spre nordul Africeĭ mărfurile destinate hraneĭ trimise din Tombuctu. Caravanele trebue să

parcurgă maĭ mult de două miĭ de kilometri şi, natural, sunt ameninţate de primejdiile despre carĭ am vorbit maĭ sus. Şi singura unealtă a aceşteĭ muncĭ nu e de cât disgraţioasa cămilă pe care străbuniĭ noştri o numeaŭ ,,Corabia deşertuluĭ“.

Cămila are o fire foarte urâcioasă, câte odată foarte răutăcioasă chiar : e bună ca servitoriĭ bătrânĭ, carĭ 'ţĭ fac cele maĭ marĭ serviciĭ, dar carĭ bombănesc într'una. E aproape neobosită şi rabdă de sete zile întregĭ. Este totdeodată animalul cel maĭ blând şi totuşĭ cel maĭ nărăvaş. Maĭ maniac decât un... biurocrat, nu admite să i se schimbe nimic din obiceiurile sale.

Când caravana e gata de plecare, se împart poverile pe spinările animalelor. Ele staŭ culcate în nisip, rumegând şi răsucindu-şĭ buzele cu o strâmbătură amară şi desgustată, dar cât se poate de caraghioasă. Îşĭ înalţă gâturile lungĭ într'o atitudine pretenţioasă, pe care o aŭ de obiceiŭ... imbeciliĭ, întorcând încet capul la dreapta şi la stânga, clipind din ochi-ĭ stupizĭ şi totdeodată gânditorĭ.

Dacă sunt răŭ dispuse, să nu vă apropiaţĭ de ele ; muşcătura lor e teribilă. Or, trebue să aĭ grije să nu o împovărezĭ maĭ mult decât e obicĭnuită. Pentru câteva chilograme maĭ mult, animalul începe să ţipe şi nu s'ar scula de jos pentru o... împărăţie— voiam să zic pentru un coş cu erburĭ proaspete. Poţĭ s'o baţĭ, s'o exciţĭ cu vocea, e zadarnic. Ar muri maĭ bine, dar de jos nu s'ar scula. Imediat însă ce 'şĭ simte spinarea uşurată —căcĭ alt mijloc nu poţĭ întrebuinţa—cămila recalcitrantă se scoală, cu destulă neplăcere, dar se scoală. Şi pe când conducătorul săŭ îĭ strânge curelele carĭ susţin povara, animalul cocoşat mugeşte înainte. Cămilariĭ carĭ ştiŭ, pretind că în limba... «cămilărească» aceasta însemnează :

— Vezĭ de orânduește toate cum se cade, pentru a nu'mĭ face răŭ.

Din aceasta se vede cât de mult ţine cămila la... persoana sa.

Când cămilele sunt gata, caravana se pune în mişcare subt conducerea uneĭ călăuze care cunoaşte deşerturile ca un amator trandafiriĭ grădiniţeĭ sale. Toată ziua, caravana merge cu acelaş pas, egal şi neîntrerupt.

Către amiazĭ se opresc. In mers, oameniĭ cântă fie care pentru el, vre un cântec monoton şi mereŭ acelaş. Pentru câte-va clipe se sue pe spetele vre uneĭ cămile libere şi apoĭ îşĭ urmează drumul iarăşĭ pe jos, neobosiţĭ. Dacă le e foame, scotocesc prin desagĭ scot vre o două treĭ curmale şi un cocoloş de făină, şi masa-ĭ gata. Când seara se apropie, eĭ aŭ străbătut cale lungă de şaizecĭ de chilometri, poate şi maĭ mult, atuncĭ se opresc, îşĭ prepară cina şi apoĭ rugăciunea de seară, impresionanta rugăciune a musulmanilor. In crepuscul, îngenunchează, cu faţa întoarsă spre Răsărit. Cu mare solemnitate, cu o credinţă adevărată şi adâncă, strigă : ,,*Allah ! Allah ! La illa Allah ! Mohamed rassul Allah !*“ (Dumnezeŭ ! Dumnezeŭ ! Nu-ĭ de cât Dumnezeŭ ! Mohamet e profetul săŭ !) Se scoală ca în extaz, întind braţele deasupra capuluĭ şi apoĭ plecându-se se lasă la pământ, prosternaţĭ, cu fruntea în praf. Se roagă o clipă.

Când se ridică aŭ pe faţă o aşa expresie de siguranţă, de triumf şi de forţă, în cât toţĭ aceĭ carĭ i-aŭ văzut aŭ rămas foarte impresionaţĭ.

In vasta singurătate şi în tăcerea solemnă a deşertuluĭ, în umbra senină a crepusculuĭ, priveliştea aceşteĭ credinţĭ adevărate, îşĭ ia o înfăţişare de mirare dramatică.

După atâtea zile de umblet, sub razele unuĭ soare care face lucrurile să ardă şi să-ţĭ fiarbă creeriĭ în cap, iată că într'o

seară, când apune soarele, se zăreşte departe o pată verde, care, cu cât înaintezi, se zăreşte. Este In-Sala, cea dintâi casă a Extremuluï-Sud algerian, unde se despart două drumurï: unul merge către El-Goléa şi Algeria, Uargla, Tugurt şi Tunisia, şi cel-l'alt către Gadamîs şi Tripolitania. Mulţï din ceï carï mierilor se întrevăd locuinţele cubice ale oraşuluï, minaretele şi moscheele albe nuanţate de ultimele raze ale zileï, în trandafiriŭ. Şi în curând, caravana îşï face intrarea triumfală în oraş; locuitoriï cu toată aparenţa lor de impasibilitate, vin întru întâmpinarea eï. O! ce bun «pilaf» de berbec şi ce delicios «cuscus», cât confraţiï lor din Europa... şi maï cu seamă din America.

A doua zi, după un somn reparator, se vor împrăştia prin stradele strâmte din cartierul prăvăliilor — unde se vor sili să strecoare alimentele aduse aşa de departe şi vor fi tocmelï fără sfârşit, în mijlocul ţipetelor, ocărilor, a marilor jurăminte, va fi o desfăşurare neînchipuită de mărfurï, dar maï cu seamă de şiretenie pe lângă care, aceea a ţăranilor noştri, ar părea jucărie de copil.

După câte-va zile de odihnă, caravana oare-cum maï uşurată, va eşi din oraş prin extremitatea opusă celeï prin care a intrat, şi va începe un drum noŭ, şi maï lung ca cel dintâï, pe care picioarele miilor de caravane aŭ făcut treï drumurï. Cel din mijloc e cel maï adânc: pe acolo merge cea maï mare parte a trupeï. Paralel, conducătoriï cămilelor, şi călăreţiï de escortă merg în cele-lalte două. Şi ast-fel s'aŭ format, de veacurï, drumurile comercialea le lumeï africane. Ele duc drept către ţintă, fie cea maï apropiată oază, dar dacă vor întâlni vre-o tufă de iarbă, nimenï nu va călca-o. O vor înconjura! iarba trebue lăsată să crească. Când te gândeştï că peste vre-o câţï-va anï, regiunile acestea vor fi de sigur străbătute de trenurï cu mare viteză, şi că o nouă civilizaţie se va întinde asupra lor, încercăm un noŭ simţimânt de mândrie.

Dar un noŭ gând, ne va readuce repede la acel al umilinţeï; altele şi maï puternice civilizaţiï împărăţiră odinioară: şi acum ce-a maï rămas? Câte-va ruinï, carï pe zi ce trece se îngroapă şi maï mult, sub vântul arzător, în nisipul deşerturilor. **A. M.**

doresc să facă negustoriï, vor lua pe cel dintâï, ceï carï aŭ adus cu bâţul, negri săracï din Sudan, destinaţï robieï, vor lua pe al doilea, la capătul căruia vor găsi turcï carï le vor cumpăra marfa.

Pata de verdeaţă se măreşte văzând cu ochiï. Ce hodinitor e verdele acesta după contemplarea continuă şi silită a oceanuluï de nisip! Printre frunzele palexecutate după toate regulele... arteï culinare, vor mânca în astă-seară! Apoï în vre-o cafenea maură, vor merge să soarbă moka parfumată saŭ să asiste în mijlocul uneï grave tăcerï, la pitoreştile dansurï executate de Uled-Vaïl-ï, să asculte muzica ce-ţï străpunge urechile, să povestească aventurï de călătorie, câte-o-dată... împodobite, căcï călătoriï arabï nu sunt maï la adăpostul minciunilor de

Cu Trans-siberianul

— Din «însemnările unuï drumeţ» —

10 Maï.—Două zile şi-o noapte s'au scurs, ca un curent incolor şi năbădăios, de-o clipă, dela debarcarea mea în portul Odessa. Acum, într un cupeu de cl. II-a, pe un drum pe care nu visasem şi nu dorisem nicï când să'l străbat, călătoresc cu Trans-siberianul, spre o lume nouă, plină de lucrurï vechï, fermecătoare, originală, crudă, nepăsătoare şi banală, spre o lume — frumoasă totuşï, spre care, deşi nu credeam că voï purcede vre-odată, gândurile mele zburau necontenit de mulţï anï, şi în care voiu fi peste cât va timp, cu preţul unor necazurï pe carï abia mă 'ncumet să le văd în gerul cumplit al Siberieï...

Poate nu le voiu vedea nicïodată. Cu toată îndoiala însă, am convingerea că năzuinţa şi râvna mea de-a ajunge la ţinta dorită, stăruinţa sălbatecă aproape şi încăpăţânată, cu care mă aventurez pe un asemenea drum primejdios, îmï voï mulţumi îndeajuns sufletul şi astfel, chiar de nu voiŭ ajunge acolo, în ultima clipă a vieţeï mele voiŭ zâmbi împăcat şi fericit de împlinirea măcar pe jumătate a uneï dorinţï a întregeï mele fiinţe, care devenise o trebuinţă vitală, scopul chiar al existenţeï mele.

Dar să las perorările şopenhaueriene.

In compartimentul în care stau şi îmï însemn aceste note, se maï află doar un călător, care, după toate aparenţele, pare (!) a fi prototipul parvenituluï nemurit de genialul Maxim Gorki.

Cu aerul luï de mujik, pretenţios «nevoe mare»—şi îmbrăcăminte şi la uitătură, mă indispune grozav. Ca să nu deviu melancolic, sau — ceva foarte primejdios pe pământul «sfinteï Rusiï» (vaï!), nihilist, ies pe coridor şi... continuŭ la geam.

Ce privelişte neuitată, ce fermecătoare privelişte! In zare, ca 'ntr'o pâclă, stepa aşternută de veacurï, pustie şi albă, o, atât de albă—cât vezï cu ochiï, — ce poate fi maï seducător, maï nou, maï plăcut, dè, decât această întindere imaculată de zăpadă, sub un cer senin, într'o vastă împărăţie de pace şi de războï?..

In compartiment e maï cald. Tovarăşul meu de drum aromeşte, iar eu, alivănit în colţul dinspre geam al canapeleï, încep să deşir un ghem de amintirï depărtate, din altă viaţă par'că...

.. Era cald, atât de cald cum numaï în puţine zile din Iulie, când şi când, se întâmplă să fie. Şi din pricina acesteï căldurï soporifice şi-a aeruluï încărcat de *spleen* din salonul vileï în care locuiam de câte-va zile în Sinaia, la tanti Elen, eşiï în grădină— împreună cu veria Margo, căcï cealaltă d'on'şoară, surioara eï, era melancolică, avea trebuinţă de linişte şi asculta cu plăcere partiţia pe care o descifra Lia la piano...

In grădina parfumată de grămezile de garoafe, de leandrii și de cei doui tiparoșî pipernicițî și învăluită de-o poezie caldă, diafană și tăcută, în cadrul tăcut de verdeață, ne privirăm în ochî cu un zâmbet reciproc, plin de ironie și de întrebare. Margo venise pentru ceva și eu de asemenea nu coborâsem desigur scara în grădină fără nicî un scop... Rămânea să ne cunoaștem ambiî scopul venireî, depărtăreî de ceî de sus, din salon.

La întrebarea mea alambicată, Proteul (cum o botezasem) îmî spuse că ar vrea să se joace cu mine, dar nu știa ce joc îmî place maî mult. Văzuse că «diavolo» mă plictisește, că mingea mă indispune, etc., și era ambarasată neștiind cam ce joc putea ea să'mî propue fără să fie refuzată. In fine iî veniî eŭ în ajutor, scăpând-o de încurcătura ce o chinuia. O invitaiŭ pe banca de lângă chioșc și acolo în umbră și parfum, iî povestiî vre-o jumătate de oră pare-mi-se, întâmplarea fericită a unuî puiŭ de rîndunică pierdut într'o pajiște cu florî albe.

Pe când descriam—în termenî potrivițî și foarte literarî, tristețea ce cuprinse pe rătăcitorul puiŭ de rândunică la gândul că nu'șî va maî revedea mama luî iubită, cuibușorul în care 'î crescuseră aripioarele, ochiî miceî Margo se umeziră de o înduioșare nemărginită și cu glasul plin de emoțiune și încredere în bunătatea mea, îmî puse întrebarea :

— Și tu, Nicol, i-aî arătat drumul spre cuibușorul eî! —nu e așa?

Convingerea ce'î strălucea în umezeala ochilor că eu am dus sărmanul puișor rătăcit la casa, la mama sa, îmî umplu sufletul de bucurie și mângâere. Inăbușit de plăcerea spirituală, nu putuî să'î răspund imediat, dar iî luaî căpșorul în mâinî, plin de cucernicie înaintea aceste divine purităță și iî sărutaî gurița, ochiî, obrăjoriî rozî și mătăsoșî, zulufiî negri și moî și—câte-va minute, o priviî în extas.

Revenindu-mî apoî, observaî că ea nu e de loc surprinsă de felul răspunsuluî meŭ, ca și când acesta l-ar fi găsit cel maî mulțumitor, și mă privea cu aerul plin de mulțumire.

La urmă o 'ntrebaî dacă ar maî vrea, în ziua următoare, să maî asculte istorisirea pățanieî unuî fluture frumos...

Primiî, înfiorată de plăcerea uneî nădejdî într'un alt *noŭ*, care din lumea luî viitoare, necunoscută, iî surâdea îngerește, atrăgând-o către el, cu o putere nebiruită.

In acea clipă, de-odată cu cele din urmă raze ale soareluî și note ale uneî Sonate de Beethoven, zăriî printre copaciî din curtea vecinuluî, silueta uneî fetițe de țară, cu o scrisoare în mână, strâns lipită de piept, strecurându-se către grilajul de fier, care despărțea grădina în care eram de acea curte. Margó n'o văzuse. Ajungând lângă grilaj, servitoarea, tânără și cu niște ochî expresivî, se uită cu grijă în toate părțile și apoî îmî făcu semn să mă duc spre ea.

Nu bănuiam adevărul, ci credeam că vre-o scrisoare pentru noî a fost, din greșeală, dată la vecinî și servitoarea mi-o dă. Fără nicî o precauțiune deci, neținând seamă saŭ nedând cuvenita importanță aeruluî misterios al feteî, mă îndreptaî și luaî scrisoarea ce'mî fu oferită—«dela domnișoara»... !—de către servitoare. Auzind că e «dela domnișoara», pentru mine, după întâia clipă de perplexitate îmî apăru dinaintea ochilor chipul frumos, visător și plin de dorințî al uneî tinere domnișoare pe care o vedeam aproape zilnic dela sosirea mea în Sinaia, printre arboriî grădineî vecinilor vileî în care locuiam.

Domnișoara Margó văzuse și venise repede lângă mine să vadă ce am primit. Iî arătaî scrisoarea, spunându-î ceea ce crezusem că era în primul moment și apoî o rugaî să se ducă sus, spre a putea-o citi în liniște. Ea plecă resemnată. Deschiseî scrisoarea și citiî — oh! — citiî o.. declarație de amor.. sau cam așa ceva, în stilul cel maî adorabil!.. — ... A urmat un mic și drăgălaș roman. —

...— Aerul cald al trecutuluî mort, încărcat de parfum greu și înecăcios, era într'o antimonie care nu putea să dureze, cu gerul cumplit ce începea să pătrundă în vagon din imensa câmpie de zăpadă ale căreî marginî se înfiripau cu cerul departe, în zarea de nea și de ceață. Mâine dimineață, după afirmațiunea unuî savant din Odessa, voî admira una din cele maî splendide aurore boreale. Sunt nerăbdător și însetoșat de necunoscutul frumos.

Printr'o tranziție cam bruscă și disparată asociație de ideî, mi-aduc aminte că construcția linieî ferate pe care alerg in acest cupeu al Transsiberianuluî, a fost începută pe la finele anuluî 1891 și după zece anî, adică 1901, ajunsese la frontiera ruso-chineză. Acesta a fost recordul rapidităţiî în construcția liniilor ferate. S'aŭ făcut cam 600 chilometri anual. Lungimea aceste liniî e de 6.533, de la Tșeliabinsk la Vladivostok. In curând vom face de la Vladivostok la Paris, sau vice-versa, adică 11.700 chilometri în 17 zile și 18 ore. Acelaș drum pe mare, e străbătut în 45 zile. Avantagiile — comerciale de sigur, pe carî le prezintă această linie, sunt incomensurabile. Ceaiul chinez, etc., parvine piețelor europene cu mult înaintea celuî indic și ceylanez; de asemenea mărfurile europene în Extremul-Orient. Costul transportuluî, ceea ce-î iarăși important, e mult maî redus. Condițiile de călătorie sunt de sigur anevoioase, dar nu te primejduești ca pe Oceanul Indian de pildă..

...—Uf! Adineaurî pătrundea un ger strașnic în compartiment și din această cauză tovarășul meu de drum se deșteptase din piroteala-î suportabilă; acum e o căldură de nesuferit. In atmosfera asta muielnică se deștern alte priveliștî maî viî și maî prețioase, fiind maî apropiate, pe dinaintea ochilor meî lăuntricî. Spre a le vedea maî bine să închid ochiî...

— M'a cuprins o toropeală dulce... Trans-siberianul fuge-fuge, râzând, plângând și povestind șinelor grijile, suferințele și bucuriile sale... Iar eu încep să... adorm. A.

DIN MUNȚII CAUCAZULUI

Triburi necunoscute

— —

Munțiî Caucaz formează o puternică barieră între Europa și Asia. La poalele munților superbî și pe coastele sale, locuesc și se înmulțesc popoare de rase diferite, carî vorbesc limbile cele maî variate.

Maî de mult, aceste popoare trăiaŭ într'o veșnică neînțelegere, și se dedeaŭ lupte sângeroase între ele; însă după cucerirea rușilor se stabili o pace profundă între dânșiî. Această țară minunată rezervă în tot-d'auna surprize călătoruluî care o vizitează; și turiștiî carî se duc să exploateze regiunile înalte se pot întâlni pe negândite cu un trib de evreî despre care n'aŭ auzit vorbindu-ne nicî o dată.

După tradițiune, aceștia ar fi scoborâtoriî direcțî din evreiî aceia pe carî i-aŭ izgonit din Palestina regiî Assyrieî și Babilonieî, înainte de distrugerea primuluî templu.

Nu există nicî un document istoric care să ne permită a hotărâ timpul în care evreiî aŭ pătruns in regiunea caucasiană, însă e probabil că din primele secole ale ereî creștine, dânșiî se aflaŭ destul de numeroșî acolo. Astăzî eî locuesc pe înaltele dealurî din Daghestan, unde 'șî au stabilit locuința în guvernămintele din Baku și Elisabethopol.

Oameniî aceștia formează o populație de aproape treî-zecî miî suflete, împărțite în cincî-zecî de localități.

In 1883 un trimis imperial a făcut acestor locuitori aî munților privilegiî carî le constitui o autonomie reală și le dete voe să se administreze și să se judece după obiceiurile lor vechî. Limba lor care a păstrat câte-va elemente din cea ebreească cu aceea a Assetilor, aparține grupeî limbilor inaniene.

Eĭ sunt agricultorĭ inteligențĭ și silitorĭ, carĭ îșĭ cultivă admirabil pământul pe care îl iubesc cu pasiune.

Dânșiĭ cultivă orezul, tutunul, vița, arboriĭ fructiferĭ și plante colorante. Vinurile lor sunt căutate și vopseaua din plante este cea maĭ bună din lume pentru vopsitoriĭ persanĭ.

Față de acești agricultorĭ robuștĭ se poate recunoaște cât sunt de nedreptĭ eropeniĭ de a-ĭ crede pe evreiĭ din statul lor neputincioșĭ la munca câmpuluĭ.

Acestor muntenĭ le sunt de o potrivă necunoscute atât mizeria cât și bogăția; cea maĭ mare avere la dânșiĭ nu depășește țifra de două-zecĭ miĭ ruble; cel maĭ sărac dintre dânșiĭ îșĭ are casa sa și o bucată de pământ.

Evreiĭ muntenĭ au ochiĭ viĭ, fruntea lată, nasul lung și drept. Bine făcuțĭ și de statură înaltă, dânșiĭ au înfățișarea măreață.

Femeile au mijlocul subțire fin, mlădios, părul negru, gura mică, nasul drept și fin. Pielea lor este albă, palidă și ovalul fețeĭ încântător; aceste femeĭ sunt foarte frumoase..

* * *

Viața casnică și religioasă a acestuĭ popor este bazată pe *adati*, adică obiceiurile strămoșeștĭ și tradițiunea orală. Și aceste obiceiurĭ recomandă să iubească pe vecinul său și pe copiiĭ acestuia ca și pe rudele sale; să-ĭ ajute și să-ĭ protejeze în primejdie.

Și pentru dânșiĭ aceasta nu era numaĭ o recomandație de formă, faptele lor dovedesc.

Iată vre o câte-va din ele, alese la întâmplare:

In toate satele după serviciul divin, tineriĭ, băețiĭ și fetele, străbat străzile mergând din casă în casă și se întorc la biserică încărcațĭ de darurĭ. Toate darurile acelora sunt destinate săracilor sau maĭ bine zis bolnavilor, căcĭ la dânșiĭ nu există sărăcie. Dar nu numaĭ către aproapele lor se arată primitorĭ, umanitarĭ și generoșĭ: în ochiĭ lor ospitalitatea este o datorie sfântă; și dânșiĭ o practică cu o dezinteresare fără seamăn. Străinul care vine să bată la ușa lor, orĭ care ar fi calitatea, naționalitatea și religiunea sa, este primit cu dragoste și, lucru rar de altfel, îndată ce individul a trecut pragul caseĭ ospitaliere, tot ce aceasta are maĭ bun i-se pune la dispoziție. Evreiĭ aceștia au fost văzuțĭ nu numaĭ servind, îngrijind și reconfortând pe oaspele lor, dar chiar împărtășind cu el modesta lor avere și sacrificându-șĭ viața pentru a o scăpa pe a sa.

Și totușĭ sunt răzbunătorĭ. La dânșiĭ legea talionuluĭ și vendeta sunt în cinste.

Când unul dintr'ânșiĭ a fost asasinat, locuitoriĭ satuluĭ se reped spre casa mortuluĭ; bărbațĭ și femeĭ plâng, scoțând strigăte disperate.

Din timp în timp tac, și în mijlocul tăcereĭ răsună o voce care pronunță blesteme îngrozitoare. E mortul, cere răzbunare. Obligațiunea de a-l răzbuna se transmite întregeĭ familiĭ ca o moștenire imprescriptibilă.

Și nu numaĭ pe omorâtor trebue să'l omoare, ci și pe rudele acestuia și maĭ cu seamă pe cel dintâĭ om care se va întâlni după moartea victimeĭ. Dacă în cele dintâĭ treĭ zile după omor, părințiĭ mortuluĭ n'aŭ reușit să'l răzbune, ceĭ maĭ vechĭ din trib se adună pentru a împăca pe inamicĭ.

Răscumpărarea sângeluĭ vărsat variază între o sută și șease sute ruble. Dacă răscumpărarea este admisă, toate rudele asasinuluĭ se duc împreună în casa victimeĭ pentru a'șĭ cere îngenunchĭ iertare. Părințiĭ victimeĭ îĭ ridică și îĭ sărută în semn de reconciliațiune: din momentul acela toțĭ se consideră ca rude, născute din acelaș sânge. Totușĭ, ucigașul nu este primit așa de repede; îl trimet maĭ întâĭ în exil în vre-un sat îndepărtat, unde stă închis timp de un an. După aceea se întoarce în satul luĭ natal pentru a se împăca la rândul săŭ cu familia victimeĭ. De astădată este primit, iertat și, lucru ciudat, ia în sânul familieĭ locul pe care îl ocupa defunctul. Tatăl și mama, fratele și sora victimeĭ îl numesc fiul lor, fratele lor; copiiĭ pe carĭ i-a lăsat orfanĭ îĭ dă dulcele nume de tată.

* * *

Casele, zidite din piatră, cu acoperișul în formă de terasă, sunt așezate toate în acelaș fel: un singur etaj cu treĭ apartamente. Partea cea maĭ mare și care nicĭ odată nu rămâne neocupată, este aceea destinată amiculuĭ, adică străinuluĭ.

Și aci, în sanctuarul acesta cu perețiĭ ornațĭ de incrustațiunĭ ingenioase, eĭ pun tot ce aŭ maĭ elegant: dulap din lemn de cedru, inalt și sculptat peste tot, arme vechĭ, vase frumoase de porțelan, pline totdeauna cu florĭ. A doua parte aparține stăpânuluĭ caseĭ; deși maĭ puțin somptuoasă decât cealaltă, este totușĭ destul de bine decorată. Dar cel de al treilea apartament, al femeilor, este răŭ îngrijit și plin totdeauna de tot felul de ustensile.

Și munteniĭ aceștia nu sunt de loc contra poligamieĭ. De obiceĭ aŭ câte treĭ saŭ patru femeĭ, toate deopotrivă legitime. Când li se vorbește despre aceasta, amintindu-le că coreligionariĭ lor orĭ unde ar fi eĭ, sunt monogamĭ, dînșiĭ răspund că aceia aŭ călcat obiceiurile strămoșeștĭ și fac observația că regele Solomon, cel maĭ înțelept dintre oamenĭ, nu era monogam.

Cât despre femeile lor, ele nu aŭ viața liniștită și monotonă a femeilor musulmane. Ele nu cunosc lenea; se scoală dimineața în zorĭ, reînsuflețesc focul sfânt din cămin, care nu trebue să se stingă nicĭ odată, aduc apă, mulg vacile și muncesc la câmp; gătesc mâncare, curăță casa, cresc copiiĭ, le fac haine lor și soțuluĭ.

Cineva le-ar lua drept sclave, nu soțiĭ. Și în realitate bărbatul e stăpânul lor absolut.

Când vre-una din femeĭ nu'ĭ maĭ place, o izgonește. La drept vorbind nu o alungă dela dînsul, ci pune de i se zidește o locuință departe de aceea în care locuește el.

Și de aci înainte nu maĭ e soțul eĭ; însă ea continuă să muncească pentru dînsul. Maĭ mult decât orĭ când e servitoare și sclavă.

Cât despre el, stăpânul, nu'ĭ place să muncească necontenit.

Am spus că îșĭ cultivă cu multă îngrijire pământul. Asta e drept, însă e de adăogat că îl muncește fără să se muncească prea mult și fără să prelungească prea mult ziua de muncă. Il întâlneștĭ orĭ când prin țarină, armat din cap până în picioare. Călăreț excelent, el se repede cu calul pe care l'a crescut și dresat singur, pe panta cea maĭ dreaptă. Robust și oarecum fanfaron, îĭ place să'șĭ încerce forța, dibăcia și îndrăzneala.

Are vocea sonoră și îĭ place foarte mult vinul produs de via sa. Trăește în bună înțelegere nu numaĭ cu coreligionariĭ săĭ, ci și cu triburile vecine.

In alte părțĭ evreiĭ și mahomedaniĭ se urăsc și fug uniĭ de alțiĭ; dar acolo, în regiunea înaltă a Caucazuluĭ, se înțeleg și se caută. De multe orĭ chiar se întâmplă că ceĭ douĭ muntenĭ, evreul și musulmanul, schimbă armele și îșĭ daŭ sărutarea frățească.

Din acel moment prietenia lor este inviolabilă; sunt legațĭ unul de altul pentru toată viața; dușmanul evreuluĭ este și al musulmanuluĭ și sunt gata orĭ când să moară unul pentru altul. Dar toate astea nu împiedică pe musulman de a numi pe amicul săŭ *kepti*, adică frate rătăcit. De asemenea când se întâmplă ca un kepti să îmbrățișeze islamismul, triburile musulmane din vecinătate celebrează acest eveniment. I se dă convertituluĭ titlul de șeic și se prosternează în fața luĭ. Un trib îĭ trimete caĭ frumoșĭ, un altul cea maĭ frumoasă fată din țară; toțĭ îl copleșesc cu darurĭ.

* * *

Sinagogele evreilor muntenĭ sunt construite toate după acelaș plan. Aŭ sălĭ foarte spațioase, cu ferestre înalte și largĭ. Intr'unul din zidurĭ este ascuns dulapul, sculptat cu finețǎ, unde este închisă sfânta scriptură; lângă acest dulap este altarul și în mijlocul săleĭ catedra de unde rabinul predică.

Femeilor le este interzis să asiste la ceremoniile religioase; dar în zilele de sărbătorĭ marĭ dînsele pot sta în picioare pe pragul templuluĭ și să asiste de departe la serviciul divin. De altfel ele nu sunt tocmaĭ evlavioase, de oare-ce li se spune că femeia fiind o ființă inferioară, ea nu poate să îndeplinească către Dumnezeŭ aceleași datoriĭ ca bărbatul.

Aceștĭ muntenĭ sunt monoteiștĭ pentru că sunt evreĭ; și cu toate acestea aŭ un

cult arzător pentru o mulţime de semizeĭ şi de geniĭ pe carĭ îĭ cred că exercită o influenţă profundă asupra destinelor omeneştĭ. Dumnezeul suprem, adevăratul Dumnezeŭ al luĭ Israel, al căruĭ nume este oprit de a se pronunţa, contemplă pe aceste geniĭ cu o privire îngăduitoare şi ia parte la întreprinderile lor. Câte una din aceste fiinţĭ supranaturale se arată oamenilor şi vine să-ĭ pedepsească saŭ să-ĭ răsplătească; dar cea maĭ mare parte rămân nevăzute şi se mărginesc să aţâţe fenomene extra-ordinare prin carĭ îşĭ manifestă mulţumirea saŭ necazul lor.

Printre cele maĭ venerate figurează geniile carĭ protejează pe ceĭ slabĭ, pe ceĭ umilĭ şi pe călătorĭ. Cum este *Nim Negu* care ia de mână pe călător şi 'l conduce până la locuinţa ospitalieră a israelituluĭ. De asemenea este *Ileh Novo* care, în mintea evreuluĭ muntean nu este altul de cât profetul Ilie.

Acesta nu se arată de cât în noaptea de Sâmbătă spre Duminică, noapte care poartă numele săŭ şi în timpul căreia sunt pregătiţĭ în toate satele şi în toate casele, să primească zeul. El vine îmbrăcat cu costumul şi sub forma unuĭ călător, sfârşit de oboseală. Intră şi se aşează lângă cămin. Fericit omul care îl primeşte, îĭ toarnă vin şi îl roagă să rămână! Hambarele luĭ vor fi pline de grâŭ, familia sa se va înmulţi şi va trăi mulţĭ anĭ pe pământ.

* *

S'a pretins adese-orĭ că, credinţa într'o viaţă viitoare n'a existat nicĭ odată la poporul luĭ Israel.

Dacă este aşa, apoĭ evreiĭ din partea de sus a Caucazuluĭ se deosebesc de ceĭ-lalţĭ israeliţĭ, din punctul acesta de vedere. Aceştia cred cu fermitate într'o viaţă viitoare şi viaţa aceasta pe care o întrevăd din-colo de mormânt, are o mare înrâurire asupra vieţeĭ pământeştĭ. Dar credinţa aceasta aŭ învăluit-o într'o pânză curioasă de legende.

Imediat după moarte, sufletul, nemuritor, incoruptibil, se ridică la cer. Cerul este împărţit în şeapte etaje carĭ servesc de locuinţă soareluĭ, stelelor, îngerilor, harhanghelilor, serafimilor şi sufletelor purificate.

Ajuns pe pragul ceruluĭ al şeaptelea, care este paradisul, sufletul aşteaptă sentinţa care trebue să decidă de soarta sa. La sfârşitul zileĭ a şeaptea, este introdus într'o colibă, unde Dumnezeŭ ascuns în dosul uneĭ perdele de foc, va prezida la judecata sa.

In colibă, împrejurul uneĭ mese de aur, sunt aşezaţĭ ceĭ drepţĭ, strămoşiĭ, şi câte-va rude apropiate ale mortuluĭ, carĭ vin să pledeze în favoarea sa. Dumnezeŭ îĭ ascultă în tot-d'auna cu bunătate. La dreapta luĭ Dumnezeŭ, invizibil, stă un înger care ţine în mână un cântar. La chemarea acestuĭ înger, bunele şi relele geniĭ ale defunctuluĭ, aleargă să se aşeze pe talerele balanţeĭ: cele bune de o parte, iar cele rele de alta, şi după rezultatul acesteĭ încercărĭ îşĭ primeşte pedeapsa saŭ recompensa.

Insă nimenĭ nu ajunge în Paradis, fără să treacă prin purgatoriu, care în mintea acestor evreĭ se confundă cu infernul, pe care şi-l închipuesc aşezat în adâncimea pământuluĭ. Ceĭ drepţĭ abia trec pe acolo şi sfârşesc prin a se purifica într'un foc uşor. Dar sufletul îngreuiat de păcate nu pătrunde în infern de cât după ce a rătăcit miĭ de anĭ dela un capăt la altul al universuluĭ.

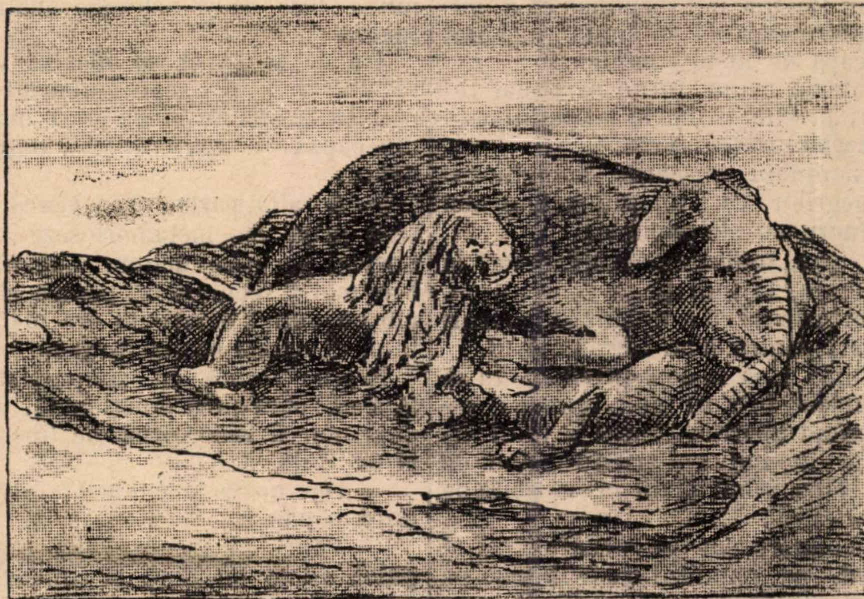
La sosire, demoniĭ îl apucă.

Eĭ îl trec printr'un foc din ce în ce maĭ arzător, până când se purifică. Atuncĭ geniile negre, după ce aŭ lucrat cu zel şi după placul lor la scăparea eternă a acestuĭ suflet, sunt silite să libereze prada.

Dar singura cărare care conduce dela infern la paradis, e foarte cu greŭ de străbătut. E un fir de aramă incandescent, şi se poate în'âmpla ca, târât de vre-o greutate secretă, sufletul să cadă în iad, unde va trebui să sufere din noŭ încercările carĭ îĭ vor şterge ultima pată pentru a putea în sfârşit să intre regenerat şi imaculat, în paradis.

C. Arg.

UN BASSO-RELIEF ANTIC

Din această ilustraţie se poate vedea pînă la ce grad de perfecţiune ajunseseră străbuniĭ noştri, romaniĭ, în sculptură. Basso-relieful *ci-că* reprezintă lupta dintre un leu şi un... elefant.

Orĭ cum, azĭ suntem departe... — şi în sculptură!

CELE TREI AVENTURIERE

— Mare roman de aventurĭ senzaţionale —

— Urmare —

Viitorul? Nu-l maĭ vedeam fără Regina. Oare cuvintele d-neĭ Ceres nu eraŭ o înştiinţare?

Astăzĭ, când îmĭ aduc aminte de gândurile mele de atuncĭ, îmĭ fac severe mustrărĭ.

Timp de patru zile viaţa mea trecu ca un vis.

Tot palatul părea cuprins de frigurĭ. Servitorĭ, soldaţĭ, ofiţerĭ, funcţionarĭ, alergaŭ în toate părţile, făcând bine înţeles maĭ multă gălăgie de cât treabă.

Se lustruiaŭ parchetele, se aşezau pretutindenĭ florĭ şi candelambre.

Regina nu mă lăsase să iaŭ parte la pregătirea acesteĭ serbărĭ, al căreia scop principal era furtul.

Ceĭ carĭ voiră să mă întrebuinţeze la ceva, fură opriţĭ de Regina, care căpătase în această privinţă ordinul guvernatoruluĭ.

— Şeful nostru, îĭ spuse dînsa, prepară izbânda lovitureĭ. Prin urmare nu trebue să'l necăjim.

D-na Ceres, manifestându-şĭ dorinţa de a fi eu însărcinat să scriu invitaţiile pentru serbare, Regina merse pînă acolo cu delicateţa, încât declară că nu ştiŭ să scriŭ.

Regina conducea pregătirile, dând ordine în toate părţile ; toţi o ascultaŭ, fără obiecţiunĭ.

Din când în când trecea pe lângă mine şi, strângându-mĭ mâna, îmĭ şoptea :

— Ce vină poţĭ avea d-ta, dacă eŭ nu vreau să fiĭ ucis ?

Şi n'aveam nicĭ o vină nicĭ pentru faptul că din zi în zi o iubeam tot maĭ mult.

... Era spre sfârşitul zileĭ a patra. După douăzecĭ şi patru de ore serbarea era să înceapă. Şi după aceea puteam pleca din nou, liberĭ, spre largul oceanuluĭ.

Imĭ exprimasem faţă de Regina teama ca nu cumva Epaminonda să nu se ţie de cuvântul ce ne dăduse de a ne lăsa să plecăm.

Dar Regina îmĭ răspunse că d. guvernator avea să se simtă încântat că scapă de nişte complicĭ.

Stăteam acum într'o sală maĭ retrasă, privind ultimele preparative ce se făceau pentru serbare.

Examinam mişcările caraghioase ale negrilor, carĭ nu ştiŭ să facă nicĭ un lucru cu simplicitate.

Eĭ par totdeauna condamnaţĭ la exagerare, la imitaţie.

Mărturisesc că a trebuit să fac marĭ sforţărĭ pentru a'mĭ înfrâna rîsul.

Ultima mea zi de captivitate era să o sfârşesc într'un mod aproape vesel, când apariţia bruscă a unuĭ vizitator în mijlocul curţiĭ pline de florĭ, făcu să'mĭ piară orĭ-ce poftă de râs.

Recunoscusem pe teribilul şef al Mafieĭ, pe banditul care lăsase pe Estrela pradă jaguarilor, pe Orsoni, persecutorul meu etern.

Şi cum eu făcuĭ câţĭ-va paşĭ îndărăt, căutând să observ, fără să fiu observat, Satina se apropie repede de mine şi 'mĭ zise :

— Vino repede !

— Pentru ce ?

— Aşa mi-a spus Regina.

Era un motiv destul de puternic pentru Satina şi chiar pentru mine.

Am străbătut în fugă maĭ multe încăperĭ ; înţeleseĭ că Satina avea grijă să nu trecem prin nicĭ una din sălile exterioare, pentru ca să nu putem fi zăriţĭ de afară.

Insfârşit ne oprirăm în salonul de joc, care comunica cu sala de primire a guvernatoruluĭ.

Am recunoscut încăperea aceasta după culorile deschise ale tapiserieĭ.

Regina şi Fureta ne aşteptaŭ acolo. Blondina mea prietenă îmĭ făcu semn să mă apropiŭ şi-mĭ şopti :

— Orsoni şĭ-a anunţat sosirea.

— Ştiŭ. L'am zărit adineaorĭ în curtea palatuluĭ.

— Partea proastă a situaţieĭ este că guvernatorul este foarte înspăimântat. Se pare că unul dintre prieteniĭ săĭ a avut vre o dată daraverĭ cu Mafia, şi a învăţat s'o cunoască.

— Aşa dar, dânsul ar fi dispus să ne predea ?

— Ar fi făcut-o fără să stea mult la îndoială. Mi a declarat-o fără înconjur : Mafia plăteşte regeşte acelora carĭ o servesc, şi suprimă pe aceia carĭ i se împotrivesc.

— Aşa dar suntem pierduţĭ !...

— Nu, căcĭ cochetăria d-neĭ Ceres ne-a venit în ajutor. Eŭ am făcut observaţia că dacă Mafia putea să-ĭ ofere mult aur, în nicĭ un caz n'avea să-ĭ poată da toate bijuteriile femeilor elegante din Bonis.

Şi observaţia aceasta a prins. D-na Ceres a devenit eroică.

Fără să ţie seamă de spusele soţuluĭ eĭ, a declarat că nimica nu o va putea face să-şĭ schimbe hotărârea luată.

Tot de la dânsa am aflat că vaporul cu care venise reprezentantul duşmanilor noştri nu putea intra în port, din cauză că apa era prea puţin adâncă.

Pe de altă parte, d-na Ceres avusese grija să metamorfoseze vasul nostru, pe care acuma nimenĭ nu l-ar maĭ fi recunoscut, pentru că din alb cu dungĭ verzĭ cum era maĭ înainte, devenise acuma negru.

Regina vorbea cu simplicitate şi fără să pară prea emoţionată, ca şi cum n'ar fi fost vorba de libertatea şi de viaţa eĭ.

— Dar noĭ ce facem aicĭ ? întrebaĭ, după o pauză.

— Vom sta ascunşĭ aicĭ, şi vom putea asista nevăzuţĭ la convorbirea dintre Orsoni şi guvernator.

— Dar dacă ne va surprinde, guvernatorul nu se va supăra ?

— Nu, pentru că aşa m'am înţeles cu dânşiĭ. D-na Ceres a fost chiar veselă de propunerea aceasta, mărturisindu-mĭ că soţul eĭ, ştiindu-se ascultat, avea să fie maĭ puţin laş.

... In camera alăturată, d. Epaminonda şi d-na Ceres aşteptaŭ pe divanul lor algerian sosirea înaltuluĭ oaspe.

Sărmanul guvernator tremura de teamă.

Dar d-na Ceres îĭ şoptea mereŭ cuvinte de încurajare. In cele din urmă Epaminonda declară hotărât :

— Voĭ jura că aŭ evadat... Nu pot să-ţĭ refuz nimic, frumoasa mea Ceres. Numaĭ că, dacă se va întâmpla să nu fiŭ crezut...

— Dacă veĭ afirma într'un mod serios, te va crede... Ce interes aĭ putea avea să minţĭ ?

— Cu toate acestea, presupune că viaţa mea ar fi în pericol; atuncĭ aĭ voi să renunţĭ la bijuteriile tale ?

D-na Ceres răspunse, plină de dragoste :

— O femee iubitoare nu poate admite să aibă de tovarăş un om mort. Tu eştĭ pentru mine bijuteria cea maĭ scumpă.

Epaminonda fu încântat.

— Sigur de dragostea ta, hurubiţa mea dragă, aş avea curajul să înfrunt orĭ ce primejdie. Voĭ fi neclintit ca o stâncă.

Apoĭ, guvernatorul sună, şi dădu ordin lacheuluĭ ca înaltul oaspe să fie introdus.

CAP. V

Inima îmĭ bătea cu putere.

Fureta şi Satina stăteaŭ pe covor, ca şi cum nicĭ nu le păsa de ceea ce se petrecea alăturĭ.

Aceste două fete aveaŭ o încredere oarbă în Regina ; eraŭ sclavele eĭ devotate.

Regina însă privea cu interes prin-tr'o spărtură a tapiserieĭ. Fără să-ĭ maĭ pun vre-o întrebare am imitat-o.

Orsoni intrase.

Era îmbrăcat intr'un elegant costum mexican.

Nimic nu te vor fi putut face să ghiceştĭ într'ânsul pe şeful sinistru al uneĭ înspăimântătoare asociaţiĭ de bandiţĭ.

Salută curtenitor, şi luând loc pe un scaun, începu ast-fel :

« Sunt încântat că pot mulţumi ilustruluĭ guvernator Epaminonda, apărătorul justiţieĭ, pentru graba pe care a pus-o de a da ascultare cerereĭ autorităţilor mexicane.

Guvernatorul se înclină fără să răspundă.

Privindu-l, am priceput îndată cauza tăceriĭ sale.

Tremura de teamă.

Dacă ar fi fost singur cu Orsoni, omul acesta ar fi fugit.

D-na Ceres răspunse pentru dânsul, şi o făcu cu un ton destul de convins.

— Vaĭ ! seniore, mulţumirile d-tale ne sfâşie inima.

Duşmanul meŭ fu uimit de această declaraţie.

Totuşĭ întrebă cu cea maĭ mare linişte :

— Ce înseamnă aceste cuvinte ? Aş fi dezolat dacă frumoasa Ceres ar suferi din pricina mea vre-o neplăcere.

— Ah ! răspunse Ceres, nu distinsul senor mexican este pricina supărăriĭ mele, ci tocmaĭ tâlhariĭ pe carĭ îĭ urmăreşte.

— Atuncĭ îĭ voĭ pedepsi pentru această crimă împotriva frumuseţiĭ.

— După ce îĭ vom prinde din noŭ, sfârşi Ceres, cu vocea peste măsură de întristată.

De astă dată Orsoni îşĭ pierdu răbdarea.

(Va urma).

TOŢI ABONAŢII LA

«ZIARUL CALATORIILOR»

PARTICIPĂ,

cu începere de azĭ, la următoarele marĭ şi de valoare premiĭ:

1) **O sobă «Godin» No. 3**, cumpărată de la cunoscuta casă: Industria Metalică «**Marcu**», B-dul Elisabeta, No. 5.

2) **Una puşcă fină de vânătoare,** cu 2 ţevĭ, cal. 12, din vechia şi renumita fabrică **Pieper-Bayard.**

3) **Un pistol automat de buzunar, Pieper-Bayard,** modelul ceĭ maĭ noŭ, fiind de calibru mare, 7.65, însă format redus, foarte portativ.

4) **Una carabină de mare precisie,** cal. 22, **Pieper-Bayard,** semi-automatică.

Toate aceste 3 arme sunt cumpărate de la marele magazin **B. D. Zisman,** 44, calea Victorieĭ, furnizorul Curţeĭ Regale.

5) **Una oglindă mare veneţiană** de cristal;

6) **Una măsuţă de toaletă,** cu oglinzĭ de cristal;

7) **Una maşină de cusut** de mână;

8) **Două frumoase tablourĭ.**

Toate aceste 5 obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mobile **Marco Dattelkremer,** str. Carol, No. 62.

9) **Una pendulă de biuroŭ;**

10) **Una chisea de argint de China,** foarte frumoase obiecte, cumpărate de la magazinul de încredere **Schmith & Stratulat,** calea Victorieĭ, 53.

11) **Un gramofon perfecţionat;**

12) **Una mandolină,** din lemn de palisandru, ornată cu sidef, cumpărate de la marele magazin de muzică **Jean Feder,** calea Victorieĭ, 54.

13) **Una fructieră,** argintată şi aurită, cu 12 cuţite pentru desert, aurite, cumpărată de la cunoscutul magazin de bijuterie **Th. Radivon,** B-dul Elisabeta, 9 bis.

14) **Una toaletă de bambu veritabil,** cumpărată de la bine asortatul magazin de mobile de trestie şi bambu, **D. Litmann,** strada Lipscanĭ, No. 3.

15) O duzină crema «Flora».

16) O » săpun «Flora».

17) O » pudră «Flora».

18) **2 ceasornice** de argint, pentru bărbat.

19) **5 abonamente** pe 6 lunĭ la ziarul umoristic «Veselia».

20) **5 abonamente** pe 3 lunĭ la ziarul «Universul literar».

Toate aceste frumoase premiĭ se oferă cu începere de azĭ, prin tragere la sorţĭ, abonaţilor «Ziaruluĭ Călătoriilor».

Preţul abonamentuluĭ leĭ 5 p. un an, 2.60 p. 6 lunĭ.

Anul XII.—No. 698. 10 BANI IN TOATA ŢARA Mercurĭ, 22 Septembrie, 1910

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ŞI AL INTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ŞI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Leĭ 5.—Pe un an în toată ţara
« 2.60 « ½ « « «

Redacţia şi Administraţia
No. 11, Strada Brezoianu, No. 11.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână
— MARŢEA —

In căutarea smaragdelor cu aur nativ. — (Vezĭ pag. 4632).

IN CĂUTAREA SMARAGDELOR
CU AUR NATIV

Pe linia drumului de fier care străbate fostele moşiĭ ale Apaşilor, între Noul-Mexic şi Republica mexicană, conversaţiile nu's prea variate. Călătoriĭ, fie că sunt slujbaşĭ, ingineri saŭ simpli minerĭ, se gândesc la timpul când albiĭ nu puteaŭ umbla prin locurile acestea decât cu singura condiţie de a nu'şĭ parasi arma din mână, altfel...

Pieile-Roşiĭ, deposedate, persecutate şi prin urmare veşnic răzvratite, aŭ pus stăpânire pe toate imaginaţiile; nu se maĭ vorbeşte decât de eĭ în compartimentul luxos care duce catre Rio-Grande pe yankeul aventuros şi pe indolentul mexican.

Doctorul Peterson, pe care trenul de lux îl aducea la El Paso, reşedinţa'ĭ obicinuită, făcea excepţie de la această regulă.

Ataşat serviciuluĭ companieĭ de drum de fier, avusese dese-orĭ prilejul de a se gasi în relaţiunĭ cu indieniĭ regiuneĭ. In locuinţa sa dela El Paso găzduise şi îngrijise adesea indienĭ Navajos, coborâţĭ din munţĭ pentru a'şĭ vinde rarile produse ale grădinilor lor şi căzuţĭ victime ale vre-unor altercaţiĭ provocate maĭ totdeauna de muşteriiĭ lor albĭ-americanĭ.

Şi, foarte curagios, el luase apărarea indigenilor în timpul călătorieĭ, spunându-le că indieniĭ eraŭ cel puţin tot atât de umanitarĭ ca albiĭ şi că dacă înapoiaŭ răul pentru răŭ, ştiaŭ de asemenĭ să recunoască şi binefacerile.

«Cum fac şacaliĭ» ! — adăogase foarte ironic inginerul Marwell.

* * *

El Paso, un oraş noŭ, este ceeace americaniĭ numesc o *junction* adică o gară unde se încrucişează două liniĭ de drum de fier.

Exclusiv industrial, el nu e locuit de cât de impiegaţĭ şi lucrătorĭ aĭ companieĭ. Şi maĭ mult seamănă cu un lagăr de cât cu un oraş, aşa de grăbiţĭ sunt locuitoriĭ săĭ să plece spre o regiune maĭ puţin sălbatică, de cum li se isprăvesc angajamentele.

Doctoruluĭ Peterson îĭ plăcea însă El Paso, împresurat de munţĭ, şi nu se gândesc de cât la vremea când înflorirea oraşuluĭ îĭ va permite să se stabilească acolo cu soţia şi fetiţa luĭ rămase la Saint-Louis, oraşul lor natal.

Foarte bucuros, doctorul voi să le facă onorurile oraşeluluĭ, tovarăşilor săĭ de drum care calcaŭ pentru prima oară pământul nisipos al strazilor luĭ, prea largĭ. Douĭ indienĭ, un bărbat şi o femee, tinerĭ amândouĭ cu faţa sălbatecă şi temătoare în acelaş timp, carĭ se odihneau pe peronul găreĭ, îĭ dete prilejul sa'şĭ reînceapă conversaţia favorită.

«Priviţĭ ce înfaţişare superbă aŭ ! Ce mândrie în privire ! Ce graţie în cea maĭ neînsemnată mişcare ! ?

— *By Jo!* râse un yankeu.

Auziţĭ, câtă literatură pentru a ne arăta o pereche de cerşetorĭ !

— Nu ştiĭ ce ziciĭ, protestă doctorul. Dacă aĭ fi cunoscut elementele numaĭ, ale etnografieĭ, aĭ recunoaşte în omul acesta, scoborâtorul vechilor regĭ aĭ provincieĭ.

Priveşte pana ce poartă la frunte, ţinută de banda ce-ĭ înconjoară fruntea ; n'ar avea dreptul să se împodobească cu ea dacă n'ar fi de viţă regească.

Stramoşiĭ luĭ, împărăţeau acı pe când aĭ dumitale, acolo, curăţeaŭ cartofi pentru porciĭ stapânilor lor !

Ceĭ doĭ Indienĭ înţeleseseră oare că inimosul doctor, luase apărarea raseĭ lor ? căcĭ un surâs le lumină faţa când veni în spre eĭ, urmat de tovaraşiĭ saĭ de drum, afara de cel pe care 'l apostrofase, şi care, foarte precaut, batea în retragere, pretextând că-şi uıtase geamantanul în gară.

«Cerşetorĭ ! cerşetorĭ ! Dar i-a priviţĭ, giuvaerul ce are la mâna femeea !»

Oferind o monedă de argint Indianeĭ, pentru a o îmblânzi, îĭ lua mâna şi i-o ridică la înălţimea feţeĭ sale.

«Priviţĭ ! un smaragd incrustat într'o bucată de piele de şarpe cu clopoţeĭ ! Un smaragd superb, cu reflexe verzĭ ! Dar ia priviţĭ ! firişoarele acestea de aur nativ care ţese o aşa de tainică reţea, chiar în mijlocul pietreĭ !

— Dac'ar vrea s'o vândă ! Sugeră un privitor.

După părerea Indianuluĭ, amatorul de pietre scumpe, atingea prea de aproape mâna tinereĭ femeĭ, căcĭ avu un gest spre cuţitul petrecut în cingatoarea sa, şi în ochĭ, se ivi o flacăre ostilă.

«Vreĭ s'o vinzĭ ? îl întrebă şi doctorul.

— *No sell*, făcu laconic Navajo. Nu'i de vânzare.

Şi, reluându-şĭ saciĭ, bărbatul şi femeea, se depărtară în spre munţĭ.

Ciudat, murmură Peterson, privindu-ĭ cum se depărtaŭ. Sunt maĭ bine de zece anĭ printre Navajos, şi e pentru prima oară când văd eŭ o aşa de frumoasă piatră preţioasă în mâinile lor.

Şi cum un inginer spunea că piatra aceasta trebue să provină dintr'un loc din munţĭ,—cunoscut de Indian, Peterson îşĭ aminti numaĭ de cât de o legendă pe care o auzise maĭ de mult, când sosise în ţara aceasta. Un munte locuit de spirite, de geniĭ aĭ căror ochĭ erau tot de odată, ca soarele şi ca marea, aveau strălucirea smaragduluĭ şi galbenul aprins al vinelor de aur.

* * *

Aŭ trecut de atuncĭ şase lunĭ, în timpul cărora, tânărul medic a avut prilejul să revadă pe ceĭ douĭ Indienĭ şi să le facă maĭ multe îndatorirĭ. Intr'o zi i-a apărat împotriva unor pungaşĭ ce le căutau pricină, când veniseră să vândă fân.

Altă dată fusese să caute pe fetiţa lor care era bolnavă de pojar, şi după ce petrecuse o săptămână încheiată, la căpătâiul miceĭ bolnave, avu fericirea s'o scoată din ghiarele uneĭ morţĭ sigure.

Şi aşa, iată că într'o seară, pe când doctorul reîncepea o partida de poker cu treĭ camarazĭ, se aud loviturĭ grăbite în uşa camereĭ.

Este Chola, indiana cu smaragul cu aur.

— Pacho fermo, Pacho veré fermo,— zise ea.

— Cum, Pacho e bolnav ? Ce are, frigurĭ, vărsat ?

In ochiĭ indianeĭ se vedea o groază teribilă. Doctorul Peterson, aruncându-şĭ cărţile pe masă, îşĭ puse flacoanele cu medicamente în trusa de călătorie, lămurindu-şĭ prieteniĭ :

— Ştiŭ foarte bine ! E absurd să plecĭ în puterea nopţeĭ pentru a merge cine ştie unde să îngrijeştĭ un nenorocit de indian, care nicĭ nu'mĭ va mulţumi dacă îl voiŭ pune pe picioare. Dar eŭ îĭ iubesc pe aceştĭ navajosĭ. Ce să fac ?

După cum ghicise doctorul, Pacho era apucat de frigurĭ. Nu era greŭ să ghiceştĭ boala : vărsatul negru îl culcase la pământ în câteva ceasurı pe acest voinic indian. Medicul însă nu sosise prea târziŭ.

După lămuririle primelor remediĭ, lăsă Choleĭ instrucţiile trebuincioase şi se duse în oraş pentru a-şĭ orândui afacerile, apoĭ veni şi se instală în locuinţa indianuluĭ, de unde nu se maĭ mişcă timp de opt zile ; casa indianuluĭ era o colibă foarte spaţioasă, sprijinită de o stâncă ascuţită şi dominată de una din acele locuinţĭ vechĭ, zidite la intrarea peşterilor adâncĭ ce se întâlneşte foarte des prin munţiĭ Nouluĭ-Mexic.

După vre-o cincisprezece zile Pacho era complet restabılit. La rugăminţile doctoruluĭ, se lăsă în fine să fie transportat în antica «Cliff-dwelling» cu odăile marĭ, pline de soare.

Coliba, împreună cu coloniile-ĭ pline de microbĭ, fu dată pradă foculuĭ.

Peterson îşĭ reluase ocupaţiile dar îşĭ făcuse obiceĭ să vină în fie-care Dumnecă la prieteniĭ săĭ indienĭ.

Intr'o după amiază sta visător pe terasa locuinţeĭ, la soare, privind la zborul unuĭ condur. Pacho, care îl observase cât-va timp în tăcere, se apropie de el şi atingându'l uşor pe umăr, îĭ zise :

— Condor singur. Tu singur. Tu, bolnav aicĭ.

Punându-şĭ mâna pe inimă, urmă în în jargonul luĭ enigmatic ;

«*Squaw gone. Papoose gone. You sik*».

Ceea-ce vrea să spună că :

«Nevasta şi copilul tăŭ sunt departe, şi te gândeştĭ aşa de mult la eĭ, că te veĭ îmbolnăvi».

Şi cum, tânărul doctor, încerca zadarnic de a-şĭ ascunde emoţia, ochiĭ luĭ Pacho străluciră, şi ridicându-se, zise :

«*You go. Go su papoose. You come*».

Adică :

«Vreaŭ să te ducĭ să vezĭ pe nevasta şi copilul tăŭ. Vino după mine !»

Intrară în casă, într'o odae zidită în stâncă, Indianul ridică o cuvertură întinsă pe zid şi ast-fel descoperi o stâncă enormă care numaĭ prin simpla apăsare a umăruluĭ săŭ, se învârti împrejurul eĭ însăşĭ, lăsând să se vadă o galerie îngustă.

După ce merseră pe ea vre-o douăzecĭ de paşĭ, ceĭ doĭ oamenĭ ajunseră la marginea uneĭ crăpăturĭ care tăia inima munteluĭ. Ceĭ doĭ pereţĭ perpendicularĭ eraŭ despărţiţĭ de un abis larg de cincĭ saŭ şase metri, al căruĭ fund nu se zărea ; de sus cădea o lumină cenuşie care nu împrăştia de cât foarte puţin întunericul.

Ridicând capul, Peterson zări o bucată de cer de un albastru mohorât. Dar orificiul crăpătureĭ trebue să fi fost foarte ridicat de-asupra capuluĭ săŭ, căcĭ constată că colţul acesta de cer era presărat cu stele — stele vizibile în plină zi, — ca din fundul unuĭ puţ !

«Mergem», zise Pacho.

Apucară pe o platformă care ducea de-alungul ziduluĭ de piatră, dar aşa de îngustă în cât nu putea să pună picior lângă picior. Doctorul sta la îndoială, dacă trebuia saŭ nu să-l urmeze. Dar Indianul repetă :

«*We go*».

Şi se lăsă să fie condus pe poteca impracticabilă, fără să îndrăznească a-şĭ ridica saŭ pleca privirile, de frica ameţeleĭ

I se părea că zidul l'ar atrage maĭ puţin, dacă vederea sa n'ar fi fost turburată de adâncimea abisuluĭ.

Cu toată precauţiunea aceasta, la un moment dat, picioarele îĭ tremurară sub el.

Dar la ţipătul luĭ, Pacho întinse mâinile la spate şi îl menţinu cu faţa lipită de stâncă, lăsându ĭ timpul să-şĭ vie în fire.

Cât timp dură umbletul primejdios, pe cornişa îngustă de-asupra abisuluĭ ? O jumătate de oră ? O oră ? Doctorul când povesti maĭ târziŭ extraordinara-ĭ aventură, nu putu să precizeze amănuntul acesta.

Işĭ aminti numaĭ că pietrele carĭ formau poteca aceasta aeriană, eraŭ netede şi lucioase ca şi cum ar fi fost călcate de numeroase generaţiunĭ de excursionişti.

In câte-va minute va avea însă cheia enigmeĭ...

Cu o exclamaţie guturală, Pacho se oprise pe marginea cornişeĭ, în faţa uneĭ stâncĭ eşite în afară pe zidul opus.

Dintr'o săritură, străbătea prăpastia largă de maĭ puţin de treĭ metriĭ în dreptul acesta şi cădea drept în picioare pe platforma din faţă a căreĭ suprafaţă e puţin maĭ mare de cât aceia a unuĭ scaun.

«*You come?*» pronunţă Indianul scoţându-şĭ cuţitul lat de vânătoare. Viĭ ?»

Istovit cum era Americanul, săritura aceasta de treĭ metriĭ, i se părea imposibilă. Şovăia.

O slăbiciune a picioarelor, o clipă de zăpăceală, şi ar fi dispărut în adâncime. (Vezĭ ilustraţia).

Dar vocea prietenoasă îĭ zicea :

«You come ?»

Şi, scuturând amorţeala ciudată care îl năpădea, se aruncă cu un efort puternic, şi ajunse pe platforma din faţă, mirat de a fi dus la capăt o încercare grea, aşa de uşor.

Pacho, în vârful picioarelor, vârâse cuţitul între două bucăţĭ de stâncă şi folosindu-se de mâner ca de un reazăm, se suise până în interiorul crăpătureĭ.

Peterson nu întârzie să-l imite. Il văzu aplecat d'asupra unor fragmente de quartz pe carĭ le dete la oparte ; băgă mâna într'o gaură şi scoase vre-o douăzecĭ de bucăţĭ dreptunghiulare de lemn tare pe care le aşeză după lungimea lor.

Crăpătura în care se desfăşura scena aceasta mută, era ceea ce alpiniştĭ numesc un «horn». Ea se lărgea în sus ; la bază de abia putea cuprinde un om.

Băgând extremitatea fie-căruĭ lemnişor, în găurĭ făcute în stâncă, Pacho se ridica încet, adăogând pe măsură ce se înălţa, una după alta treptele improvizate. Ajuns la o înălţime de vre-o zece metri, dispăru de odată din ochiĭ tovarăşuluĭ săŭ aruncându-ĭ de sus chemarea luĭ obişnuită :

«You come».

Şi, escaladând la rându-ĭ scara ciudată, Peterson pătrundea într'o cameră foarte vastă, scobită în stâncă. In fund, se ridica o statuă a Dumnezeuluĭ mexican cu fruntea împodobită cu pene de *quetzal*. Şi în semi-întunerecul ce cuprindea odaia cu pereţiĭ formaţĭ dintr'un fel de stâncă neagră, fulgere verzĭ ieşaŭ din pământ.

Privind cu atenţie, Peterson observă că pământul era acoperit cu smaragde, la fel cu acela pe care Chola îl purta la mână. Călca pe o bogăţie nesfârşită !...

. * .

Iată cum d. Peterson, devenit cel maĭ bogat cetăţean din Saint-Louis, povesteşte sfârşitul aventureĭ sale : Se duse să vândă chiar el la New-York smaragdele aduse din templul acela de Pacho şi el, cu preţul primejdiilor ce povara preţioaseĭ lor mărfĭ le făceaŭ şi maĭ marĭ şi se întoarse în munţĭ cu o sumă, a căreĭ importanţă refuză în tot-deauna a o spune, Pacho o împărţi în două.

Sili pe doctor să primească o parte, iar pe cea laltă o împărţi între Indieniĭ tribuluĭ săŭ. Partea doctoruluĭ Peterson se suĭ la un milion ? la două ? Nimenĭ n'o ştie.

Dar servitoriĭ săĭ spun că are câte-odată coşmarurĭ când visează că umblă pe cornişa îngustă saŭ că sare peste prăpastie.

Unul dintre prieteniĭ luĭ îĭ spunea într'o zi să se întoarcă la templu pentru a aduce încă o încărcătură de smaragde. Atuncĭ doctorul i-a răspuns :

«Chiar de aş fi ruinat, *chiar de n'aş maĭ avea ce să mănânc*, şi tot nu m'aş maĭ întoarce la templul cu smaragde. Să maĭ încerc încă odată drumul acesta infernal, ar însemna să mă omor singur !...»

Aug. Mig.

FENOMENE ELECTRICE

UN VAPOR MAGNETIZAT

Vaporul englez «Trafalgar» a fost în ultimul timp victima unuĭ rar şi curios fenomen electric. Plecat din portul Talbot, vaporul se îndrepta spre Bastia; în timpul drumuluĭ fu asaltat de o spăimântătoare furtună de zăpadă.

Viteza fu încetinită, pentru că altminterĭ, din cauza ceţiĭ ce se răspândise, lesne s'ar fi putut produce vre-o ciocnire cu vre-un alt vas.

Tot luptând mereŭ contra elementelor, vasul ajunse pînă la înălţimile dela Wolf-Rock. Deodată o detunătură puternică acoperi zgomotul furtuniĭ. «Trafalgarul» fu învăluit într'o flacără albastră orbitoare. O trombă de apă se ridică, năvălind pe puntea vaporuluĭ.

Din fericire numaĭ un singur om dispăru ; maĭ mulţĭ marinarĭ scăpară ca prin urechile aculuĭ de o moarte sigură.

Căpitanul Davis declară că văzuse în momentul explozieĭ o bombă de foc rostogolindu-se pe valurĭ şi dispărând în mare, după ce dăduse naştere trombeĭ.

Toate accesoriile de fier şi de oţel ale vaporuluĭ începură să licărească, ca şi cum ar fi fost acoperite de fosfor. Un ofiţer, care în momentul explozieĭ stătea cu mâinele pe o bară de fier, fu aruncat la o mare distanţă cu mâinile pârlite.

In camera maşinelor licăriră miĭ de scânteĭ cu o flacără ciudată.

Mecaniciĭ fură orbiţĭ de zgomot şi de lumină ; din fericire panica nu dură decât un singur moment, mulţumită sângeluĭ rece al ofiţeruluĭ de serviciŭ.

Toate busolele de pe bord eraŭ deteriorate şi vaporul trebui să se îndrepte la întâmplare spre Falmouth. Acolo se constată că vaporul fusese în întregime magnetizat.

Trebui să se mărească mult presiunea

pentru ca diferitele piese ale mașinelor să poată fi puse din noŭ în circulație. Ceasoarnicele și cuțitele oamenilor din echipaj fuseseră de asemenea electrizate: cele dintâi nu mai mergeaŭ, iar cuțitele deveniseră niște simple magnete.

Inginerii au declarat că numai două mijloace există pentru dezmagnetizarea vaporului. Saŭ toate piesele metalice să fie demontate și supuse unei băi de oleŭ ferbinte saŭ prin odihnă mai îndelungată vaporul să-și peardă magnetizarea.

Proprietarul «Trafalgarului» alese acest de-al douilea mijloc, ca fiind cel mai puțin costisitor.

Vaporul va trebui să se odihnească cel puțin un an.

Cât despre fenomenul care a produs această curioasă magnetizare, nici pînă azi n'a putut fi explicat într'un mod științific.

R. Bon.

Așezămintele frigorifice din Londra

S'a auzit că de curand, la un banchet, mai mulți paleontologiști, au avut plăcerea să manânce fripturi preparate din carnea unui mastodont dezgropat din pământul înghețat al Siberiei, și care, după atâtea mii de ani de la moartea lui era încă... bun de mâncat.

Inghețarea artificială n'ar pretinde asemenea rezultat. Fără îndoială că, în principiu, ea păstrează materia organică, la infinit. Dar numai în principiu! Experiențe foarte convingătoare au probat că carnea își pierde însușirile hrănitoare după ce a stat mai mult de două luni în ghiață.

Francis Bacon fu cel dintâi învățat care a recunoscut proprietățile prezervatorice ale apei înghețate. Fu chiar victima descoperirei sale, care nu trebuia să intre in domeniul practic de cât după două veacuri și jumătate.

Ilustrul Francis Bacon fu într adevăr cel dintâi bărbat de știință care studiă proprietățile acestea. In 1626, la vârsta de 66 de ani, eși din casă, pe un ger teribil, să adune zăpadă cu care socotea să se folosească pentru a'și conserva un vânat.

Păci însă și după câte-va zile muri.

Acum trebue sa ne scoborâm până la anul 1880, pentru a găsi o aplicație practică a înghețărei, când pacheboturile începuse să încarce ghețării pentru păstrarea alimentelor. Data aceasta trebue reținută căci îmbunătăți într'un mod simțitor, condițiile de igienă ale plutirei îndelungate și scăpă echipagiile și pasagerii de teribila amenințare a scorbutului, boală provenită din mâncarea rea.

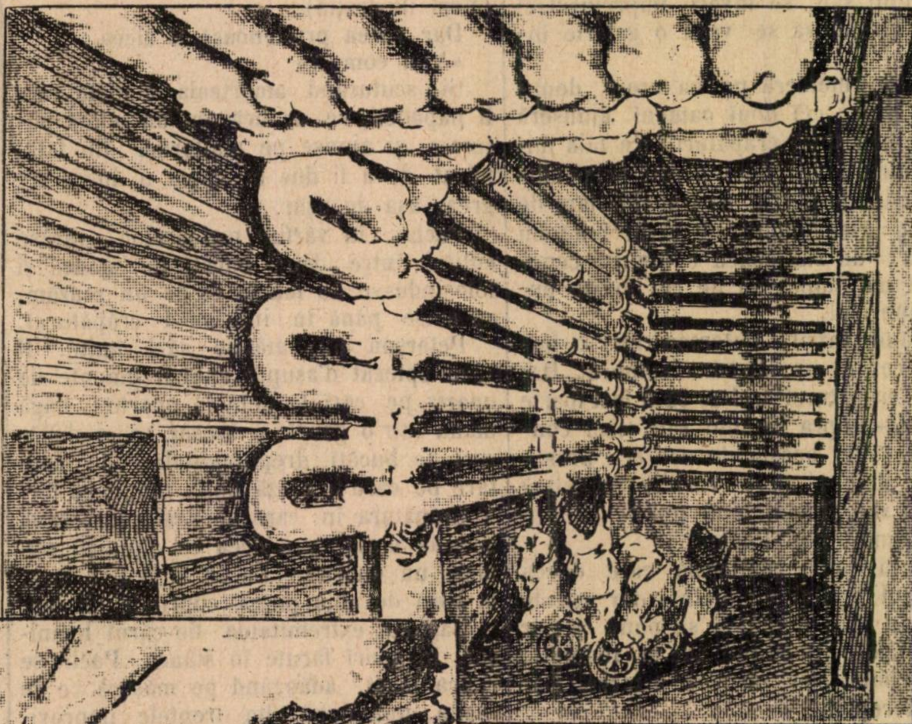
După câți va ani, principiul era aplicat pe o scară întinsă pentru conservarea cărnei.

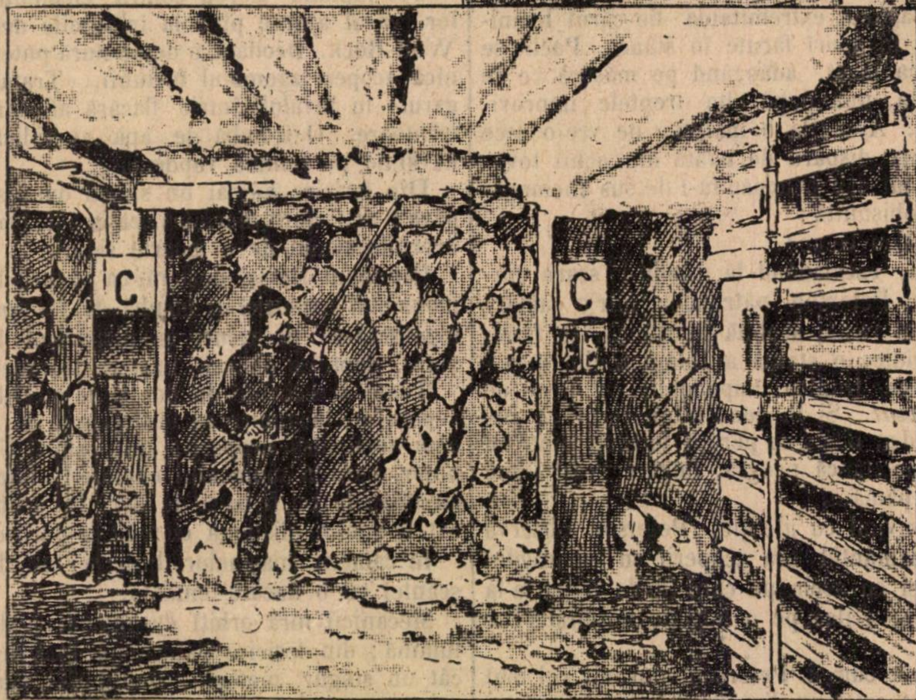
Acum vre-o două-zeci de ani, se încercă a se introduce în Parisimiei din Noua Zeelandă aduși de vapoare frigorifice. Dar crescătorii francezi începură o campanie împotriva încercărei acestei—care în cele din urmă trebui să cadă.

Cele mai mari așezăminte frigorifice sunt la Londra. S'ar putea cita Charterhouse-Storc, ale cărui pivnițe sunt astfel echipate pentru a conserva 1,700 de tone de produse alimentare (carne de măcelărie, păsări, vânaturi, unt, ouă, etc.) Scheletele de berbeci și sferturile de boi, expediați din Australia, din Noua-Zeelandă, Argentina, Rusia, Franța, sunt orânduite în camere sub-pământene pe cari litere sau numere permit să fie descoperite mai repede.

In momentul când se pune în vânzare această carne o transport in alte camere in cari e expusă simultanee la curente de aer rece și cald, care o dezgheață încetul cu încetul.

Mig.

CELE TREI AVENTURIERE

— **Mare roman de aventurĭ senzaţionale** —

— Urmare —

— Aşa dar, dacă înţeleg bine, tâlhariĭ nu maĭ sunt în mâinile d-tră?

— Vaĭ!...

— I-aţĭ pus în libertate?

Ceres îşĭ impreună mâinile:

— Cum puteţĭ crede una ca asta, seniore? Să punem noĭ în libertate pe nişte oamenĭ urmăriţĭ de d-tră?...

— Atuncĭ?

— Tâlhariĭ aŭ evadat, acesta este adevărul.

— Aŭ evadat!

Orsoni se ridicase în picioare, cu ochiĭ roşiĭ de mânie.

Acuma redevenise din noŭ mizerabilul în privirea căruia ghiceaĭ îndată gândul crimeĭ. Era aceeaşĭ grozavă faţă contractată a omuluĭ care o condamnase pe Estrela la cea maĭ crudă dintre morţĭ.

Epaminonda tremura de spaimă; dinţiĭ iĭ clănţăneaŭ în gură.

Dar d-na Ceres era mereŭ plină de curaj.

— Nu bănuiam nicĭ noĭ nimica, continuă dânsa. Când seniorul şi-a anunţat sosirea, am trimes după vinovaţĭ. Eram fericiţĭ că puteam arăta în modul acesta toată bunăvoinţa noastră pentru marea republică confederată a Mexiculuĭ...

— Şi?...

— Soldaţiĭ aŭ găsit închisoarea goală: păsările sburaseră.

Apoĭ, cu vocea din ce în ce maĭ convingătoare, frumoasa Ceres adăugă:

— Dar puteţĭ fi sigur că-ĭ vom prinde din noŭ. Am trimes soldaţĭ să-ĭ urmărească, făgăduindu-le o răsplată.

Cred că nu va trece mult până când vor fi aduşĭ din noŭ aicĭ, şi atuncĭ iţĭ vom da o puternică escortă, pentru a-ĭ conduce până la vaporul d-tale.

Urmă un moment de tăcere; una din acele tăcerĭ ameninţătoare carĭ precedează marile furtunĭ.

In luptele omeneştĭ, atmosfera se încarcă de multe orĭ de electricitate, ca şi în convulsiunile naturiĭ.

In sfârşit Orsoni rupse tăcerea:

— Voĭ aştepta! zise dânsul. Apoĭ inspirat de un gând fericit, adăugă:

— Bine înţeles că toate cheltuelile făcute de d-tră vă vor fi înapoiate.

Şi zicând acestea, scoase din buzunar o pungă de mătasă, cum poartă toţĭ eleganţiĭ din regiunea Puebla.

Punga aceasta trebuia să conţie fără îndoială vre-o două sute de ludovicĭ.

Orsoni o întinse luĭ Epaminonda:

— Iată prima jumătate din ceea ce cred că vă datorez. Când tâlhariĭ îmĭ vor fi predaţĭ, veţĭ avea şi cealaltă jumătate.

In momentele acelea viaţa mea era în joc. Cu toate acestea, mă cuprinsese o poftă nebună de râs. Era o splendoare să priveştĭ faţa guvernatoruluĭ.

Sărmanul, cântărise punga cu o singură privire şi-şĭ dăduse îndată seamă de importanţa sumeĭ ce conţinea.

In acelaş timp însă, îndoiala îl chinuia.

— Nu pot primi suma până când fugariĭ nu vor fi din noŭ prinşĭ.

— Eĭ!... doar aceasta nu poate fi de cât o chestie de câte-va ore.

— Nu zic nicĭ eŭ altfel. Orĭ cum însă, trebue să admitem şi ipoteza că tâlhariĭ nu vor fi prinşĭ.

Şi cum figura luĭ Orsoni deveni dintr'o dată teribilă, Epaminonda se grăbi să adaoge:

— E drept că m'aş mira foarte mult dacă nu vor fi prinşĭ, pentru că soldaţiĭ meĭ cunosc foarte bine toate împrejurimile, pe când fugariĭ sunt nişte străinĭ. Dar cinstea mea bine cunoscută, încă împiedecă să primesc o sumă pe care n'am câştigat-o încă.

Şi cu mâna tremurătoare întinse punga luĭ Orsoni.

Dar şeful Mafieĭ răspunse cu severitate:

— Te rog să păstrezĭ baniĭ aceştia.

— Oh! suspină guvernatorul, aş muri de supărare, dacă ar trebui să mă despart de asemenea bogăţie, după ce am avut-o în mâinile mele.

Orsoni răspunse, cu o ironie muşcătoare:

— Linişteşte-te, d-le guvernator, în nicĭ un caz nu veĭ maĭ înapoia baniĭ aceştia.

— Cum asta? Ce voeştĭ să spuĭ?

— Am siguranţa că veţĭ face totul pentru prinderea tâlharilor, carĭ sunt aşteptaţĭ cu nerăbdare de justiţia din Vera-Cruz.

«De altfel poţĭ anunţa soldaţilor d-tale că sunt hotărît, în caz de izbândă, să dublez răsplata pe care le-aĭ făgăduit-o.

— Oh, exclamă Ceres, vă asigur că soldaţiĭ noştri vor face tot ce le va sta în putinţă: şi dacă nu vor reuşi, nu va putea să le impute nimenĭ lipsa de ardoare.

Orsoni o întrerupse însă şi zise cu hotărîre:

— Eŭ nu sunt de părerea d-stră.

Şi cum ceĭ doui soţĭ îl priveaŭ întrebător, dînsul continuă:

— Mă servesc de propriile expresiĭ ale d-luĭ guvernator... Soldaţiĭ cunosc foarte bine terenul şi nişte străinĭ carĭ nu'l cunosc de loc, n'ar putea lupta cu dinşiĭ...

— Oh, asta este perfect adevărat!

— Atuncĭ trebue să ajungĭ şi d-ta la aceiaşĭ concluzie ca şi mine: dacă soldaţiĭ nu vor reuşi, asta va însemna că e la mijloc trădare.

Urmă un moment de tăcere; Epaminonda nu maĭ ştia ce să răspundă.

— De altfel, continuă Orsoni, despre asta să nu te nelinişteştĭ. Mă însărcinez să pedepsesc eŭ însumĭ pe aceia carĭ mă vor trăda!

— D-ta? murmură negrul înspăimântat.

— Eŭ, stăpânul fulgeruluĭ.

Nu mi-am putut stăpâni o tresărire. Indată mi-am adus aminte de cadavrul din Brasset, pe care 'l zărisem cu craniul găurit de o formidabilă scântee electrică.

Stăpânul fulgeruluĭ?.. Aşa dar Orsoni era autorul catastrofeĭ pe care nimenĭ din Havre nu si-o putea explica?

Zadarnic îl devoram cu privirea, căutând să prind soluţia problemeĭ.

Trăiam unul din acele momente când simţurile omeneştĭ agitate, par a-şĭ fi îndoit puterea de percepere.

L'am văzut pe Orsoni băgând mâna în buzunar şi apoĭ scoţând-o repede.

Pentru orĭ care altul, acesta ar fi fost un gest maşinal lipsit cu desăvârşire de orĭ ce importanţă.

Eŭ însă, avuĭ impresia că zăresc în mâna închisă a teribiluluĭ meŭ duşman, un mic obiect de formă cilindrică.

Orsoni vorbi din noŭ:

— Da, eu, stăpânul Fulgeruluĭ, voĭ lovi fără milă pe orĭ cine va încerca să se opue voinţeĭ mele. Ceea ce voesc eŭ trebue să se întâmple. Nenorocire acelora carĭ 'mĭ vor sta în cale!

Il văzuĭ apoĭ căutând cu atenţie în jurul săŭ. Apoĭ privirea i-se opri într'un punct. Fără îndoială găsise ceea ce căuta.

Banditul întinse mâna, mâna în care ascundea micul obiect cilindric şi zise:

— La chemarea mea fulgerul răspunde fără întârziere. Trădătoriĭ arătaţĭ de indexul meŭ răzbunător vor fi străbătuţĭ de fulger întocmaĭ ca această panoplie.

Pe zid eraŭ nişte arme aranjate în formă de evantail. Dedesubtul lor era o maşină de cusut de fabricaţie americană, pe care fără îndoială d. Epaminonda o cumpărase de la vre-unul din aceĭ negustorĭ ambulanţĭ carĭ năvălesc în fie care an în Haiti, întocmaĭ ca un nor de lăcuste.

Peste măsură de uimit, având impresia că eram victima uneĭ halucinaţiĭ, am fost orbit de o scântee fulgerătoare, urmată de pocniturĭ sinistre.

Intre panoplia din perete şi maşina de cusut se incrucişaŭ fulgere albe, umplând întreaga încăpere de o lumină bizară.

După aceea Orsoni băgă din noŭ mâna în buzunar, şi cu o voce aproape amicală, continuă :

— Dar eŭ nu voesc să vă ameninţ. Ştiŭ prea bine că aicĭ fie-care îşĭ va face datoria. Sunt intr'o casă prietenă, şi cred că nu voĭ avea nevoe să-mĭ exercit puterea mea magică.

,,Voĭ fi oaspele d-tră până în ziuă când îmĭ veţĭ elibera pe criminaliĭ carĭ aŭ evadat. Arătaţĭ-mĭ apartamentul pe care va trebui să-l locuesc până atuncĭ.

Cu un gest aproape mecanic, Epaminonda întinse mâna spre sonerie.

Şi când apăru un servitor, guvernatorul ordonă cu voce solemnă :

— Conduceţĭ pe domnul în apartementele rezervate domnuluĭ preşedinte al republiceĭ Haiti.

Orsoni mulţămi cu un gest, şi eşi pe urma lacheuluĭ.

Abia se închise uşa în urma luĭ, şi Regina fu lângă doamna Ceres.

Aceasta murmură cu vocea plângătoare :

— Aĭ auzit, copilo?

— Da, regină a frumuseţiĭ, am auzit, dar nu m'am neliniştit.

— Ah! ştiŭ că aĭ nevoe de mult curaj pentru ca să nu te nelinişteştĭ în asemenea împrejurărĭ.

Blonda copilă clătină capul în semn de negare şi zise :

— Nu e curaj, ci e încrederea în făgăduiala ta.

— Aĭ dreptate. Orĭ-ce s'ar întâmpla, mă voiŭ ţine de făgăduiala pe care ţi-am dat-o ; dar şi tu să îndeplineştĭ ceea ce aĭ făgăduit.

— Toate bijuteriile europenilor vor fi în mâinele tale, mâine seară.

— Foarte bine. Pină atuncĭ să staţĭ închişĭ, pentru ca nu cumva duşmanul vostru să vă întâlnească.

— Aşa vom face.

— După serbare — continuă frumoasa Ceres cu glas încet—iţĭ voiŭ da un paşaport. Veĭ ajunge astfel in port, te veĭ îmbarca şi veĭ pleca liberă la larg, împreună cu tovarăşiĭ tăĭ. Speram că te voiŭ putea reţine maĭ multă vreme în palatul meŭ. Dar sosirea neaşteptată a mexicanuluĭ şi puterea magică pe care o exercită asupra fulgeruluĭ, m'aŭ silit să'mĭ schimb planurile.

— Recunoştinţa mea nu va fi maĭ puţin mică, răspunse Regina. La plecare voiŭ lăsa câteva cuvinte pentru duşmanul nostru în aşa chip formulate, ca dinsul să nu bănuiască nicĭ odată ce rol a avut în această afacere bunătatea frumoaseĭ Ceres. Pînă atuncĭ, arată-ne unde trebue să ne ascundem pentru a fi în siguranţă pînă când va suna momentul acţiuneĭ.

«Să daĭ ordin să ni se aducă acolo şi obiectele de care vom avea nevoe pentru a ne transforma.

Un sfert de oră după aceea Regina, Satina, Fureta, împreună cu mine, eram închişĭ într'o cameră din catul de sus. Fereastra, care se afla la o distanţă de vre-o treĭzecĭ de picioare de pământ, era şi ea mascată de frunzele arborilor giganţĭ aĭ parculuĭ.

Nimenĭ n'ar fi putut să ghicească prezenţa noastră în acel loc.

Atuncĭ Regina se apropie de mine :

— Mâine va trebui să fur invitaţilor pietrele lor preţioase. Asta însă nu înseamnă nimic. Interesant ar fi să răpesc d-luĭ Orsoni obiectul pe care l'a ascuns adineaorĭ în buzunar.

— Cum?.. Aşa dar crezĭ?

— D. Orsoni fabrică fulgerile după voinţa sa. Sunt foarte curioasă şi aş dori să aflu în ce mod procedează.

CAP. VI

Concepţia de guvernământ la negri este asemănătoare cu aceea care apăsa asupra popoarelor europene în veacul de mijloc.

Reflecţia aceasta mi-a stârnit-o modul ciudat în care am fost silit să iaŭ parte la serbarea d-luĭ Epaminonda.

Fără indoială, nicĭ un moment n'ar fi putut fi vorba să iaŭ şi eŭ parte în mod oficial, de oare-ce Orsoni fusese invitat şi dinsul,—aceasta după stăruinţa Regineĭ.

Şi cum scumpa mea prietenă blondă declarase d-neĭ Ceres că eŭ trebuia să le supraveghez în tot timpul operaţieĭ, mi s'a dat un post de observaţie de unde puteam vedea fără să fiŭ văzut.

Deveniĭ locatarul poduluĭ, adică al aceleĭ părţĭ din pod care se afla de-asupra saloanelor.

Trebue să ştiţĭ însă că podul acesta era de o construcţie specială, anume făcut pentru spionaj.

Eram un captiv, care ştia că jos, sub picioarele sale, se juca o partidă al căreĭ preţ era libertatea, dar care n'avea încă habar în ce mod avea să se joace partida aceasta.

Căcĭ Regina, mereŭ doritoare de a nu mă amesteca in micile eĭ afacerĭ de furt, nu-mĭ dăduse nicĭ un amănunt.

Şi cu toate că eŭ eram foarte curios, nu îndrăznisem să-ĭ pun vre-o întrebare.

Tot ce ştiam era că prietenele mele vor fi deghizate.

Şi-acum, din locul meŭ de observaţie, le căutam în mulţime.

In saloane era un adevărat potop de lume. In lumina orbitoare a numeroaselor candelambre oamenĭ de toate colorile se încrucişau, îmbrăcaţĭ în nişte toalete, despre carĭ întrunirile noastre moderne nu ne pot da nicĭ o idee.

Alăturĭ de îmbrăcămintea europeană pe care o poartă colonia străină, femeile negre apar în nişte costume strigătoare la cer ; colorile cele maĭ disparate sunt împreunate cu o lipsă de bun gust nemaĭpomenită.

Bărbaţiĭ purtaŭ de asemenea nişte costume cât se poate de «curioase».

De-abia acum înţelegeam bine descrierea pe care un talentat scriitor francez o făcuse despre societatea haitiană.

Dar realitatea, situaţia mea critică, mă făcu să părăsesc repede asemenea gândurĭ.

In zadar căutam cu privirea în toate părţile : prietenele mele nu se vedeaŭ nicăerĭ.

Şi cu toate acestea, serbarea era acum în plinul eĭ.

Epaminonda şi Ceres însă apăreaŭ ca nişte stăpânĭ de casă perfecţĭ.

De unde dracu găsiră dânşiĭ într'un timp aşa de scurt toţĭ artiştiĭ carĭ defilau acum pe scenă, încântând auditoriul?

Maĭ curios era faptul că eu însu-mĭ eram interesat de unele numere.

Succesul era mare şi publicul aplauda zgomotos. Maĭ cu seamă treĭ clovnĭ muzicalĭ avură un succes nebun ; după ce se coborîră de pe scenă, aceştia fură luaţĭ pe sus de spectatorĭ, şi conduşĭ la bufet.

Dar prietenele mele tot nu se arătaŭ.

Ceĭ treĭ artiştĭ despre care v'am vorbit, mă făcură ce e drept să mă gândesc un moment că ar fi vorba despre vre-o transformare a Regineĭ. Dar eraŭ treĭ bărbaţĭ, şi nimic la eĭ nu-mĭ arăta că presupunerea mea era întemeiată.

Oricât de bine s'ar travesti cine-va, nu se poate transforma aşa de complect, în cât nicĭ chiar un prieten să nu-l maĭ recunoască.

O iubesc prea mult pe Regina, pentru ca privirea mea să poată fi înşelată.

Reprezentaţia se apropie de sfîrşit. Iată, toată lumea se ridică. Dansul incepe din noŭ, zgomotos.

Oare unde sunt prietenele mele?.. Neliniştea incepe să mă cuprindă din noŭ! o sudoare rece îmĭ acoperă fruntea.

Dar iată că din salon porniră strigăte de veselie.

Ce se întâmplase?

Toţĭ invitaţiĭ părăsiră saloanele, şi străbătând curtea, se îndreptară spre partea de sus a grădiniĭ. Şi cu toate acestea nu plecau încă.

Femeile eșiseră cu umeriĭ goĭ, și noaptea era rece.

Din ascunzătoarea mea le admiram, gândindu-mă la cuvîntul legendeĭ:

«Fie-care femee își are în ceruri steaua sa. Și steaua aceasta scântee pentru a arăta fericirea, și se stinge odată cu viața. Așa a voit-o domnul din momentul ce a îngăduit diavoluluĭ să ducă în imperiul său, sufletul nobileĭ Iolanda de Harlabar.»

In momentul acela legenda avea pentru mine ceva mistic, și mă întrebam în care parte a ceruluĭ licăriaŭ stelele carĭ prezidaŭ destinele mele și ale prietenelor?

Eram așa de nervos, în cât mărturisesc că așĭ fi plâns dacă așĭ fi zărit dunga de foc a uneĭ stele căzătoare.

Cu toate bogatele mele cunoștințe astronomice, spiritul meu turburat ar fi recunoscut în acea cădere o prevestire rea.

Din fericire nicĭ o stea nu căzu. Acuma grămada invitaților era în grădină. De-o dată, o detunătură, urmată de o ploae de aur răspândită printre copacĭ, mă făcu să tresar.

Era focul de artificiĭ. Il uitasem cu totul, de și Regina îmĭ spusese că în Haiti nu se putea serbare reușită fără această parte a programuluĭ.

Mulțimea era foarte veselă și aplauda cu frenezie. Eŭ însumĭ îmĭ uitasem un moment neliniștea, și priveam cu interes spectacolul.

Dar iată că acum invitațiĭ se întorceaŭ în salon.

Abia îmĭ reluasem din noŭ locul meŭ de observație deasupra salonuluĭ, când o voce clară și oare cum urioasă, ajunse până la mine:

— Mi s'a furat colierul de opale!

Cine scosese strigătul acesta?

N'am putut afla, dar strigătul fu urmat de o furtună întreagă de reclamațiĭ.

— Lanțul meŭ de perle a dispărut!

— Mi s'a furat diadema de safire!

— Unde este brațeleta mea de rubine?

Invitațiĭ se agitaŭ acum în toate părțile; fie-care descoperea lipsa bijuteriilor.

Era o spaimă generală. In adevăr, abilitatea prietenelor mele, pe carĭ nicĭ chiar eŭ însumĭ, care știam ce avea să se întâmple, nu reușisem să le surprind, operând,—avea în ea ceva magic.

Dar iată că niște strigăte maĭ puternice se ridicară, acoperindu-le pe cele-l'alte.

Nobiliĭ soțĭ Epaminonda și Ceres se văicăreaŭ, trăgându-se cu mâinile de păr.

Dacă n'așĭ fi știut înțelegerea cu Regina, așĭ fi crezut și eŭ că în adevăr Ceres fusese victima furtuluĭ, atât de bine se prefăcea tâlhăroaica.

Dezastrul era complect, general. Toțĭ eraŭ furațĭ, și nimenĭ n'avea nicĭ cea maĭ mică bănuială asupra persoaneĭ hoților.

Epaminonda sună adunarea trupelor de gardă a palatuluĭ. După aceia ținu un discurs înflăcărat soldaților, căutând să le stimuleze zelul.

Probabil că bandițiĭ operaseră în timpul foculuĭ de artificiĭ. Soldațiĭ trebuiaŭ să pornească în urmărirea hoților, și să-ĭ aducă, viĭ saŭ morțĭ.

Valoroșiĭ soldațĭ haitienĭ se puseră îndată pe lucru.

Așa dar, Regina reușise. In ce mod? Nu știu și nicĭ nu-mĭ pasă.

Dar odată cu toate bijuteriile de aur și cu toate pietrele prețioase, odată cu însușĭ frumosul topaz al luĭ Orsoni, mica pungășoaică, blonda mea Regina, furase și libertatea mea.

CAP. VII

Săream în sus de entuziasm. Din fericire, zgomotul general era așa de mare, în cât mișcările mele dezordonate nu puteau fi luate în seamă.

Constatasem un furt de care Orsoni se văita cu voce tare, din cale afară furios.

Prietenele mele nu-l cruțaseră de loc. Il contemplam cum își întorcea toate buzunarele pe dos, și nu maĭ puteam de bucurie când vedeam că toate eraŭ goale.

Orsoni își prăpădise toate obiectele pe carĭ le avea în buzunar, dar făcea gălăgie maĭ ales după un talisman.

Era fără îndoială obiectul cu care produsese fulgere în camera luĭ Epaminonda.

Sărmana mea Regină, dacă cineva ar maĭ îndrăzni vre-o dată să'țĭ facă imputărĭ pentru furturile tale, iĭ veĭ putea răspunde privindu-l drept în față:

«Mi-am răscumpărat furturile printr'un act de eroizm. Am furat arma aceluia care dorește moartea noastră.

Probabil că d. Epaminonda și dulcea sa soție aveau aceleașĭ părerĭ, de și n'aveau aceleașĭ motive de ură împotriva șefuluĭ Mafieĭ. Iĭ vedeam cum priveau vaetele luĭ Orsoni cu surisurĭ ironice.

Guvernatorul se simțea maĭ asigurat acum când se vedea tovarășul unor oamenĭ carĭ nu se sfiaŭ să-șĭ bată joc de mexicanul care venise la eĭ să-șĭ dea aere de stăpân.

După primele momente de uimire, invitațiĭ se grăbiră să părăsească locurile acelea, unde siguranța personală nu maĭ era decât un moft, de vreme ce fie-care era în drept acum să-șĭ bănuiască vecinul.

Servitoriĭ stinseră lumânările, după ce avuseseră grijă maĭ întâĭ să devoreze resturile rămase la bufet.

Orsoni, neștiind pe cine trebuia să-șĭ verse mânia, se întorsese în camera sa.

Eŭ așteptam numărându-mĭ bătăile inimeĭ. Mă gândeam că momentul plecăriĭ se apropia, de vreme ce Regina se ținuse de aagajamentul luat.

In adevăr, in curând un zgomot ușor mă făcu să mă întorc.

Era Fureta.

— Eștĭ așteptat, îmĭ șopti dînsa. Dar să nu facĭ zgomot.

Ne-am strecurat binișor pînă la etajul de jos. Eram acum în budoarul negrilor, unițĭ atât de bine prin dragostea bijuteriilor altora.

Pe covor era o grămadă de bijuteriĭ.

D-na Ceres, in genunchĭ, își plimba mâinile printre ele, admirându-le strălucirea.

In ochiĭ sărmaneĭ femeĭ era o licărire de nebunie. Și cum n'ar fi fost astfel, când își vedea realizat visul eĭ cel maĭ frumos?

Maĭ practic decât soția sa, Epaminonda adusese o lădiță. Acum trebuia să-șĭ convingă tovarășa că trebuia să ascundă cât maĭ repede prada.

(Va urma).

IN ȚARA VENDETELOR

OBICEIURI SARDE

———

Sardinia este o provincie care și-a păstrat obiceiurile, costumele și caracteristica raseĭ care o populează. Locuitoriĭ eĭ sunt din firea lor foarte bunĭ călărețĭ și pot fi asemănațĭ cu arabiĭ saŭ conducătoriĭ abisinienĭ așa că se explică foarte bine că în țara aceasta, răŭ făcătoriĭ pot scăpa foarte ușor justițieĭ, invocând un alibiu.

In Sardinia se găsesc câmpiĭ, în carĭ pasc stăvĭ întregĭ de caĭ. Vre-un vinovat care se teme de rigorile legeĭ, încalecă primul cal ce vede și sboară ca vântul pe câmpiĭ, prin șanțurĭ, prin râpe. Când calul săŭ începe să dea semne de oboseală, călărețul îl schimbă fără să ceară voe proprietaruluĭ turmelor ce întâlnește. Ast-fel, în câteva ceasurĭ, a străbătut sute de kilometri, alibiul luĭ e atuncĭ indiscutabil.

Nevoia aceasta de a invoca alibiurĭ este în Sardinia maĭ des, de cât se crede, de oarece «vendetele» nu sunt rare acolo. Cu toate acestea, prefectul saŭ prelatul intervin adesea pentru a face pace între familiile vrăjmașe. Potrivniciĭ schimbă sărutarea de împăcare și se reunesc la un banchet somptuos, prezidat de către mijlocitor. Dar «pacea aceasta nu poate avea loc cât timp numărul ucigașilor și răniților uneĭ părțĭ, nu atinge numărul celeĭ-l'alte. De aceea o

împăcare nu se săvârşeşte de cât după anĭ mulţĭ, plinĭ de peripeţiĭ sângeroase.

In timpurĭ obicinuite, Sardul e foarte cavaleresc şi generos, în deosebĭ faţă de femeĭ.

Călătoriĭ carĭ se opresc în Sardinia, fac constatărĭ foarte interesante. Ast-fel, în zilele de sărbătoare, lumea se adună pe piaţa oraşuluĭ în cea maĭ mare rânduială. Pietoniĭ formează două coloane, mergând una lângă alta, în sens contrariu,. Fie-care îşĭ păstrează mereŭ locul săŭ. Când vre-unul se opreşte fie pentru a-şĭ aprinde ţigara, fie pentru a vorbi cu un prieten care merge în cealaltă coloană, toată lumea se opreşte, părând că ascultă de o poruncă. Circulaţia reîncepe îndată ce se mişcă ceĭ carĭ aŭ întrerupt-o.

La Cagliari, în deosebĭ, am fost martor â unuĭ obiceiŭ foarte curios şi în care firea galantă şi romantică a Sarduluĭ se arată în toată mărirea eĭ.

Logodnicul n'are voe să pătrundă în casa în care locueşte logodnica luĭ de cât cu câte-va zile înaintea cununieĭ.

Inaintea aceşteĭ epocĭ, dacă tânărul voeşte să vorbească cu fata, trebue s'o facă pe fereastră. Aceasta se întâmplă nu numaĭ în străzile mărginaşe, dar şi pe străzile principale, unde locueşte aristocraţia.

E o privelişte ciudată pentru călător, de a umbla pe străzĭ când a înserat, şi ast-fel a fi de faţă la conversaţiile acestea originale, întovărăşite de romanţe, şi de muzica mandolinelor şi chitarelor.

M.

DIN CAMBODGE

Dăm aci imaginea celeĭ maĭ bizare şi maĭ minunate pagode din câte există în întregul regat Cambodge din Asia.

Construită de aproape două secole şi renovată la finele veaculuĭ trecut, această pagodă atrage, prin ciudăţenia eĭ architectonică şi oarecum artistică, pe toţĭ drumeţiĭ albĭ maĭ de seamă, hălăduiţĭ prin meleagurile Extremuluĭ-Orient.

Automobilul, care se vede dinaintea intrăreĭ în această pagodă, e al unor americanĭ bogaţĭ carĭ fac înconjurul lumeĭ în el şi carĭ, trecând prin aceste locurĭ, n'au putut rezista dorinţeĭ de-a vizita această pagodă minunată, al căreĭ interior e ca'n «o mie şi una de noptĭ».

R.

Note de drum

Cale lungă şi obositoare. Să urcĭ maĭ multe ceasurĭ tot povârnişurĭ drepte şi netede, agăţându-te ba icĭ de o iarbă târâtoare, ba dincoace de câte un colţ de stâncă vânătă şi grispată, e ceva. Dar şi bucuria mea nu fu mică când mă văzuĭ în sfârşit sus, sus de tot pierdut prin clăbuciĭ uriaşĭ de norĭ negriĭ şi roşiĭ în bătaia soareluĭ ce sta să apue. Se desfăşura o privelişte interesantă şi rară: în spate printr'o păclă de umbră verzuie vedeam pădurĭ, dealurĭ, stâncĭ ascuţite cu chipurĭ sperioase, sate ascunse prin văgăunĭ strimte saŭ văĭ largĭ, presărate cu ape şerpuitoare şi repezĭ, iar în fund prin culmile albastre ce se resfiraŭ în nesfârşita zare, uimind vederea cu măreţia natureĭ nespus de impunătoare, o câmpie netedă şi neagră, înconjurată la orizontul din ce în ce maĭ închis cu Siretul sclipitor în umbră. In faţă se petreceaŭ altele. O mare de aburĭ greoĭ cu forme bizare se năpustea în rostogolirĭ furioase izbinou-se de munte, pe care soarele îl învăluĭ încă o clipă în văpaia ce pălea cu încetul.

Dela o vreme însă şi ochiul — obosit de atâta farmec — se pleacă în jos şi, coprinzând în mrejele sale lucrurile maĭ de aproape, găseşte cu groază numaĭ la vre-o doĭ paşĭ de cărare, o prăpastie năpraznică, ce se deschide sub piciorul drumeţuluĭ. In fundul eĭ se vede numaĭ grohoriş negru, deasupra căruia se înalţă o stâncă ţuguiată, soră cu piscul Iordanuluĭ. Această ştirbitură de pământ aşezată la răsărit, o cheamă oameniĭ «Trăznae». De aci în jos însă, doară numaĭ cu aripĭ de vultur poţĭ să te avânţĭ ca să măsorĭ ponoara adâncă ce se ascunde colo jos sub verzişul întunecat de unde se odrăslesc uriaşiĭ pereţĭ aĭ Scăriceleĭ! Ochiul nu vede de cât o pânză verde a cetinişuluĭ şi brădetuluĭ tânăr ce acoperă cu un freamăt tainic şi duios mormanul de fărămăturĭ de stâncă ce zac acolo de veacurĭ. Cu frigul care se simţi deodată suruiturĭ şăgalnice se auzeau eşite ca din pământ. In câte-va minute noriĭ destrămaţĭ în pânze mototolite şi plutitoare dispărură ca prin farmec. O abureală şi un miros de ploaie mă izbi în faţă. Mă scoboram: o cale tot atât de grea şi obositoare ca şi suişul; geaba nu e sfântă vorba românuluĭ: greu la deal dar şi la vale.

Ostenit cum eram, peste putinţă de a face o săritură maĭ sveltă, eram silit să mă târâĭ pe piept ţinându-mă de bolovaniĭ adâncĭ înfipţĭ în pământ saŭ de vre-un brad tânăr ce se mlădia sub povara mea. Dar am ajuns la ţintă: stâna Viişoareĭ!...

De pe poteca ce se îndrepta spre vatră în întunericul care încremeni natura tăcută, turma se apropia legănându-se agale.

Talanga suna atât de dulce în misterioasa sfinţenie ce domnea; lătratul câinilor se pierdea în ecourĭ în văĭ adâncĭ şi multe.

Un strigăt stingher şi dureros al unuĭ miel ce-şĭ căuta muma dedea natureĭ fermecate o nuanţă tristă. Am ajuns în urma lor şi eŭ:

— Cu voe bună dragilor!

— Noroc! boerule şi bine aţĭ venit, aşa îmĭ răspunse baciul Ion—moşul cu plete albe şi rasleţe.

— Aţĭ fost pe sus!.. zău că multe măreţiĭ-îs şi pe acolo! Să luaţĭ masa cu noĭ!

— Eĭ! Sandule, băiatule, ia adu mescioarele de pe «chiler»!

Şi flăcăul chipeş cu mustaţa mică şi dreaptă le şi întinse pe tăpşanul verde.

— Boierule, d-voastră staţĭ colo şi noĭ